

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์

30 เศ.ธ. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2545

พิพัฒน์ แป้นอาภิตย์. (2001). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กต.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการควบคุม : รศ.ดร.อารี พันธุ์ณี, รศ. กมลรัตน์ กริทอง*

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ตามตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน ค่าใช้จ่าย ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกกับสมาชิกในครอบครัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในวัดกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในวัด ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด วิธีการเดินทางจากวัดไปโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 378 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏผล ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปรคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปรคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 3 ตัวแปรคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และวิธีการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมี 3 ตัวแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่าย วิธีการเดินทางโดยเรือ และวิธีการเดินทางโดยการเดิน

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน นิสัยทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งทั้ง 8 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ร้อยละ 79.03

5. สมการที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .4339 + .1267X_{15} + .1346X_{13} + .2581X_{14} + .1972X_{16} + .1809X_9 + .2666X_2 + .1878X_3 + .1359X_1$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .2713X_{15} + .2072X_{13} + .2483X_{14} + .1785X_{16} + .1875X_9 + .1890X_2 + .1537X_3 + .1209X_1$$

**VARIABLES RELATED TO LEARNING ADJUSTMENT OF
HIGHER SECONDARY MONKS AND NOVICES STUDENTS OF
PRAPARIYATITAM SCHOOL IN BANGKOK**

**AN ABSTRACT
BY
PIPAT BAEN-ARTHIT**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2002**

PIPAT BAEN-ARTHIT. (2001). *Variables Related to Learning Adjustment of Higher Secondary Monks and Novices Student of Prapariyatitum School in Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor committee : Assoc. Prof. Dr. Aree Panmanee, Assoc. Prof. Khamolrat Greethong.

The purposed of this research were to study of the variables related to learning adjustment of higher Secondary Monks and Novices students of Prapariyatitum School in Bangkok in academic year 2001. The variables were divided into two dimension, First of them were personal variables ; level of studying, academic achievement, Studied habits, Salary, students - family members relationships. Second of them were environmental variables ; temple environments and school environment. Temple environment were as temple gadians' supporton, way to school and students - temple members relationships. Finally school environment were as discipline of school, learning atmosphere, teacher - student relationships and peer relationships.

The 378 samples were monks and novices studying in higher Secondary students of Prapariyatitum school in Bangkok. The instrcument was the questionnaires of variables related to learning adjustment of higher secondary monks and novices students. The data was analysed by the pearson product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis

The result were as follow :

1. There were significantly positive correlation among level of studying ; mathayom suksa v and temple gadians' supporton and learning adjustment at .05 level, and there were significantly positive correlation among academic achievement, studied hapits, student - family members relationship, students temple members relationships, discipline of school, learning atmosphere, teacher - student relationships and peer relationships at .01 level.
2. There were significantly negative correlation among level of studying ; bus and learning adjustment at .01 level.
3. There were no significantly among salary, way to school ; ship, walking and learning adjustment.
4. Variables were significantly effected to variables to learning adjustment of higher secondary monks and novices students ranking from the most to the least were teacher - student discipline of school, learning atmosphere, student - relationship, studied hapit, level of studying ; mathayom suksa v, mathayom suksa vi, mathayom suksa iv at .01 level. These variables could predicted to learning adjustment of higher secondary, monks and novices students about percentage of 79.03
5. The predicated equation of learning adjustment of higher secondary monks and novices students at .01 level were as follow :

5.1 In form of raw scores were :

$$\hat{Y} = .4339 + .1267X_{15} + .1346X_{13} + .2581X_{14} + .1972X_{16} + .1809X_9 + .2666X_2 + .1878X_3 + .1359X_1$$

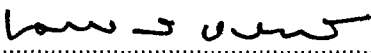
5.2 In form of standard scores were :

$$Z = .2713X_{15} + .2072X_{13} + .2483X_{14} + .1785X_{16} + .1875X_9 + .1890X_2 + .1537X_3 + .1209X_1$$

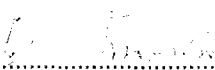
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

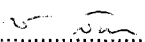
ของ
นายพิพัฒน์ แป้นอาทิตย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

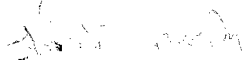

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่...๘...เดือน...สิงหาคม...พ.ศ. ๒๕๔๕.....

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมริตา แสนคำเครือ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี ประธาน
ควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง กรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา
แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม เพื่อสอบปากเปล่า
ปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ
ขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอย
เลื่อมแสง และอาจารย์ ดร. พาสณา จุฬรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไข
เครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทุกท่าน และนักเรียน
ที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกรูป ที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาเทิน นาราช พระระพิน พุทธิสารโ อูบาสิกาชิต ญาใจ คุณแม่ชิ้น
สามารถ คุณแม่รัตนารี ศุภวรรณกิจ คุณโสภณ เพชรสว่าง รวมไปถึงคณะสงฆ์วัดโบสถ์สามแสนทุกรูป ที่
เมตตาให้ความช่วยเหลือด้านทุนวิจัยและคอยเป็นกำลังใจด้วยดี

ขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อจวน คุณแม่จอน แป้นอาทิตย์ คุณสมใจ อรชุนและครอบครัว
คุณปู่เจ็ก คุณย่ามา แป้นอาทิตย์ คุณยายกลม ศรีเรืองแท้ และญาติพี่น้องของข้าพเจ้าทุกคนที่คอยให้
กำลังใจแก่ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์ปรัชญาพร จันท์แต่งผล และแม่จวีวรรณ จันท์แต่งผล ที่คอยช่วยเหลือให้
คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์ สุตา อาจารย์ สุธี ชวนไชยกุล ผู้ให้ความอุปถัมภ์ทั้งทางด้านการงานและ
การเรียนแก่ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา รวมถึงเพื่อนๆในโรงเรียนบ้านวิชากรทุกคน

ผลความดีในการวิจัยครั้งนี้ขอมอบแด่ คุณพ่อคุณแม่ ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจกำลังใจ
สติปัญญา และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหมดแก่ผู้วิจัย

พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน.....	27
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว.....	27
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน.....	39
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน.....	40
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน.....	41
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	61
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	62
การหาคุณภาพของแบบสอบถาม.....	75
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	86
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 (ต่อ)	หน้า
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	86
วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	87
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	88
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก	
ก. หนังสือรับรองและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	107
ข. แบบสอบถาม.....	113
ค. ค่าความเชื่อมั่นและค่า t.....	128
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	โครงสร้างของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535.....	18
2	โครงสร้างของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535.....	23
3	จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครู ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน.....	26
4	แสดงจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี.....	61
5	แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายและสภาพการเดินทาง.....	80
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ในวัดและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	81
7	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	83
8	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของการถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้การปรับตัวด้านการเรียนเป็นเกณฑ์ ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise.....	84
9	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise.....	85
10.	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามนิสัยในการเรียน.....	129
11	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว.....	129
12	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด.....	130
13	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด.....	130
14.	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามวินัยในโรงเรียน.....	131
15.	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน.....	131
16	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู.....	132
17	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน.....	132
18.	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน.....	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 แผนภูมิการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย.....	13

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยกำลังพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี การพัฒนาจะสำเร็จได้ต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากรคนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะและ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม การพัฒนากำลังคนมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีที่ให้ผลชัดเจนที่สุดคือ การให้การศึกษา (เอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์. 2531 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคน โดยเน้นให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติที่ดีเพียงพอในการพัฒนาประเทศ (ปัจจุย บุนนาค. 2534 : 112) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น นอกจากอาศัยการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางด้านสติปัญญาแล้ว ยังต้องส่งเสริมด้านอื่นๆ เช่น การปรับตัว สภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ควบคู่กันไป โดยต้องให้ทุกคนมีความสามารถในการปรับตัวในทุกๆ ด้าน มีบุคลิกภาพที่มั่นคง ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยดี

ปัจจุบันพบ คนไทยส่วนใหญ่กำลังประสบปัญหาด้านการปรับตัวเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี อันมีผลทำให้สังคมไทยมีสภาพสับสนวุ่นวาย ขาดความคงตัว เต็มไปด้วยข้อเรียกร้องและการขัดแย้ง สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุให้คนเราปรับตัวไม่ทัน ทำให้เกิดปัญหา และมีความคับข้องใจนานาประการ (อารมณ มัตตะเดช. 2543 : 1)

ปัญหาเรื่องการปรับตัวย่อมเกิดขึ้นได้ทุกวัย แต่วัยรุ่นจะเป็นวัยที่ประสบปัญหามากกว่าวัยอื่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง และรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงชีวิตที่ปรับตัวยาก และมีปัญหามากที่สุด (อาคม สรสุชาติ. 2528 : 64) ซึ่งสอดคล้องกับ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1964 : 3) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา เจ้าอารมณ์ ตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง ระยะวัยรุ่นเป็นระยะที่ต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม บางครั้งสับสนแฉ่งใสเต็มไปด้วยพลัง แต่บางครั้งวิตกกังวล เครียด ผิดหวัง ท้อแท้ ว้าวุ่นใจเกี่ยวกับสถานภาพหรือบทบาทของตนเองในชีวิต จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมเพื่อความสำเร็จของชีวิต ซึ่งวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน การปรับตัวให้เข้ากับการเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เป็นปัญหานักอีกอย่างหนึ่งสำหรับเด็กวัยรุ่น

นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุระหว่าง 15-18 ปี เป็นวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนต้นกับความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยสำคัญในชีวิต จึงต้องปรับตัวและมีปัญหามาก เพราะมีภาระมากมายที่ต้องปฏิบัติให้ลุล่วง เช่น การศึกษาเล่าเรียน และการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (นิภา นิธยาน. 2530 : 20-21) จากการศึกษาของแซนเดอร์สัน (Sanderson. 1954 : 290) ได้จำแนกปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากมากไปหาน้อย พบว่า ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาการศึกษาต่อ ปัญหาด้านอาชีพ ปัญหาการเข้าสังคม ปัญหาการเงินและทำงานต่อ ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับกรอนสัน (Gronlund. 1959 : 176) ที่กล่าวว่า นักเรียนคนใดก็ตามถ้ามีปัญหาด้านการปรับตัวแล้ว ย่อมทำให้การเรียนไม่มีประ

สิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ และไม่มีความสุขและจากการวิจัยของ พาสนา ผโลศิลป์ (2535 : 104-105) เรื่องปัญหาการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการปรับตัวที่สำคัญของเด็กวัยรุ่นก็คือ การปรับตัวทางการเรียน เป็นปัญหาที่ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนได้ดี จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับทางรัฐบาล เพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ตามต่างจังหวัดให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยนักเรียนทั้งหมดจะต้องบวชเป็นพระภิกษุสามเณรเท่านั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาปริยัติธรรม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีการศึกษาทั่วไปเท่าเทียมกับการศึกษาสามัญระดับเดียวกัน และเพื่อให้การศึกษาทั่วไปเหมาะสมกับสภาพของสังคมปัจจุบัน (กรมการศาสนา. 2514 : 72) ด้านหลักสูตร เป็นการจัดการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ควบคู่กับการเรียนวิชาสามัญทั่วไป โดยเลือกเฉพาะวิชาที่เหมาะสมกับพระภิกษุสามเณร ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย และวิชาวิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรของรัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 เป็นครั้งแรก ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 แทน (กรมการศาสนา. 2535 : 9-10)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐมากขึ้น จึงทำให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีจำนวนมากขึ้นทุกปี การศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จากสถิติของแผนกศาสนศึกษา กรมการศาสนา ในปี 2542-2543 พบว่า ในปี 2542 มีนักเรียนทั้งหมด 70,393 รูป จากโรงเรียนทั้งหมด 382 โรงเรียน ในปี 2544 มีนักเรียนทั้งหมด 78,300 รูป จากโรงเรียนทั้งหมด 390 โรงเรียน และในปี 2544 มีนักเรียนทั้งหมด 67,350 รูป จากโรงเรียนทั้งหมด 403 โรงเรียน (กรมการศาสนา. 2543 : 19)

จากสถิติดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับความนิยมนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมากขึ้น ทำให้มีโรงเรียนประเภทนี้ตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีอยู่ 2 ประเภทคือ ประเภทกินนอนกับประเภทไป-กลับ โดยประเภทแรกนักเรียนทั้งหมดจะต้องพักอาศัยอยู่ และเรียนในวัดนั้น ซึ่งนักเรียนจะต้องเรียนทั้งบาลี นกธรรม และสามัญ ควบคู่กันไปทั้งวัน ส่วนโรงเรียนประเภทไป-กลับ นักเรียนจะอาศัยอยู่อีกวัดหนึ่ง แล้วเดินทางไปเรียนอีกวัดหนึ่ง โดยจะเข้าเรียนเฉพาะช่วงบ่าย เปิดสอนมากในกรุงเทพมหานคร (พุทธจักร. 2527 : 15-16)

นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะมาจากต่างจังหวัด เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ตามวัดต่างๆ โดยมีอายุโดยเฉลี่ยระหว่าง 15-21 ปี เป็นวัยที่ต้องประสบปัญหาการปรับตัวหลายๆ ด้าน ทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ในวัด บางวัดต้องอยู่อย่างแออัด สถานที่คับแคบ ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในด้านที่อยู่อาศัย ขาดสถานที่ในการอ่านหนังสือ ด้านกฎระเบียบของวัด บางวัดห้ามมิให้เรียนสายสามัญจนกว่าจะสอบเปรียญธรรม 5 ประโยคให้ได้ก่อน หรือถ้าสอบเปรียญธรรมไม่ได้ภายใน 1-2 ปี ไม่สามารถอยู่ต่อได้ในวัดนั้นได้ ต้องหาวัดจำพรรษาแห่งใหม่ ทำให้นักเรียนหลายรูปไม่มีความสุขในการเรียน (พุทธจักร. 2539 : 30)

นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องปรับตัวให้เข้ากับวิธีการสอนของครูมากขึ้น ทั้งรายงานและกิจกรรมทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น ด้านความสัมพันธ์ นักเรียนต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับครูที่สอน ซึ่งมีทั้งครูที่สอนประจำ และครูชั่วคราว บางครั้งอาจจะไม่สะดวกในการพูดคุยหรือขอคำปรึกษาทั้งในด้านส่วนตัว และด้านการเรียนจากครูที่เป็นสุภาพสตรี ทำให้นักเรียนเกิดความลำบากใจได้ ด้านการเดินทางไปเรียนก็เป็นปัญหาที่หนักสำหรับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เนื่องจากต้องคอยระมัดระวังมิให้ไปเบียดเสียดกับสุภาพสตรี กับคนทั่วไปได้ ทำให้บางครั้งไม่สามารถเดินทางมาเรียนได้ทันเวลา ส่งผลทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากไปเรียนจากการที่นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ล้วนมาจากต่างจังหวัด ต้องจากครอบครัวมาพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ อาจทำให้เกิดความเหงา และซึมเศร้า ขาดกำลังใจในการเรียน และเนื่องจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ทำให้โรงเรียนหลายแห่งไม่มีสถานที่เรียนที่เพียงพอให้กับนักเรียน หลายโรงเรียนนักเรียนต้องเรียนด้วยความแออัด ขาดการสนับสนุนจากทางรัฐบาลในด้านงบประมาณ (พุทธจักร. 2527 : 19)

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรเกิดความเครียดไม่สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนได้ ซึ่งการปรับตัวไม่ได้นี้ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนด้วย

ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนนั้น กริล (Grill. 1962 : 145-148) กล่าวว่า ควรได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อน และบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับคุhlen (Kuhlen. 1952 : 8) ที่ให้ความเห็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นควรจะได้ศึกษา สังเกต และพยายามให้ความรู้ และช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยการช่วยเหลือขั้นแรกจะต้องศึกษาปัญหาเสียก่อน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาและจิตวิทยา

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการขอสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่และครูที่ทำการสอน จำนวน 12 ท่าน ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีปัญหาต่างๆ เรียงจากมากที่ สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่กล้าซักถามครูผู้สอน ไม่มีสมาธิในการเรียน โดยนั่งเหม่อลอยขณะเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่กล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียน ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับครูผู้สอน ไม่ชอบกฎของโรงเรียน ไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการใช้นแบบสอบถามปลายเปิดกับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบาลีไตรปิฎกมอญศึกษา จำนวน 120 รูป เมื่อเดือนตุลาคม 2544 โดยได้รับกลับคืนมา 110 รูป พบว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีปัญหา เรียงลำดับจากมากที่ สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้ มีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน จำนวน 51 รูป คิดเป็นร้อยละ 47 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ จำนวน 20 รูป คิดเป็นร้อยละ 18 ปัญหาด้านการเดินทาง จำนวน 9 รูป คิดเป็นร้อยละ 8 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและครูผู้สอน จำนวน 7 รูป คิดเป็นร้อยละ 6 จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรประสบกับปัญหาด้านการปรับตัวด้านการเรียนมากที่สุด ซึ่งจำแนกพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการปรับตัวทางการเรียนในจำนวนทั้งหมด 51 รูป ได้แก่ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่กล้าซักถามครูผู้สอน ไม่กล้าซักถามเพื่อน เรื่องเรียน ไม่ชอบวิธีการสอนของครูผู้สอนและมีความสัมพันธ์ไม่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับราตรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 6) ที่กล่าวว่า ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคทำให้นักเรียนไม่สามารถปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนได้ ได้แก่ ไม่สนใจการเรียน ไม่กล้าซักถามเพื่อน ไม่กล้าซักถามอาจารย์ ไม่วางแผนการเรียน อาจารย์สอนไม่เข้าใจ และอาจารย์ธรรมด (2530 : 150) ได้ศึกษาสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน

รัฐบาลในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 610 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านอนาคตในเรื่องอาชีพ และการศึกษาต่อ นอกจากนี้ อภิวัฒน์ วงศ์ข้าหลวง (2529 : 109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัว และสุขภาพจิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา จำนวน 450 คน พบว่า นักศึกษาประสบปัญหามากที่สุด ในด้านการปรับตัวทางการเรียน ซึ่งมีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนไม่ว่าจะมีเพศต่างกันหรือสาขาวิชาต่างกัน

ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนมีสาเหตุหลายประการ ดังที่ โคลแมนและแฮมแมน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530 : 71 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen, 1974) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการปรับตัวไม่ได้อาจมีสาเหตุมาจากตัวบุคคล และจากสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น สอดคล้องกับพาสนา ผโลศิลป์ (2535 : 102-104) ได้สำรวจปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นมีปัญหาการปรับตัวในโรงเรียน และการปรับตัวด้านการเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านการเงิน ด้านครอบครัว และด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรดังกล่าว อาจเกิดจากตัวนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรเองหรือจากสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้ช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรให้สามารถปรับตัวทางการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้นำข้อมูลไปประกอบการวางแผนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนให้มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,136 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 378 รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่มีความเชื่อมั่นร้อยละ 97 (Yamane, 1970 : 580-581) โดยใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้น (Strata)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

3.1.1.1 ระดับชั้น

3.1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.1.3 นิสัยทางการเรียน

3.1.1.4 ค่าใช้จ่าย

3.1.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว

3.1.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในวัด และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในวัด ได้แก่

3.1.2.1.1 การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด

3.1.2.1.2 วิธีการเดินทางจากวัดไปโรงเรียน

3.1.2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกภายในวัด

3.1.2.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

3.1.2.2.1 วินัยในโรงเรียน

3.1.2.2.2 บรรยากาศในการเรียนการสอน

3.1.2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

3.1.2.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่แสดงถึงความสามารถปรับตนเองด้านการเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การมีสมาธิในการเรียน การซักถามบทเรียนที่ไม่เข้าใจ การตอบคำถามครูผู้สอนในเรื่องที่เกี่ยวกับบทเรียน การตั้งใจฟังขณะครูสอน จดสรุปใจความสำคัญ การกล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าแสดงออกหน้าชั้น การรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน การทบทวนบทเรียน ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งงานตามกำหนดเวลา และการอ่านหนังสือเรียนและสรุปใจความสำคัญของหนังสือเรียนที่อ่าน

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง สิ่งที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 ระดับชั้น หมายถึง ชั้นที่นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกำลังศึกษา ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ของทุกวิชา แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

2.1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

2.1.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00-2.99

2.1.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.99 ลงมา

2.1.3 นิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำเป็นประจำของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การทำการบ้าน การทบทวนบทเรียน การตั้งใจเรียน และการวางแผนในการเรียน

2.1.4 ค่าใช้จ่าย หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรใช้จ่ายเพื่อการศึกษาแต่ละเดือน ได้แก่ ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ไม่รวมถึง ค่าลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา

2.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีต่อสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวมีต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่

2.1.5.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีต่อสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ มีความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัว การขอคำปรึกษาในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว การให้ความเคารพเชื่อฟังคำแนะนำจากสมาชิกในครอบครัวและให้ความช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวเมื่อมีโอกาส

2.1.5.2 การปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวมีต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ การให้กำลังใจ การให้การยอมรับ การให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำในการเรียนและด้านส่วนตัว และให้ความช่วยเหลือเมื่อยามเจ็บป่วย

2.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด หมายถึง สภาพทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นอยู่ภายในวัดของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่

2.2.1.1 การสนับสนุนการเรียนรู้จากผู้ปกครองในวัด หมายถึง นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากเจ้าอาวาส หรือพระเถระภายในวัด ได้แก่ การซักถาม การให้คำแนะนำทางการเรียน การให้ความช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน และการให้ทุนทรัพย์ไว้ใช้จ่ายด้านการเรียน

2.2.1.2 วิธีการเดินทางจากวัดไปโรงเรียน หมายถึงการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ โดยสารรถประจำทาง การลงเรือข้าม และ การเดิน

2.2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกภายในวัด หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรต่อสมาชิกภายในวัด และการปฏิบัติตนของสมาชิกภายในวัดต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เพื่อให้มีสัมพันธที่ดี ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1.3.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรต่อสมาชิกในวัด ได้แก่ การให้ความรักความเคารพ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของวัด การยอมรับกฎระเบียบของวัดร่วมกัน การขอคำแนะนำทั้งในการเรียนและด้านส่วนตัว

2.2.1.3.2 การปฏิบัติตนของสมาชิกภายในวัดต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจด้านการเรียน และเป็นที่ปรึกษาในการเรียนและด้านส่วนตัว

2.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่

2.2.2.1 วินัยในโรงเรียน หมายถึง การแสดงออกที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ทั้งในห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และนอกโรงเรียน ได้แก่ การเข้าเรียนตรงเวลา การแต่งกายให้เรียบร้อย การเข้าห้องประชุมก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง และการร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

2.2.2.2 บรรยากาศในการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ วิธีการสอนของครู สื่อ และอุปกรณ์การสอน สถานที่เรียน

2.2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีต่อครู และการปฏิบัติตนของครูมีต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.2.2.3.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพ ให้ความเชื่อฟัง ตั้งใจเรียน ให้ความสนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ให้การซักถาม และขอคำปรึกษาครูด้านการเรียน

2.2.2.3.2 การปฏิบัติตนของครูปฏิบัติมีต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ การให้ความใกล้ชิด การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถาม และให้การคำปรึกษาด้านการเรียนให้กับนักเรียน

2.2.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อนมีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อความสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจ การยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน การให้ความสนิทสนมกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยความสามัคคี

3. นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร หมายถึง ชายที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้วเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 2 ประเภท คือ

3.1 พระภิกษุ หมายถึง ชายที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปแล้วบวชในพระพุทธศาสนา ถือศีล 227 ข้อ

3.2 สามเณร หมายถึง ชายที่มีอายุตั้งแต่ 7-19 ปีแล้วบวชในพระพุทธศาสนา ถือศีล 10 ข้อ

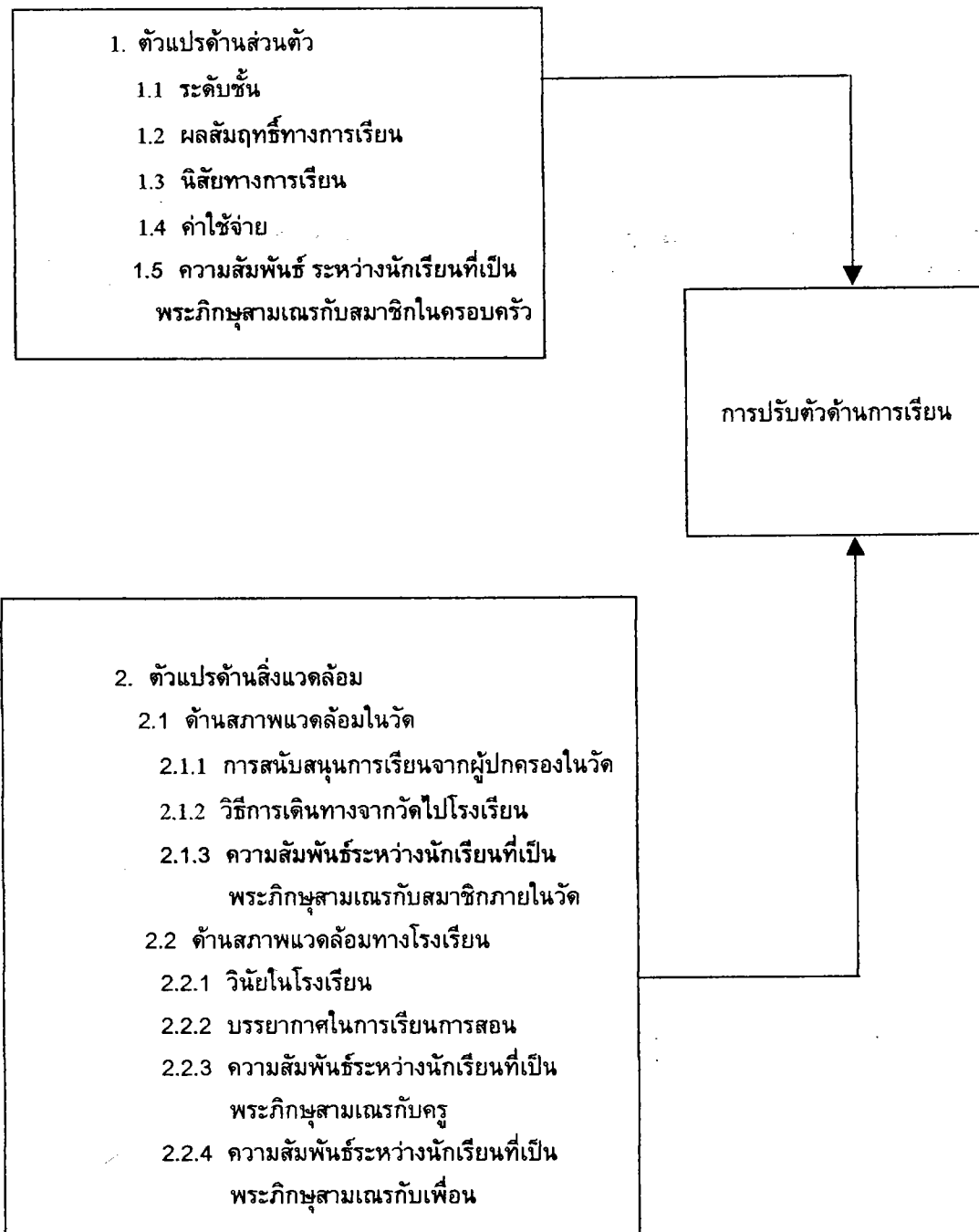
4. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งขึ้นในธรณีสัณต์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 9 โรงเรียน ดังนี้

- 4.1 โรงเรียนวชิรมกุฏ วัดมกุฏกษัตริยาราม
- 4.2 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง วัดศรีบุญเรือง
- 4.3 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
- 4.4 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส
- 4.5 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล วัดธรรมมงคล
- 4.6 โรงเรียนสิทธธรรมวิทยา วัดสิทธาวาส
- 4.7 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย วัดกาญจนาภิเษก
- 4.8 โรงเรียนมิ่งมงคลาวาสวิทยา วัดมิ่งมงคลาวาส
- 4.9 โรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย วัดกุศลสมาคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.1 ความเป็นมาของการศึกษาพระปริยัติธรรม

การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนที่เป็นคฤหัสถ์ในสถานศึกษาต่างๆ เป็นการเล่าเรียนทางโลก การเล่าเรียนทางธรรม ในพระพุทธศาสนา เรียกว่า “การศึกษาปริยัติธรรม” (ชำเลียง วุฒิจันทร์ 2523 : 70) การเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร กำหนดเป็น 2 อย่างคือ คันถะและวิปัสณาธุระ คันถะได้แก่การศึกษาพระธรรมวินัย อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนวิปัสณาธุระ ได้แก่ การเรียนฝึกหัดจิตใจของตน ให้ปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง

หลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว 3 เดือน พระมหากัสสปเถระประชุมพระอรหันต์ 500 รูป ทำสังคายนารวบรวมพระธรรมวินัยร้อยกรองได้ทั้งหมด 84,000 พระธรรมขันธ์ ทำอยู่ 7 เดือนเสร็จ จัดได้เป็น 3 หมวดคือ พระสูตร หรือพระสุตตันตปิฎก พระวินัย หรือพระวินัยปิฎก และพระอภิธรรม หรือพระอภิธรรมปิฎก รวมเรียกว่า “พระไตรปิฎก” (สุชีพ ปุญญานุภาพ 2525 : 1) พระไตรปิฎกจึงเป็นคัมภีร์หรือตำราของพระพุทธศาสนาสืบแต่นั้นเป็นต้นมา

พระไตรปิฎกดั้งเดิมบันทึกด้วยภาษาบาลี การเล่าเรียนพระธรรมวินัยต้องใช้พระไตรปิฎก เป็นตำราผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีให้มีความรู้แตกฉาน จึงจะสามารถล่วงรู้คำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อนเลื่อนไปจากของเดิม การศึกษาพระปริยัติธรรมจึงกำหนดให้เรียนภาษาบาลีเป็นวิชาบังคับ

เมื่อพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาสู่ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ตั้งแต่ยุคกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นองค์อุปถัมภ์ ทรงมีศรัทธาอย่างแรงกล้า และทรงส่งเสริมการเรียนรู้อะไรพระปริยัติธรรม บางพระองค์ทรงอุปสมบทในบวรพระพุทธศาสนา และทรงเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในภาษาบาลี เช่น พระมหาธรรมราชาลิไทแห่งกรุงสุโขทัย และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การที่พระมหากษัตริย์ทรงสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น ถือได้ว่าเป็นประเพณีมาแต่โบราณ และเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวอีกด้วย

สมาลี สุวรรณแสง (2517:15) ได้ศึกษาระบบบริหารศึกษาฝ่ายสงฆ์ในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย เป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์พบว่า การศึกษาของพระภิกษุสามเณรของชาวไทยเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้วางนโยบายและทำนุบำรุงการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา การศึกษาได้พัฒนาต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในสมัยกรุงสุโขทัย การศึกษาฝ่ายสงฆ์เจริญถึงขีดสุด ในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไท สมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏหลักฐานของความเจริญด้านนี้ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชถือว่าการอุปสมบทหรือการบรรพชาในพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา สมัยกรุงธนบุรีแม้ว่าจะมีสงครามดำเนินติดต่อกันมิได้ขาด ยังปรากฏว่าพระมหากษัตริย์ทรงสนพระทัยในการศึกษาฝ่ายสงฆ์ แม้พระองค์เองยังศึกษาด้านวิปัสณาธุระ ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ระยะต้น การศึกษาฝ่ายสงฆ์ได้วิวัฒนาการทุกด้านได้มีการปรับปรุงสังคายนาพระไตรปิฎก อันเป็นเสมือนหลักสูตรของการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทรงสร้างพระไตรปิฎกฉบับต่างๆ พร้อมทั้งทรงอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และอื่นๆ จึงเป็นเหตุให้การศึกษาด้านสงฆ์อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน สามารถจัดเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้
(ประยุทธ์ ปยุตโต. 2529 : 139-140)

1.1 การศึกษาที่เป็นระบบการศึกษาของคณะสงฆ์เอง ซึ่งแยกเป็นอิสระจากระบบการศึกษาของรัฐ ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ซึ่งจัดเป็น 9 ชั้น คือ เปรียญธรรมประโยค 1-2 และเปรียญธรรม 3 ประโยค-เปรียญธรรม 9 ประโยค

1.2 การศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของรัฐ ได้แก่ การศึกษาซึ่งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลในพระศาสนาเป็นผู้ดำเนินการ คือ

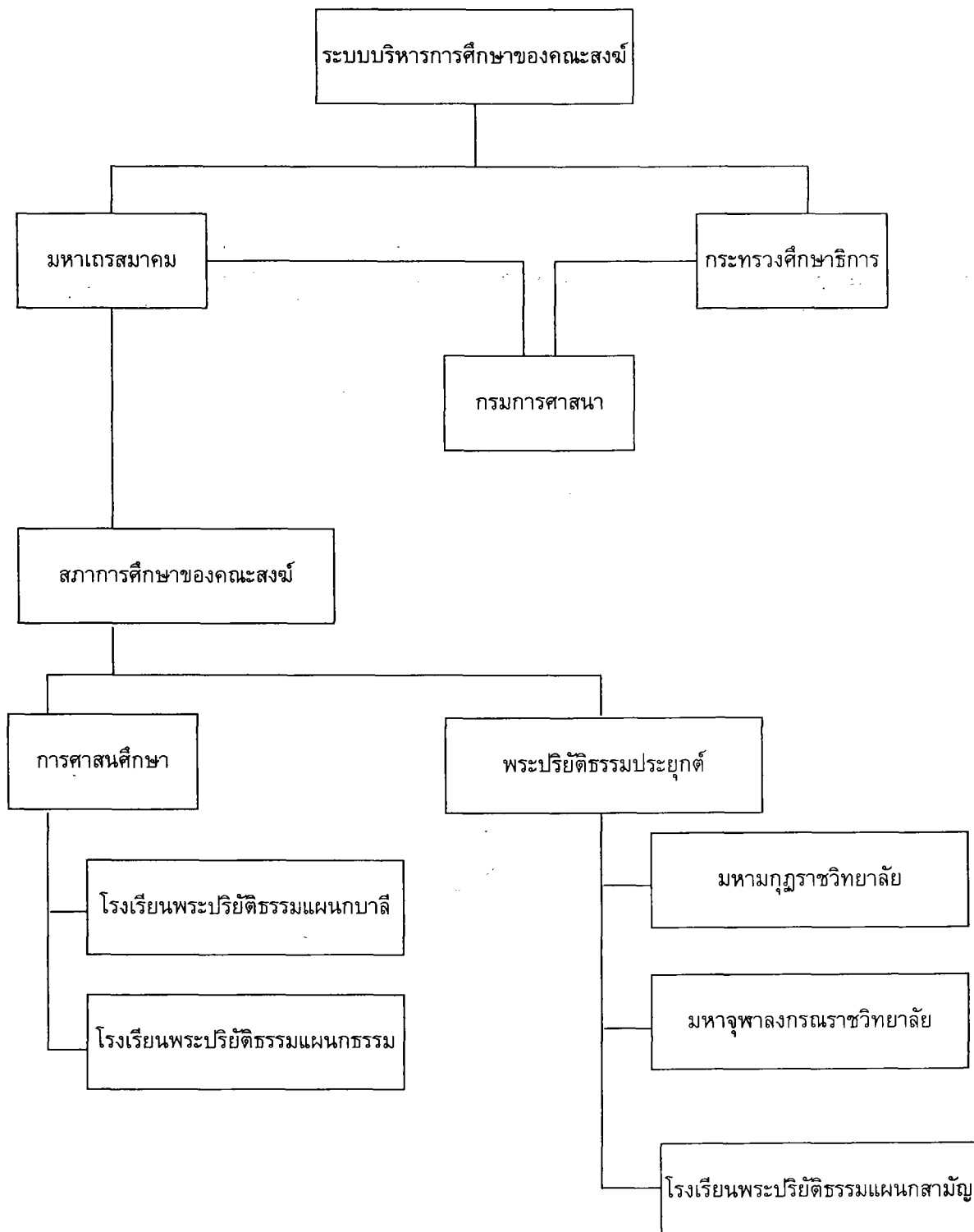
1.2.1 มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง ซึ่งคณะสงฆ์รับเข้าเป็นการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.2.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งรัฐกำหนดให้จัดขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์

1.3 การศึกษาที่จัดขึ้นอย่างอิสระทั้งจากระบบการศึกษาของคณะสงฆ์เอง และระบบการศึกษาของรัฐ ได้แก่ จิตตภาวันวิทยาลัย โรงเรียนพระอภิธรรม เป็นต้น

จากคำอธิบายดังกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีเป็นการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพระธรรมวินัย เพื่อการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นคนละส่วนกับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

แผนภูมิแสดงการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย

1.2 ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่ฝ่ายราชอาณาจักรกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสมภารศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และความรู้มัธยม โดยรับผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุสามเณรเข้าเรียนเป็นจำนวนมากทางคณะสงฆ์โดยองค์การจึงกำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า "โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด" โดยมติดคณะรัฐมนตรี และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด เปิดทำการสอนสมทบในชั้นตัวประโยคคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 3) ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วยังได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย จึงทำให้มีพระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังต่างจังหวัดอย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่า การศึกษาธรรมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาทางธรรมและบาลีเสีย แต่ทางการคณะสงฆ์ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาในทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟั่น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีการศึกษาวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสงฆ์มนตรีที่ว่าด้วย การศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดเสียและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่นี้ แต่การณปรากฏต่อมาว่า แม้จะมีการตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แต่นักเรียนส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้รวมกันเข้าชื่อ เป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ ในช่วงระยะนั้นสับสนเป็นอันมาก (กรมการศาสนา 2521 : 7-9) ขณะเดียวกันได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอนสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่างๆที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นร่วมกันว่า ควรจะตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยจัดให้เรียนทั้งวิชาทางธรรม และวิชาสามัญควบคู่กันไป ไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 (มาณพ พลไพรินทร์ 2526 : 2)

ปัจจุบัน การจัดตั้งและดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ คำสั่ง และแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การจัดตั้งโรงเรียน ต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

2. หลักสูตรและการประเมินผล

2.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1.1 ใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 307/2534 สั ง ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2534

2.1.2 ประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2.1 ใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 307/2534 สั ง ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2534

2.2.2 ประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534

3. การบริหารและการสนับสนุนด้านวิชาการ

3.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหาร

3.1.1 สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียน พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย รวมทั้งแต่งตั้งกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา

3.1.2 กรมการศาสนา เกี่ยวข้องในฐานะหน่วยงานซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ อันมีอธิบดีกรมการศาสนาเป็นทั้งเลขาธิการ และเลขานุการของสำนักงานฯ จึงเป็นเสมือนหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือดำเนินงานให้กับสภาการศึกษาของสงฆ์ กรมการศาสนาแบ่งส่วนราชการมอบหมายให้กองศาสนศึกษารับผิดชอบดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยให้มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้การอุดหนุนโรงเรียน ติดตามประเมินผลโรงเรียน ตรวจสอบโรงเรียนที่ขอจัดตั้งและขอขยายชั้นเรียนเพื่อเสนอสภาการศึกษาของคณะสงฆ์พิจารณาอนุมัติ และพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อการจัดการศึกษา

3.1.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในฐานะตัวแทนกรมการศาสนา โดยกรมการศาสนาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายให้จำนวนหนึ่ง และทำหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด (สมชาย บัวเล็ก. 2535 : 12)

3.1.4 ศูนย์ครูพระปริยัตินิตเทศก์ประจำจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา การติดตามประเมินผล รวบรวมสถิติข้อมูลด้านการศาสนา กจัดทำแผนพัฒนาการศาสนศึกษาของจังหวัด รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าคณะจังหวัดในด้านการจัดการศาสนศึกษาของจังหวัด

3.2 หน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ

3.2.1 กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3.2.2 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.3 สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณรที่ต้องการความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรมควบคู่กัน โดยวัดผู้ก่อตั้งเป็นเจ้าของ การเสนอขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมดังกล่าว ต้องผ่านความเห็นชอบจากเจ้าคณะตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค กรมการศาสนาและกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ วัดและโรงเรียนต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งรายละเอียดของสภาพปัจจุบัน จะได้เสนอต่อไป

1.3.1 ด้านหลักสูตร

1.3.1.1 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2535)

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาวិชาการในด้านสามัญศึกษา เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับพระภิกษุสามเณร ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและเทียบเท่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2535) หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้ (กรมการศาสนา. 2537 : 40-44)

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้ตามสมควรแก่สมณวิสัย

การศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษามุ่งให้พระภิกษุสามเณรพัฒนาตน ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นศาสนทายาทที่ดี และนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาสังคมตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ
2. มีนิสัยใฝ่หาความรู้ มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟัง
3. มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
4. รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
5. มีความภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
6. มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคมสืบต่อไป

มีโครงสร้างของหลักสูตรต่อไปนี้

1. วิชาบังคับ จำนวน 78 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาดังต่อไปนี้

- 1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 72 หน่วยการเรียนรู้

1.1.1 ภาษาไทย 12 หน่วยการเรียนรู้

1.1.2 วิทยาศาสตร์ 9 หน่วยการเรียนรู้

1.1.3 คณิตศาสตร์ 6 หน่วยการเรียนรู้

1.1.4 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้

1.1.5 สุขศึกษา 3 หน่วยการเรียนรู้

1.1.6 ศาสนปฏิบัติ 12 หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาบังคับ

เลือกสังคมศึกษา

2. วิชาเลือกเสรี จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชา

ต่างๆต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

2.1.1 ภาษาไทย

2.1.2 ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

2.2.1 วิทยาศาสตร์

2.2.2 คณิตศาสตร์

2.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.4 กลุ่มพัฒนานาบุคลิกภาพ

2.4.1 สุขศึกษา

2.4.2 ศาสนปฏิบัติ

2.5 กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรม

2.5.1 ภาษาบาลี

2.5.2 ธรรมวินัย

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้
จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

4. กิจกรรมของสงฆ์ ได้แก่ กิจกรรมที่พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ในวัด คือ กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำปี กิจกรรมประจำวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

จากโครงสร้างของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดงโครงสร้างเป็นรายวิชาต่างๆ ดังตาราง 1

แนวดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้นจึงกำหนด
แนวดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดให้พระภิกษุสามเณรได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ
2. จัดประสบการณ์ต่างๆให้พระภิกษุสามเณรได้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง
3. ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรม และวิชาสามัญ และประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
4. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขปัญหาของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง
5. จัดการเรียนการสอนเน้นวิชาพระปริยัติธรรม ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้
6. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างค่านิยมศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี
7. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

1. เวลาเรียน

1.1 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี

1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อน ได้อีกตามที่เห็นสมควร โดยให้มีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ และเวลาเรียนในภาคฤดูร้อนนี้ให้ใช้สำหรับรายวิชาที่เรียนซ้ำหรือรายวิชาที่แก้ "0" หรือ รายวิชาที่เปลี่ยน "ร" หรือ "มส"

1.3 โรงเรียนต้องเปิดเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 32 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร โดยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ต้องจัดให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอิสระตามความสนใจ จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์

1.5 นอกจากเวลาที่กำหนดในข้อ 1.1 ถึง 1.4 ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจของสงฆ์โดยมีเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้ควบคุม

2. หน่วยการเรียนรู้

รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียนให้มีค่าเป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้มากขึ้นหรือน้อยลงไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรสำหรับภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนจะเลือกเรียนได้ไม่เกิน 1 ภาษา

3.2 การจัดทำรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างจำนวน 96 หน่วยการเรียนรู้ โดยเรียนวิชาบังคับ 78 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกเสรี 18 หน่วยการเรียนรู้ และทุกรายวิชาต้อง ได้รับการตัดสินผลการเรียน

5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ วิชาบังคับแกน ภาษาไทย ศาสนาปฏิบัติ ภาษาบาลีและธรรมวินัย

5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 85 หน่วยการเรียนรู้

5.4 ในแต่ละภาคเรียน ต้องเข้าร่วมกิจกรรมของสงฆ์ โดยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของสงฆ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกิจวัตรที่ทางวัดกำหนด

6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหาของรายวิชาต่างๆในหลักสูตร ให้ทำเป็นคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

1.3.1.2 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2535)

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาวิชาการในด้านสามัญศึกษา เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับพระภิกษุสามเณร ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและเทียบเท่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2535) หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการดังนี้ (กรมการศาสนา. 2537 : 80-84)

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้แสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แตกฉานเพื่อ
การเผยแพร่และศึกษาต่อ
 2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจวัตรของสงฆ์อย่างถูกต้อง
และเคร่งครัด
 3. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม
การศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย สามารถนำความรู้ที่ได้
จากการศึกษาค้นคว้าวิชาการทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาสังคม ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามสมควรแก่สมณวิสัย ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้
พระภิกษุสามเณร มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้
 1. มีความรู้ ทักษะในศาสนปฏิบัติและกิจสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบสงฆ์
 2. มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรม
ธรรมของชาวพุทธ
 3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและวิธีการใหม่ๆ ไปใช้พัฒนา
สังคม
 4. รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์บนรากฐานแห่งกฎหมาย และ
พระธรรมวินัย
 5. มีความสำนึกในสมณสัญญาและการเป็นคนไทยร่วมกันมีความรักชาติ
ศาสนาและพระมหากษัตริย์
 6. สามารถปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี
- โครงสร้างของหลักสูตร ดังนี้
1. วิชาบังคับแกน จำนวน 42 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาต่อไปนี้
 - 1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 36 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1.1 ภาษาไทย 6 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1.2 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1.3 สุขศึกษา 3 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1.4 ภาษาบาลี 12 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.1.5 ธรรมวินัย 6 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกเรียนจากรายวิชา
บังคับเลือกวิทยาศาสตร์
 2. วิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อยจำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากราย
วิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ ต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มวิชาภาษา
 - 2.1.1 ภาษาไทย
 - 2.1.2 ภาษาต่างประเทศ
 - 2.2 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.3 กลุ่มพัฒนาบุคลากร

2.3.1 สุขศึกษา

2.3.2 ศาสนปฏิบัติ

2.4 กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

2.4.1 วิทยาศาสตร์

2.4.2 คณิตศาสตร์

2.5 กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรม

2.5.1 ภาษาบาลี

2.5.2 ธรรมวินัย

2.5.3 ศาสนศิลป์

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน

4. กิจกรรมของสงฆ์ ได้แก่ กิจกรรมที่พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ที่วัด คือ กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำปี กิจกรรมประจำวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

จากโครงสร้างของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถแสดงโครงสร้างเป็นรายวิชาต่างๆ ดังตาราง 2

ตาราง 2 โครงสร้างของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2535

รายวิชา	จำนวนหน่วยการเรียนรู้		
	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก	
1. ภาษาไทย	6	-	เลือกเรียนรายวิชาต่างๆอีก อย่างน้อย 39 หน่วยการเรียนรู้
2. สังคมศึกษา	6	-	
3. สุขศึกษา	3	-	
4. วิทยาศาสตร์	-	6	
5. ภาษาบาลี	12	-	
6. ธรรมวินัย	6	-	
7. ศาสนปฏิบัติ	6	-	
8. คณิตศาสตร์	-	-	
9. ภาษาต่างประเทศ	-	-	
10. ศาสนศิลป์	-	-	
รวมจำนวนหน่วยการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า	36	6	
	42		
1. กิจกรรม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน		
1.1 กิจกรรมแนะแนวหรือ กิจกรรมแก้ปัญหาหรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้			
1.2 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน			
2. กิจของสงฆ์			

แนวดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
ข้างต้น จึงกำหนดแนวการดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดให้พระภิกษุสามเณรได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
2. จัดให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง
3. จัดการเรียนการสอนให้พระภิกษุสามเณรได้ทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ที่ไม่ขัดต่อ

พระธรรมวินัยอยู่เสมอ

4. ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ
และประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

5. จัดให้มีการศึกษา ติดตามผลและแก้ไขปัญหาของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง

6. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาพระปริยัติธรรมให้สามารถนำไปปฏิบัติได้

7. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างค่านิยมและศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี

8. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 มีดังนี้

1. เวลาเรียน

1.1 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี

1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนสามารถเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร โดยมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาเปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคเรียนปกติ และเวลาเรียนในภาคฤดูร้อนนี้ ให้ใช้สำหรับเรียนรายวิชาที่เรียนซ้ำหรือรายวิชาที่แก้ "0" หรือรายวิชาที่เปลี่ยน "ร" หรือ "มส"

1.3 โรงเรียนต้องเปิดเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 27 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร โดยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ต้องจัดให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอิสระตามความสนใจ

1.5 นอกจากเวลาที่กำหนดในข้อ 1.1 ถึง 1.4 ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจของสงฆ์โดยมีเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้ควบคุม

2. หน่วยการเรียน

รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียนให้มีค่าเป็น 1 หน่วยการเรียน รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรสำหรับภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนจะเลือกเรียนได้ไม่เกิน 2 ภาษา

3.2 การจัดทำรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

- 5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรอย่างน้อย 81 หน่วยการเรียนรู้ และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน
- 5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ของวิชาบังคับทั้งหมด
- 5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 78 หน่วยการเรียนรู้
- 5.4 ในแต่ละภาคเรียนต้องเข้าร่วมกิจของสงฆ์ โดยมีเวลาเข้าร่วมกิจของสงฆ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกิจวัตรที่ทางวัดกำหนด

1.3.2 ด้านปริมาณโรงเรียน ครู และนักเรียน

จำนวนโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจำนวนมากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคเหนือ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งหมด 9 โรงเรียน โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

1.3.2.1 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 200-300 รูป มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา วัดมหาธาตุฯ เขตพระนครและโรงเรียนพุทธศาสน์วิทยา วัดสุทธาวาส เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

1.3.2.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 100-200 รูป มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสิทธธรรมวิทยา วัดสิทธาราม เขตป้อมปราบ โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกระบี่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล เขตพระโขนง กรุงเทพฯ

1.3.2.3 ขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 40-100 รูป มี 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา เขตตลิ่งชัน โรงเรียนวชิรเมฏก วัดเมฏกษัตริยาราม เขตพระนคร โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพรหมรังษี เขตดอนเมือง โรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย วัดกุศลสมาคร เขตสัมพันธวงศ์ และโรงเรียนมังกรกลาวาสวิทยาลัย วัดมังกรกลาวาส เขตป้อมปราบ กรุงเทพฯ

จำนวนนักเรียนมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา ในปี 2544 พบว่า มีพระภิกษุสามเณรนิยมนเรียนมากที่สุดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขตการศึกษา 9 มีจำนวนนักเรียน 17,589 รูป รองลงมาคือ ภาคเหนือ ได้แก่ เขตการศึกษา 8 มีจำนวนนักเรียน 15,992 รูป

จำนวนครูที่สอนพบว่ามีทั้งที่เป็นพระภิกษุและฆราวาส และครูส่วนใหญ่จะมีวุฒิทั้งทางธรรมและทางโลก และจำนวนครูที่มากที่สุดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขตการศึกษา 9 มีจำนวน 1,327 รูป/คน รองลงมาคือ เขตการศึกษา 8 มีจำนวน 1,130 รูป/คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนโรงเรียน นักเรียน และครู ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

เขตการศึกษา	จำนวน		
	โรงเรียน	นักเรียน	ครู
1. กลุ่มโรงเรียน 1	17	2,887	368
2. กลุ่มโรงเรียน 2	3	114	38
3. กลุ่มโรงเรียน 3	15	1,592	240
4. กลุ่มโรงเรียน 4	3	386	41
5. กลุ่มโรงเรียน 5	7	1,051	138
6. กลุ่มโรงเรียน 6	19	2,358	326
7. กลุ่มโรงเรียน 7	25	3,643	512
8. กลุ่มโรงเรียน 8	81	15,992	1,130
9. กลุ่มโรงเรียน 9	86	17,589	1,327
10. กลุ่มโรงเรียน 10	81	9,483	1,185
11. กลุ่มโรงเรียน 11	49	9,553	865
12. กลุ่มโรงเรียน 12	11	2,099	261
13. กลุ่มโรงเรียน 13	3	313	70
14. กลุ่มโรงเรียน 14	3	290	45
รวม	403	67,350	2,654

(ที่มา ; แผนกศาสนศึกษา กรมการศาสนา ; 2544. 31)

1.3.3 ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยส่วนใหญ่จะมีอาคารเรียนเป็นสัดส่วน มีความเหมาะสมตามสภาพของแต่ละแห่ง ซึ่งสภาพความพร้อมของแต่ละแห่งยังมีไม่มาก โดยเฉพาะห้องสมุดและห้องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ มีน้อยมาก ไม่เพียงพอแก่นักเรียนที่มีเป็นจำนวนมาก หลายแห่งมีการสร้างอาคารเรียนขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเปิดเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยอาศัยงบประมาณของทางราชการและเงินบริจาคสมทบ และอีกหลายแห่งมีอาคารเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้แออัด หรือต้องใช้อาคารชั่วคราวบริเวณวัดเป็นที่เรียน เช่น อาศัยศาลาวัด ไต๋ถุน ไตรัมไม้ หรือสร้างห้องเรียนชั่วคราวบริเวณลานวัด เป็นต้น

1.3.4 ด้านงบประมาณ

จากข้อมูลของสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า กรมการศาสนาได้จัดงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2539-2544 ดังนี้

ปีงบประมาณ	2539	จำนวน	270,933,000	บาท
ปีงบประมาณ	2540	จำนวน	344,106,000	บาท
ปีงบประมาณ	2541	จำนวน	378,038,100	บาท
ปีงบประมาณ	2542	จำนวน	408,586,800	บาท
ปีงบประมาณ	2543	จำนวน	475,784,200	บาท
ปีงบประมาณ	2544	จำนวน	492,623,000	บาท

นอกจากงบประมาณประจำปีที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมการศึกษาดังกล่าวแล้ว บางโรงเรียนยังมีรายได้จากมูลนิธิ เงินกองทุนของโรงเรียน องค์การเอกชน ในลักษณะของทุนการศึกษา หรือเงินบริจาค รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือในด้านอัฐบริหาร ซึ่งจะได้รับมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของจังหวัด และความศรัทธาของประชาชน ซึ่งมีการใช้เงินจากการบริจาคมาใช้เป็นเงินเดือนครู และค่าใช้จ่ายอื่นๆด้วย

เงินงบประมาณแต่ละปี กรมการศาสนาเป็นผู้ขอตั้งงบประมาณและจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนให้กับสถานศึกษา โดยผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสถานศึกษาธิการอำเภอ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรทั่วไป ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.1.1 ความหมายของการปรับตัว

การปรับตัวเป็นกิจกรรมสำคัญของชีวิต ซึ่งการปรับตัวของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ การดำเนินชีวิตของคนเราย่อมมีอุปสรรคมาขัดขวาง ทำให้เกิดความเครียดเกิดขึ้น จำต้องพยายามที่จะปลดปล่อยความเครียดนั้นออกไป เพื่อรักษาสภาพความสมดุลแห่งชีวิตไว้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคคลเกิดการปรับปรุงพฤติกรรมของตนที่เรียกว่า “การปรับตัว” (Adjustment) นั่นเอง การปรับตัวคือ กระบวนการปรับความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (นิเทศ เจริญภักดิ์ทูล. 2543 : 8)

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 180) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายาม ปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้นๆ

สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 84) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน เมื่อมนุษย์ได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการแล้ว ความตึงเครียดต่างๆก็ย่อมคลายลงไป ซึ่งสอดคล้องกับโยธิน คันสนยุท (2533 : 274) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง ความพยายามที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ แสวงหาวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการของตน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือทางจิต

ดาร์นี ประครองศิลป์ (2530 : 24) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การรับรู้ของบุคคลในระดับปกติจากจิตสำนึกเกี่ยวกับอารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เพ็ญทิพา นรินทรานุกร ณ อยุธยา (2533 : 9) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง สภาพจิตใจของคนเราที่รับรู้ในระดับจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง และสภาพแวดล้อมต่างๆ

นงเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2537 : 11) ได้สรุปว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่จะปรับสภาพที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ

สุภาพรณ โคตรจรัส (2524) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง “ความพยายามที่จะแก้ไขข้อข้องใจ แสวงหาวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือจิต”

สมชาย วรดิเรก (2527 : 9) อธิบายว่า การปรับตัว คือ ลักษณะการกระทำในเรื่องความต้องการของมนุษย์ แบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆคือ ความต้องการทางกาย ซึ่งหมายถึง ความต้องการอาหาร น้ำ การออกกำลังกาย การขับถ่าย และความต้องการอีกอย่างหนึ่ง คือ ความต้องการตำแหน่งทางสังคม ความปลอดภัย ความรัก ความเป็นอิสระและความสำเร็จ ดังนั้นการที่มนุษย์ตอบสนองความต้องการของตนเอง จึงเป็นความพยายามที่ต้องการให้การกระทำของตนเองสอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ จึงจะทำให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง (2530 : 7) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ปัญหาของบุคคลในระดับปกติ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับอารมณ์ สังคม เพื่อน ครอบครัว การเงิน การงาน และอนาคต รวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปด้วย

เบอร์แทรนด์ (Bertrand, 1958 อ้างถึงใน สุรัชย์ โกคิยะกุล, 2526) ได้กล่าวว่า การปรับตัว เป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นกับบุคคลโดยจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตามในการที่จะเลือกทางเลือกต่างๆ เพื่อปฏิบัติ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางเลือกดังกล่าวนั้นเป็นการหลีกเลี่ยงการทำให้ลดลงหรือการทำให้หมดไป ซึ่งข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม การปรับตัวนี้จะเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าจะเกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

อิงลิช และอิงลิช (พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล, 2533 : 45 ; อ้างอิงมาจาก English and English, 1958) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า เป็นภาวะของความสัมพันธ์ที่กลมกลืนเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคคลจะได้รับความพอใจในการตอบสนองทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม การที่บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ แสดงถึงการเป็นคนปกติ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ไม่สามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสังคมส่วนใหญ่ได้ บุคคลนั้นก็จะดำเนินชีวิตได้อย่างไม่เป็นสุข เกิดปัญหาต่างๆตามมา

โคลแมน และแฮมเมน (อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ. ม.ป.ป : 6 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen, 1981) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการหรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ

กิลเมอร์ (Gilmer. 1971 : 75) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อม โดยจะไม่เทียบกับเกณฑ์หรือระเบียบใดทั้งสิ้น เป็นการรับรู้ตนเองของบุคคลแต่ละคน

วอร์เชล (Worchel. 1989 : 6) กล่าวว่า การปรับตัว เป็นการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากตนเอง สิ่งแวดล้อม และบุคคลอื่นๆที่เราพบในแต่ละวัน การปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน กล่าวคือ ต้องประกอบไปด้วย

1. การเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมทางสังคม
2. ใช้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นตัวกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริง
3. ใช้ความสามารถที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายของการปรับตัว เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. มีความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น เพื่อที่จะให้การช่วยเหลือ หรือสร้างสรรค์ในทางบวกแก่ผู้อื่น

โลวิงเจอร์ และออสโซริโอ (Loevinger and Ossorio. 1959 : 392 – 394) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การรับรู้ตนเองของบุคคลในระดับต่างๆ เช่น มีความพอใจในตนเองน้อย มีการยอมรับตนเองน้อย ความใกล้เคียงหรือผสมผสานระหว่างตนจริงกับตนในอุดมคติต่ำ พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเป็นลักษณะของความสามารถในการปรับตัวไม่ดี และในทางตรงกันข้ามการมีพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์การพิจารณาตนเองอยู่ในระดับสูง เช่น มีความพอใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า เป็นพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวที่ดี

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1961) ได้ให้นิยามว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตนเองให้เข้ากับโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม มีความสามารถ ที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต มีความขัดแย้งและความตึงเครียดน้อยที่สุด

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปฏิบัติ ในการสนองความต้องการของตนเอง หรือแก้ไขปัญหา ข้อคับข้องใจ เพื่อให้สามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปรับตัวนี้จะเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าจะเกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว

แอนดรู (Andrew. 1991 : 5-12) ได้กล่าวถึง แนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย ที่สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1964 โดยมีพื้นฐานมาจากหลักของเรลเย่ และทฤษฎีระบบ ซึ่งรอย (Roy. 1976 : 135-138) มีความเชื่อ "บุคคลเป็นระบบการปรับตัวระบบหนึ่ง" ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในตัวเองและภายนอกตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมจัดเป็นตัวป้อน (Input) ที่ส่งไปที่ระบบปรับตัว รอยได้จัดแบ่งสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลปรับตัวออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. สิ่งเร้าตรง (Focal stimuli) คือ สิ่งเร้าที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น เช่น การถูกออกจากงาน กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดไปหล่อเลี้ยง เป็นต้น
2. สิ่งเร้าร่วม (Contextual stimuli) คือ สิ่งเร้าอื่นที่มีอยู่ในขณะนั้น นอกจากสิ่งเร้าตรงและความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลนั้น โดยทั่วไปจะรวมถึงองค์ประกอบทางด้านพันธุกรรม ระยะพัฒนาการของบุคคล บุหรี่ ยา สุรา ยาเสพติดที่บุคคลใช้ อัตมโนทัศน์ บทบาท หน้าที่ของแต่ละบุคคล ความ

เป็นตัวของตัวเอง แบบแผนสัมพันธภาพทางสังคม แบบแผนการต่อสู้ อุปสรรค วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา และความเครียดของบุคคล

3. สิ่งเร้าแฝง (Residual stimuli) คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ความเชื่อ ทักษะคติ อุปนิสัย ประสบการณ์เดิม ค่านิยม และการดำเนินชีวิต เป็นต้น

เมื่อมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าดังกล่าวแล้ว บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาความสมดุลย์ของร่างกาย จิตใจและสังคมของบุคคล บุคคลที่ประสบความสำเร็จ ในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นคือ มีสุขภาพดี ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต เป็นต้น ส่วนผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในการปรับตัว ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ยอมรับความเป็นจริง มีความซึมเศร้า เป็นต้น

การปรับตัวเพื่อคงภาวะความสมดุลในบุคคลนั้น รอยได้รวบรวมพฤติกรรมการปรับตัวของมนุษย์ไว้เป็น 4 ประการคือ

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ (Physiological needs) มีพื้นฐานมาจากความต้องการความมั่นคงด้านร่างกาย ซึ่งครอบคลุมความต้องการพื้นฐานในเรื่องการออกกำลังกาย และการพักผ่อน โภชนาการ การขับถ่าย น้ำและเกลือแร่ ออกซิเจน การไหลเวียนโลหิต และการควบคุมความ สมดุลของร่างกาย

2. พฤติกรรมการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self concept) เป็นการปรับตัวแบบที่มุ่งรักษาความมั่นคงทางด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง หากบุคคลมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความเชื่อมั่นและมองเห็นคุณค่าของตนเอง ยอมรับความเป็นจริง ย่อมปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลที่มองตนเองไร้ค่า และไม่ยอมรับความเป็นจริง

3. พฤติกรรมการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function) บุคคลปรับตัวด้านนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคงในด้านสังคม เป็นการกระทำของบุคคลตามหน้าที่ที่สังคมคาดหวังสำหรับบทบาทของบุคคลนั้น ในสถานการณ์ใดก็ตามบุคคลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ บุคคลจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้การแสดงบทบาทของตนเป็นไปตามปกติ จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น

4. พฤติกรรมการปรับตัวด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence relations) เป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคลในอันที่จะคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม เนื่องจากคนเราต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความพอเหมาะระหว่างการพึ่งพาตนเอง การพึ่งผู้อื่น และการให้ผู้อื่นได้พึ่งพา มีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจและสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2524 : 10-12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการปรับตัวของอีริกสัน (Erikson) ว่าสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการปรับตัวคือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องแวดล้อมตนในช่วงนั้นๆ ครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่บุคคลตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา ความจำเป็น ที่จะต้องปรับตัวของบุคคลเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทางความรู้ ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นที่มีต่อผู้แวดล้อมรอบตนเอง อีกทั้งความสามารถในการปรับตัวได้ดีในขั้นก่อนจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในขั้นต่อไปด้วย นอกจากนี้ทฤษฎีของอีริกสัน ยังกล่าวว่า เด็กต้องปรับตัวเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระและสังคมประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และพื้นฐานทางจิตใจแต่เดิมของเด็กจะส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในแต่ละช่วงอายุ

ฮาวิกเฮริสท์ (Havighurst, 1953 : unpagged) พิจารณาการปรับตัวในแง่ของการเรียนรู้ตามขั้นตอนพัฒนาการของชีวิต เขามีความเห็นว่าการพัฒนาการของชีวิตในแต่ละวัยนั้น บุคคลจะมีงานประจำวัยหรืองานประจำชั้นที่ต้องเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย ถ้าบุคคลสามารถพัฒนางานประจำวัยได้สำเร็จก็จะเป็นบุคคลที่มีความสุข และสามารถพัฒนางานประจำวัยในขั้นต่อไปได้สำเร็จด้วย ในทางตรงกันข้ามงานในช่วงวัยใดไม่ประสบผลสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นไม่มีความสุขและพัฒนางานประจำวัยในช่วงต่อไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นการที่บุคคลปรับตัวได้ในทัศนะของฮาวิกเฮริสท์ จึงหมายถึงบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และพัฒนางานประจำวัยให้ผ่านพ้นได้ด้วยดี งานพัฒนาตามขั้นที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นประกอบด้วย

1. สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเหมาะสมกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน ทั้งที่เป็นเพศเดียวกันและต่างเพศ
 2. สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตน
 3. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกายของตน สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลง
 4. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ เป็นตัวของตัวเองไม่ต้องพึ่งพิงทางอารมณ์จากผู้อื่น เช่น ผู้ใหญ่
 5. มั่นใจในเรื่องเศรษฐกิจการเงิน สามารถรับผิดชอบในการใช้จ่ายได้
 6. การเลือกและการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ
 7. เตรียมตัวในเรื่องคู่ครองและชีวิตครอบครัว
 8. พัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องค่านิยมและจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต
- จากแนวคิดและทฤษฎีการปรับตัวที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขบวนการปรับตัวของบุคคล เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา โดยแต่ละช่วงอายุจะมีความต่อเนื่องกันตลอด การปรับตัวของบุคคลเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สังคม และสิ่งแวดล้อม วัยรุ่นถือว่าเป็นช่วงการปรับตัวที่สำคัญที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านการเรียนรู้ การปรับตัวด้านสังคม เพราะจะเป็นพื้นฐานในการปรับตัวในวัยต่อไปในการดำรงชีวิต การทำงาน การมีครอบครัว และการรู้จักกับบุคคลรอบข้าง

2.1.3 สาเหตุของการปรับตัว

กันยา สุวรรณแสง (2533:24) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แรงขับและความต้องการ (Drive and Needs) ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย และความต้องการทางจิตใจ ความต้องการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรน แสวงหา เพื่อตอบสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการได้ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อคลายความกระวนกระวาย ซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้เรียกว่า การปรับตัว
2. แรงกระตุ้นจากสังคม ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว หรือจากการที่มีสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหากการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น อันอาจก่อให้เกิดปัญหา ความคับข้องใจ ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวด้วยวิธีการต่างๆ

3. เจตคติ ความสนใจ เมื่อจุดมุ่งหมายของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายด้วยเช่นกัน

โคลแมน และแฮมแมน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 71 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen. 1974) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาต่างๆในการปรับตัว อาจมีสาเหตุแตกต่างกันไป สาเหตุบางประการอาจเนื่องมาจากบุคคลนั้นเองหรือจากสภาพแวดล้อม และเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเผชิญปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคลนั้นเองหรือเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปบุคคลนั้นจะพยายามปรับตัวต่อสภาพที่เป็นปัญหาที่เขา กำลังเผชิญนั้น เพื่อให้สภาวะของความกดดัน ความเครียด ความวุ่นวายใจ และ/หรือความกังวลใจค่อยๆคลี่คลายลง จนกระทั่งหมดไปในที่สุด อย่างไรก็ตามบุคคลบางคนไม่สามารถจัดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ สภาวะความวุ่นวายใจหรือไม่เป็นสุขก็ยังคงมีอยู่ต่อไป และอาจมีผลกระทบให้บุคคลนั้นต้องสูญเสียความสมดุลในตนเอง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความแปรปรวนทางความรู้ ความคิดและพฤติกรรม

นอกจากนี้ วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ชีรดากร (2522 : 159-160) กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่าอาจเกิดจากสิ่งต่อไปนี้

1. เกิดจากมนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่เนื่องมาจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจหรือคับข้องใจ สำหรับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั้น มาสโลว์ (Maslow) ได้แบ่งไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความหิว ความกระหายน้ำ อากาศ การขับถ่ายของเสีย ความต้องการทางเพศ การพักผ่อน ความต้องการในการป้องกันความร้อนหนาว

1.2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง การปกป้องคุ้มครองจากผู้อื่น การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดหรือความทุกข์

1.3 ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู่คณะ

1.4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ได้แก่ ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือ และการยอมรับทางสังคม

1.5 ความต้องการสัจจะแห่งตน ได้แก่ การเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต และสรรพสิ่งทั้งหลาย ต้องการใช้พลังความสามารถของตนเองให้เต็มที่เพื่ออุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการที่อยู่เหนือความต้องการที่เกี่ยวกับชื่อเสียงเกียรติยศ ความร่ำรวย หรือการกระทำเพื่อตนเอง

2. เกิดจากความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งนี้ หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจ เลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของตนเอง ความขัดแย้งจำแนกเป็น 3 ลักษณะคือ

2.1 ความขัดแย้งในทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียวในสิ่งที่ตนเองชอบเท่าๆกัน ตั้งแต่ 2-3 อย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากทุกอย่างยิ่งต้องเลือกมาก กว่าที่จะเลือกได้ก็ต้องใช้เวลานาน แม้เลือกแล้วยังเสียสละสิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก

2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่บุคคลต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่ถูกใจ ตั้งแต่ 2-3 อย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ได้ แต่เมื่อเลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะสิ่งต่างๆเหล่านั้น บุคคลไม่ชอบไม่ถูกใจเลย แต่ก็ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ความขัดแย้งในทางบวกและลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกรณีที่แตกต่างกัน หรือบุคคลหรือสัตว์ที่ต้องการเลือกนั้นมีทั้งถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่าๆกันทั้งหมด ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป แต่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 52) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวว่า คือ ความต้องการ (Needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการหลายประการในชีวิต เช่น ความต้องการทางกาย ได้แก่ ความต้องการ ทางน้ำ อาหาร อากาศ และสิ่งจำเป็นอื่นๆ เพื่อการดำรงชีวิต

สุชา จันทรธอม และสุรางค์ จันทรธอม (2511 : 71) กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่าเป็น การตอบสนองความต้องการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไม่ได้ในสิ่งที่ตน ต้องการ มนุษย์จะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือการปรับตัวอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความเครียดของตน

สรุปได้ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของคนเรานั้น เกิดจากความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจและความต้องการทางสังคม ความต้องการดังกล่าว มีทั้งความสมหวังและความผิดหวัง เมื่อสมหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ มีความสุข ในทางตรงกันข้าม ถ้าผิดหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกเครียด มีความทุกข์ เสียใจ วิตกกังวล สับสน ว้าวุ่นใจและคับข้องใจ สาเหตุต่างๆดังกล่าวนี้ล้วนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2.1.4 ลักษณะการปรับตัว

2.1.4.1 ลักษณะการปรับตัวที่ดี

โรเจอร์ (บรรจบ ปุจฉาการ. 2537 : 15 ; อ้างอิงจาก Roger.1974. *Lssves in adolesen Phychogy*) กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ดีว่า คือการที่บุคคลเข้าใจตนเอง และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง รู้จักภาพ ความสามารถ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่มีต่อบุคคลอื่นก็ จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทาง จิตวิทยา

กอร์โลว์ (บุญศรี จึงชนาเจริญเลิศ. 2530 : 9-10 ; อ้างอิงมาจาก Gorlow. 1968) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีว่า มีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะซึ่งดำรงไว้แห่งบุคลิกภาพ (Maintaining an Intergrated Personality) เกี่ยวข้องกับการประสานสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของบุคคล และพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น

2. ปฏิบัติตามความต้องการของสังคม (Conforming to Social Demands) ถือปฏิบัติตนให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมไว้ด้วยความรับผิดชอบของตนเอง

3. การปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง (Adaption to Reality Conditions) เป็นความสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากที่จะนำตนไปสู่จุดหมายที่วางไว้

มูลี (Mouly. 1968) ได้กล่าวถึงการปรับตัวที่ดีใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการรับรู้และสติปัญญา คือมีประสิทธิภาพในการจัดการกับสภาพการณ์ต่างๆโดยอาศัยความสามารถในการปรับตัว ให้สัมพันธ์กับความเป็นจริง โดยมีการเปิดรับประสบการณ์ และการรับรู้ที่ปราศจากการบิดเบือน

2. ด้านส่วนตัว จะต้องยอมรับตนเองและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

3. ด้านสังคม มีความไวในการรับความรู้สึกของผู้อื่น คล้อยตามสังคม แต่พฤติกรรมนั้นต้องอยู่บนรากฐานของเหตุผล และความถูกต้อง

4. ด้านอารมณ์ มีชีวิตอย่างสงบสุข มีความชื่นชมกับชีวิต มีความคิดสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีความแจ่มใสเบิกบาน

สุโท เจริญสุข (2520 : 60) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะการปรับตัวที่ดีคือผู้ที่ให้ความร่วมมือกับคนอื่นทั้งในการกระทำและความคิด สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่แสดงอาการเป็นนายหรือไม่หลบหนีจากหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ความเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ นิภา นิธยาน (2530 : 155-157) กล่าวถึง ลักษณะของวัยรุ่นที่มีการปรับตัวที่ดีไว้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกที่มั่นคง
2. มีความอบอุ่นเป็นมิตร มีนิสัยที่น่าคบ มีเมตตากรุณา
3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าและภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ
4. พร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ๆ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมรอบตัว
5. รู้จักรักษานามยัยและสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ
6. มีความกล้าที่จะเผชิญกับความจริงใจในชีวิต
7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ทอดถอยหวาดหวั่น พร้อมที่จะแก้ปัญหาและ

อุปสรรค ที่เกิดขึ้นอย่างเต็มกำลังความสามารถ

8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี
9. ไม่มีอารมณ์เกลียดเคียดแค้น รู้จักยับยั้ง และควบคุมอารมณ์ได้
10. ไม่แค้นใคร หรือวิตกกังวลจนเกินเหตุ

จากลักษณะการปรับตัวที่ดีดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าบุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีในทุกสถานการณ์นั้น ต้องเริ่มจากการมีความเข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น จนมีความเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.1.4.2 ลักษณะการปรับตัวที่เป็นปัญหา

โรเจอร์ส (Rogers. 1962 : 360-361) ได้แบ่งลักษณะของวัยรุ่นที่มีการปรับตัวทางสังคมที่เป็นปัญหาไว้ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นที่ไม่ค่อยโยยดีจะร่วมอยู่ในกลุ่ม เช่น วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะเร็วมักจะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน บางคนมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อนๆ จึงทำให้ต้องหลีกเลี่ยงไป บางคนที่มีความรู้สึกที่เพื่อนๆ ซึ่งซึ่งตนจะมีความสุข จะมีความสุขทุกขใจ เพราะการขาดความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. วัยรุ่นที่สังคมเมินเฉย พวกนี้จะขาดแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกลุ่มการสร้างสรรค์ทางสังคมอาจเพิ่มขึ้น ถ้าเขาได้ทำงานร่วมกับกลุ่มเล็กๆ โดยให้มีตำแหน่งเล็กๆน้อยๆในการรับผิดชอบ และสร้างให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะทำให้มีทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นจนเพียงพอที่จะเข้ากับสถานการณ์ได้

3. วัยรุ่นที่สังคมชิงชัง พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแต่ถูกขัดขวาง เพราะเขาจะรู้ว่าเขาจะไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้อย่างไร เพราะขาดคุณสมบัติที่จำเป็นหรือขาดทักษะในทางสังคมที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ

แคพเพลน (Kaplan. 1959 : 27) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวไม่ดีมี 6 ประการด้วยกันคือ

1. พวกที่ชอบกระพริบตาบ่อยๆ เลียริมฝีปาก จีงมม กัดเล็บ กระดิกขา หรือปัสสาวะบ่อยๆ พวกนี้เกิดจากความวิตกกังวล
 2. พวกหมกมุ่นอยู่กับความเศร้าเสียใจ ตื่นเต้นจนเกินไป ไม่รับผิดชอบงาน พวกนี้เกิดจากอารมณ์รุนแรง
 3. พวกที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำงานคนเดียวไม่ได้ ขี้ระแวงขี้สงสัย ขาดเหตุผล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถ และมีปมด้อย พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์
 4. พวกที่ชอบแสดงอาการก้าวร้าวผู้อื่น ทำหุนหันุนใจ พุดจาขวามผ่าซาง พวกนี้คิดว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น
 5. พวกที่พูดจาหยาบค้าย ขาดความสุภาพ ชอบรังแกและทารุณสัตว์ ตลอดจนชอบต่อต้านระเบียบวินัยของโรงเรียน พวกนี้คิดว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น
 6. พวกที่เจ็บป่วยโดยขาดเหตุผล กินจุแต่หิวบ่อย บางครั้งอาจอาเจียน และอุจจาระไม่เป็นเวลา พวกนี้มีสาเหตุจากจิตใจได้รับความกระทบกระเทือน
- ราตรี ธรรมนิยม (ม.ป.ป. : 165) บุคลิกภาพที่แสดงออกของเด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ได้แก่

1. ก้าวร้าว คุยโวโอ้อวดเกี่ยวกับความสามารถของตน
2. ถอยหนี เก็บตัว ไม่สังคมกับใคร ไม่ได้รับความนิยมจากเพื่อนและจากครู ชอบเถียงผู้อื่นๆ ทั้งๆ ที่ตนเองไม่มีความสามารถที่จะช่วยให้งานของกลุ่มดำเนินไปด้วยดี

นิภา นิธยาน (2530:157) ได้กล่าวถึงความยุ่งยากในการปรับตัวไว้ว่า ไม่ว่าจะน้อยหรือมากเพียงใดก็ตามมักจะปรากฏอาการในลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. อาการเคร่งเครียด
2. อาการเจ็บป่วยทางกาย เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเคร่งเครียด ได้แก่ โรคกระเพาะอาหาร โรคลำไส้ เป็นต้น
3. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากมาตรฐานที่พึงงามของสังคม
4. ความหย่อนสมรรถภาพในการดำเนินชีวิต เช่น เกิดความกลัวหรือวิตกกังวลมากเกินไปจนเกินกว่าเหตุ

จากลักษณะของการปรับตัวที่เป็นปัญหาข้างต้น สรุปได้ว่าบุคคลที่มีปัญหาในการปรับตัว จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะไม่กล้าแสดงออก เก็บตัว ถอยหนี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน ชอบโอ้อวด ขาดทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความเครียด มีปัญหาด้านสุขภาพบ่อย

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

2.2.1 ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียน

ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 21 :) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนไว้ว่า

การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนประสบอยู่ ดังนี้

1. ด้านการฟังคำบรรยาย ปรับตัวโดยการตั้งใจฟังคำบรรยาย
2. ด้านการจดบันทึกจากการบรรยาย ปรับตัวโดยจดบันทึกหัวข้อที่สำคัญ เขียนคำอธิบายขยายหัวข้อสำคัญอย่างสั้น
3. ด้านการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ปรับตัวโดยการศึกษาวิธีการค้นคว้าในห้องสมุด ปรึกษาครูพี่ ขอคำแนะนำจากอาจารย์
4. ด้านการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการ ปรับตัวโดยการศึกษาคำอธิบาย การใช้ห้องปฏิบัติการอย่างละเอียด ฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการจากอาจารย์ให้เข้าใจ ศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานหรือคำสั่งในใบงานให้เข้าใจ
5. ด้านการฝึกฝนทักษะ ปรับตัวโดยการติดต่อขอเวลาเข้าฝึกฝนการทำงานในห้องปฏิบัติการมากขึ้น ปรึกษาอาจารย์ผู้สอน ดูแบบจากการปฏิบัติงานของเพื่อน แล้วนำมาปรับปรุงตนเองให้มีทักษะมากขึ้น

พยอม ธัญรส (2540 : 19) กล่าวว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวด้านการเรียน ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศ วัย และระดับการศึกษา ได้แก่ ความสนใจเอาใจใส่ในการเรียน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนที่เกิดขึ้นจากตนเอง หรือสิ่งแวดล้อม ชักถามอาจารย์ ผู้สอนในบทเรียนที่ไม่เข้าใจ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่กลั้วชักถามเพื่อน รวมทั้งสามารถเรียนได้อย่างปกติ

ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541 : 21) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวทางการเรียนว่า หมายถึง ความพยายามของนักเรียนนักศึกษาในการจัดตนเองให้สมดุลระหว่างการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนในขณะนั้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนของตัวนักเรียน

2.2.2 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

2.2.2.1 ปัญหาการเรียนของนักเรียน

สุชา จันทน์เอม (2528 : 142) ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านการเรียนของวัยรุ่นว่ามี

4 ประการดังนี้ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นและสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่
 - 1.1 มีความผิดปกติเฉพาะอย่าง เรียนช้า หรือปัญญาอ่อน
 - 1.2 มีปัญหาทางด้านอารมณ์
 - 1.3 มีสุขภาพไม่สมบูรณ์
 - 1.4 มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวและผู้ปกครอง
2. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่
 - 2.1 ขาดการยอมรับจากเพื่อน

- 2.2 ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนที่โรงเรียนและครูไม่ได้
- 2.3 เปลี่ยนสถานที่เรียนบ่อยๆ ทำให้การปรับตัวเข้ากับโรงเรียนไม่ได้
- 2.4 วินัยที่เคร่งครัดของโรงเรียนหรือการแข่งขันเรื่องการเรียนมาก
- 2.5 สภาพโรงเรียนไม่ชักจูงให้เด็กสนใจการเรียน
- 3 ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่
 - 3.1 ครูลำเอียง รักเด็กไม่เท่ากัน
 - 3.2 ครูไม่เอาใจใส่การสอน ขาดเทคนิค และวิธีการสอนที่ดี
 - 3.3 ทักษะของครูที่มีต่อชั้นเรียนหรือตัวผู้เรียนไม่ดี
 - 3.4 ครูขาดลักษณะที่ดีของการเป็นครู
 - 3.5 ครูไม่เข้าใจหลักสูตร
- 4 ปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน ได้แก่
 - 4.1 การเรียนและการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร
 - 4.2 โรงเรียนมีกิจกรรมอื่นๆ มากเกินไป
 - 4.3 กระบวนการเรียนไม่ติดต่อกันเช่น ปิดเรียนนานเกินไปหรือดเรียนบ่อย
 - 4.4 การจัดตารางสอน จัดวิชาต่างๆ อยู่ในคาบเวลาที่ไม่เหมาะสม

แอสตรง (พวงสร้อย วรกุล, 2555 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Strang, 1958. *How to study*) กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนของวัยรุ่นในเรื่องพลังและประเภทของปัญหาทางด้านวิชาการว่า วัยรุ่นแสดงความกลัวในเรื่องการทดสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความสำเร็จทางการเรียน วัยรุ่นมีความวิตกกังวลในเรื่องการสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านการขาดความสนใจในบางรายวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียนไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่ดี มีเสรีภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน สภาพการเรียนในห้องไม่วุ่นวาย เวลาที่ใช้ในการอธิบายในห้องเรียนไม่เพียงพอและวัยรุ่นตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนว่า เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการสร้างความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โจนส์ (Jones, 1954 : 63-64) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนจะไม่เรียนถ้าหากสภาพแวดล้อมไม่กระตุ้นสภาพการเรียนการสอนที่ในการนำผู้เรียนสู่กิจกรรมการเรียน จะต้องกำจัดสิ่งขัดขวางบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวินัยมีใช้เรื่องกฎหรือข้อบังคับที่ติดตามมาด้วยการลงโทษผู้ที่ไม่เชื่อฟังคำสั่ง

แซนเดอร์สัน (พวงสร้อย วรกุล, 2522 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Sanderson, 1954. *Basic concepts in vocational Guidance*) ได้จำแนกปัญหาที่นักเรียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียเผชิญจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับอนาคต ด้านการศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ และการทำงาน ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ปัญหาการเรียนของวัยรุ่นมีอยู่มากมายหลายประการ เช่น ปัญหาเรียนช้า (เรียนอ่อน) ปัญหาสอบตก ปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียน เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

2.2.2.2 วิธีการสอนของครู

โคแกน (Cogan, 1975 : 135-139) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรมากเท่าใดนักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ได้สูงสุด และมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนักเรียน เมื่อนักเรียนเกิดความศรัทธาในตัวอาจารย์ จะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

สังัด อุทรานนท์ (2525 : 5) กล่าวว่า การสอนที่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนและผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการสอนเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการสอน ทำให้เกิดการยอมรับของนักเรียน

พยอม ธีญญรส (2540 : 17) ศึกษาพบว่า วิธีการสอนของครูอาจารย์ มีส่วนสำคัญให้นักเรียนเกิดการเรียนที่ดี รวมถึงการมีสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งมีผลทำให้การปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

2.2.2.3 บรรยายภาพการเรียนการสอน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970 : 133-152) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของบรรยากาศทางสังคมในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะของบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. ความเป็นกันเองความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนมีรูปแบบที่ดีสามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุ ที่พร้อม จะใช้ได้ตลอดเวลา
6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอนและมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้ง
7. ผู้สอนกับผู้เรียนทราบจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. สร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู
9. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
10. สร้างความตื่นตัวและจัดความเฉื่อยชา อันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน

11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆมาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่ของนักเรียน
13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
14. เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละจนขาดระเบียบ และขาดความรับผิดชอบ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48-67) ได้กล่าวถึง แนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และผู้สอน ในแง่ของการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการคือ

1. ปฏิกริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียน จะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรทำได้ง่ายขึ้น

2. ปฏิกริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงานผู้เรียนจะช่วยให้เกิดปฏิกริยาตอบสนองระหว่างกัน ฝึกทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

3. ปฏิกริยาระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น ลดเวลาการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

4. ปฏิกริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีประกอบด้วยผู้เรียน ผู้สอน สิ่งแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน รวมไปถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วย จึงจะให้นักเรียนสามารถปรับตัวด้านการเรียนได้ดีขึ้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

2.3.1 งานวิจัยในประเทศ

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 60) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอน เพื่อน สภาพภายในครอบครัว และกับครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเฉพาะด้านการปรับตัวกับเพื่อนและครูอยู่ในระดับมาก

จารุวรรณ ตั้งศิริมณฑล (2529 : 67) ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาการปรับตัวรายด้านมากที่สุด ในด้านการปรับตัวทางการเรียน รองลงมาคือ ด้านอนาคต : อาชีพและการศึกษา การปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว เมื่อจำแนกตามเพศ นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ประสบปัญหาการปรับตัวรายด้านตรงกันคือ ประสบปัญหามากที่สุด ในด้านการปรับตัวทางด้านการเรียน รองลงมาคือ ด้านอนาคต : อาชีพและการศึกษา การปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว

บุษกร เพชรวิวรรณ์ (2519 : 65) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะการสอนของครูที่มีการสอนดีก็คือ ครูมีความรู้ดี เตรียมการสอนดี ตั้งใจสอน ใช้อุปกรณ์การสอนในการอธิบายนักเรียนให้เกิดความเข้าใจและมีวิธีการสอนแตกต่างกันตามความสามารถของเด็ก

บังอร ชูพงศ์ (2523 : 69) ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการเรียนการสอน เพื่อน สภาพภายในครอบครัว และครู ตามตัวแปรต่างๆ คือ การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกิจกรรมร่วมหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษา จำนวน 652 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีสภาพปัญหาเฉพาะด้านการปรับตัวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนและกับครูมากกว่าด้านอื่น และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

2.3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คาเพลน (Kaplan, 1959 : 326) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนว่าบรรยากาศในห้องเรียนของเด็กมัธยม และระดับวิทยาลัยเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการให้ผู้อื่น

ยอมรับผิดชอบมากที่สุด ดังนั้นในการจัดบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน หรือยกย่องเมื่อทำดี และให้โอสระกับนักเรียนจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีการปรับตัวได้ดี

ราห์มัน (Rahman. 1965 : 405) ศึกษาสาเหตุของการสูญเปล่าทางการศึกษาจากนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองดัลลาคา ระหว่างเกรด 7-11 ในขณะที่ยังเรียนไม่สำเร็จ พบว่าสาเหตุของการสูญเปล่าทางการศึกษามีหลายประการ เช่น ปัญหาการเงินซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียน เศรษฐกิจในครอบครัวตกต่ำ การตกชั้น สุขภาพร่างกายไม่ดีและการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก

แซนเดอร์สัน (Sanderson. 1954 : 290) ได้จำแนกปัญหาของนักเรียนที่ผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวในโรงเรียนที่แคลิฟอร์เนียได้เปิดเผยออกมา โดยจัดอันดับปัญหาในการปรับตัวของนักเรียนเรียงลำดับของปัญหาตามความมากน้อย ดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนมีปัญหามากที่สุด ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพและการทำงานเป็นปัญหารองลงมา และปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนเป็นอันดับสุดท้าย

มัวร์ (Moor. 1957 : 22) วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนชายและหญิง เกรด 10-12 ในมลรัฐบอสตัน พบว่า ปัญหาที่นักเรียนเผชิญเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ความสัมพันธ์กับครู ความสำเร็จในการเรียน บริการในโรงเรียน และการศึกษาต่อในอนาคต

เลวิน และคนอื่นๆ (Lewin and others. 1939 : 271-279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 9 จากการวิจัย พบว่า นักเรียนอยู่ในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตย จะมีแนวโน้มให้เด็กเกิดนิสัยรุกราน หยาดกระด้าง ไม่มีความเห็นใจหรือรู้จักร่วมมือในทางที่ดีต่อกัน ส่วนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยนั้น กลับส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดอง เป็นมิตรต่อกัน การเรียนก็จะราบรื่น เพราะรู้จักสิทธิหน้าที่ มีบรรยากาศที่สบายใจ น่าเรียน เพราะครูรู้จักจัดความกดดันและเกรงกลัวต่างๆออกไป

จากผลการวิจัยข้างต้นพอสรุปได้ว่า การปรับตัวด้านการเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้อยู่ในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้นักเรียนสามารถปรับตัวด้านการเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัวด้านการเรียน

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

3.1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับระดับชั้น

3.1.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ มีความสอดคล้องกับอายุของนักเรียน เพราะระดับเรียนที่สูงขึ้นย่อมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองในเรื่องต่างๆได้ดีขึ้น ดังที่ เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1964 : 91) กล่าวไว้ว่า ปัญหาการปรับตัวนั้นเกิดขึ้นอย่างมากมาย เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น เมื่อเด็กโตขึ้นเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนปลาย มักจะปรับตัวได้ดีเท่ากับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ระดับการศึกษาที่มีความสำคัญกับการปรับตัว โดยการศึกษาช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี คนที่ได้รับการศึกษาสามารถรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆได้อย่างมีเหตุผลได้ดีกว่าคนที่ไม่ได้รับการศึกษา

3.1.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

3.1.1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

วิมล โรจนวีระ (2513 : 155) ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมมิติและการปรับตัวระหว่างเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็ก ป.7 ปรับตัวได้ดีกว่า เด็ก ป.4 และ ม.ศ.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คันสนีย์ ชีรเชียรประภา (2514 : 149-150) ได้ศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพในรูปคะแนนมาตรฐาน และเพื่อแสดงภาพตัดขวางของคะแนนเฉลี่ยของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นชายและหญิงในโรงเรียนสาธิตฯ ในจังหวัดกรุงเทพฯ ตามกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดกรุงเทพฯ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสำรวจบุคลิกภาพทั่วไป (California Psychological Inventory) แบบสอบถามการยอมรับตนเอง และการยอมรับผู้อื่น (Acceptance of Self and Others) แบบสอบถามความวิตกกังวล การเก็บตัว การแสดงออก และแบบสำรวจความต้องการ (Edwards Personal Preference Schedule) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพของ เด็กไทยวัยรุ่นทั้งชายและหญิงแต่ละช่วงอายุ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยรุ่นเพศเดียวกันในช่วงอายุอื่น สรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 ปี มีแนวโน้มที่จะต้องการขอความช่วยเหลือ มีความวิตกกังวลและเก็บตัวสูงสุด เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะไม่มีความมั่นคงปลอดภัยทางใจ มีการยอมรับตนเองปานกลางแต่ยอมรับผู้อื่นต่ำ แต่เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างสูง
2. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 15 ปี มีความต้องการความเป็นระเบียบ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะขัดแย้งจากปัญหาภายใน มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูงสุด มีความวิตกกังวล เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะซื่อสัตย์และอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น ทั้งในด้านการกระทำ และความคิดเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นต่ำ
3. เด็กวัยรุ่น อายุ 15 ปี ทั้งสองเพศ มีแนวโน้มที่จะต้องการการเปลี่ยนแปลง แต่เด็กวัยรุ่นชายมีความสนใจกว้างขวาง มีความวิตกกังวล และเก็บตัวค่อนข้างต่ำ ยอมรับตนเองบ้าง แต่ไม่ยอมรับผู้อื่น เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำและมีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำด้วย
4. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 16 ปี มีแนวโน้มต้องการสัมฤทธิ์ผล และปกครองตนเอง เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะตื่นตัวง่าย มีความรับผิดชอบและความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ และค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นต่ำด้วย เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคม มีความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ แต่ค่อนข้างเก็บตัวและมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูง
5. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 17 ปี ทั้งสองเพศมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคม มีลักษณะของผู้นำ มีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ แต่ยอมรับผู้อื่นค่อนข้างสูง เด็กวัยรุ่นหญิงเป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ ทำงานเพื่องาน มีความวิตกกังวล และการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำ

จิตริยา ไชยศรีพรหม (2527 : 84) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) แต่ละระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงคะแนนจากค่าน้อยไปหามาก ตามระดับชั้นดังต่อไปนี้ ม.2 ม.1 ม.6 ม.4 ม.3 และ ม.5 โดยพบว่าเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่าเด็ก ม.2 และเด็ก ม.5 สูง

กว่าเด็กทุกชั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับตัวทางสังคม พบว่า คะแนนที่เรียงจากค่าน้อยไปหามากตามลำดับ มีดังต่อไปนี้ ม.2 ม.6 ม.4 ม.3 ม.1 และ ม.5 โดยพบว่าคะแนนของเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่า ม. 2 และคะแนนของ ม.6 ต่ำกว่า ม.1 และ ม.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเด็ก ม.2 มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำสุด เช่นเดียวกับการปรับตัวเอง

ภุชงค์ เลลาหิวิวงศ์ (2535 : 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียน มีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวกับครูกับเพื่อน และด้านการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในทั้งสามด้านมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่บ้าง (โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย)

3.1.1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

นัตต์ (Nutt. 1972 : 650-A) ได้ศึกษาปัญหาวัยรุ่น โดยการศึกษาวิเคราะห์จากบันทึกของครูและนักเรียนที่เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 - ปีที่ 12 จำนวน 607 คน ครู 33 คน จากโรงเรียนมัธยมเวลด์เซนทรัล (Weld Central Junior Senior High School) รัฐโคโลราโด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนประสบปัญหาต่างๆดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับงานของโรงเรียน ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาสังคม ปัญหาด้านสันตนาการ และผลการศึกษาเพิ่มเติมพบว่าเพศและระดับชั้นมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปัญหาของนักเรียนมากกว่าชั้นเรียน

จากเอกสารงานวิจัย สรุปได้ว่า ระดับชั้นเรียนมีผลต่อการปรับตัวด้านการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ระดับชั้นเรียนน่าจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

3.1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 47-49) ได้กล่าวถึงการสำรวจทัศนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาของภาควิชาอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2522 พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอันดับที่หนึ่งคือ ความสนใจและความตั้งใจในวิชาที่เรียนของผู้เรียนเอง ส่วนที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ วิธีการสอนของอาจารย์และประสบการณ์ของอาจารย์ ส่วนความยากง่ายของวิชานั้นเป็นอิทธิพลลำดับที่เจ็ด ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลน้อยมากเมื่อเทียบกับอิทธิพลอื่นๆ

ไพศาล หวังพานิช (2511 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน พฤติกรรม รวมทั้งประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยอาศัยการฝึกอบรมหรือการสอน

แมดดอกซ์ (Maddox. 1963 : 9) ได้ศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลเท่านั้น ยังขึ้นอยู่กับวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพด้วย นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตที่มีสติปัญญาสูงหลายคนสอบตกหรือทำคะแนนได้น้อยกว่าผู้ที่มีสติปัญญาปานกลางหรือต่ำ ความแตกต่างของผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละคนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางเชาวน์ปัญญาประมาณร้อยละ 50-60 ประสิทธิภาพ และนิสัยทางการเรียนที่ดีประมาณร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมประมาณร้อยละ 10-15

กู๊ด (Good, 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่าหมายถึงความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ การใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนการสอนซึ่งได้จากครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

3.1.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

นิภาพร จินดาวัฒน์ (2512 : 33-39) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกับความสามารถในการปรับตัวในสังคม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์ พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความสามารถในการปรับตัวดี ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ

สมคิด ไชยยันบุตร (2510 : 26-27) ได้ศึกษาบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 33 คน หญิง 19 คน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถในการบังคับตนเอง และปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2515 : 90) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัวและกิจกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีปัญหามากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.1.2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

กิลล์ (Gill, 1962 : 144-149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 450 คน โดยแยกนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับผู้ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่เรียนดีสามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

โอโนดา (พวงสร้อย วรกุล, 2522 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Onoda, 1975) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบและควบคุมตนเองได้ มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะเป็นคนซึ่งเกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ดี มีความสับสนวุ่นวายใจ

เพรสคอตท์ (Prescott, 1961 : 14-16) ได้ทำการศึกษาวิจัยและสรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย (Physical factors) ได้แก่ อัตราการเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องทางด้านร่างกายและลักษณะท่าทาง
2. องค์ประกอบทางความรัก (Love factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Culture and Socialization factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมและฐานะทางเศรษฐกิจ
4. องค์ประกอบด้านพัฒนาการแห่งตน (Self-development factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติ แรงจูงใจความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนต่อการเรียน
5. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer group factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน
6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Self-adjustment factors) ได้แก่ การปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวทั้งในด้านการเรียนและสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าตัวแปรนี้จะส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

3.1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับค่าใช้จ่าย

3.1.3.1 เอกสารที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย

นิเทศ เจริญภักดิ์ (2543 : 38) ได้ให้ความหมายของค่าใช้จ่ายว่า หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับเพื่อใช้จ่ายระหว่างการเรียน ทั้งนี้ไม่รวมถึงค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ซึ่งค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับถือเป็นตัวชี้ถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียน

เพอร์ลแมน (Perlman. 1973 : 13) อธิบายค่าใช้จ่ายทางการศึกษาว่า ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง เป็นค่าใช้จ่ายหรือลงทุนไปจริงเพื่อการศึกษาประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 อย่างคือ
 - 1.1 ค่าใช้จ่ายทางตรงของสังคม เป็นค่าใช้จ่ายที่สังคมลงทุนให้กับการศึกษา ได้แก่ ค่าจ้างครู ค่าอุปกรณ์ ค่าที่ดิน ค่าอาคาร ซึ่งทางสถาบันการศึกษา อาจได้รับจัดสรรจากเงินงบประมาณ เงินภาษีหรือเงินบริจาคอื่นๆ
 - 1.2 ค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนตัว เป็นค่าใช้จ่ายที่แต่ละคนลงทุน เพื่อที่จะได้รับการศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนและอื่นๆ
2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม เป็นรายได้ที่เสียไป เนื่องจากการที่บุคคลใช้เวลามาเรียนแทนที่จะไปทำงาน ทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ เรียกว่าค่าเสียโอกาส

3.1.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย

3.1.3.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สมพิศ สมจิตต์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาส่วนบุคคล นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยรวมต่อคนต่อปี เป็นเงิน 25,040.90 บาท ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากผู้อุปการะ 501-1,000 บาท/เดือน สำหรับสถานะทางการเงินของนักศึกษาในแต่ละเดือน มีดังนี้ มีเงินเหลือเก็บทุกเดือน 8.83% มีเงินใช้พอดีทุกเดือน 23.09% มีเงินไม่พอใช้เป็นบางเดือน 64.94% และมีเงินไม่พอใช้ทุกเดือน 3.14% และนอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีปัญหาการเงิน 66.51% และเมื่อนักศึกษามีปัญหาขาดของเรื่องเงิน วิธีที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ ขอเพิ่มจากบิดามารดา ยืมจากเพื่อน และขอทุนการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77.54, 40.40 และ 13.01 ตามลำดับ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 19) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยพื้นฐานที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีค่าใช้จ่ายต่ำจะทำให้มีความคับข้องใจ และวิตกกังวล ส่งผลในทางลบต่อการเรียน

3.1.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วิลเลียมและแครพพ์ (Williams and Krapp. 1991 : 784) ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายของนักเรียนพบว่า ค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยพื้นฐานในการปรับตัวของนักเรียน ทั้งในด้านการเรียนและด้านสังคม

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายมีผลต่อการปรับตัวของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า ค่าใช้จ่ายน่าจะเป็นตัวแปรที่ทำให้ให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน

3.1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับนิสัยทางการเรียน

3.1.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

แมดดอกซ์ (Maddox. 1963 : 2) กล่าวว่า นิสัยขึ้นอยู่กับโอกาสที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือบังเกิดความพึงพอใจ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมนั้นๆก็จะถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป

นิสัยทางการเรียน จึงเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่บุคคลมีความพึงพอใจ และปฏิบัติเป็นประจำ โดยที่พฤติกรรมนั้นอาจมาจากทักษะในการเรียน และเทคนิคในการเรียน (Zwrenn. 1968 : 1-4)

คำว่า “นิสัย” คือ แนวโน้มของบุคคลในการแสดงพฤติกรรมจนเป็นนิสัยและเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการฝึกฝนหรือประสบการณ์ (Eysenck, Arnold and Meili. 1972 : 40)

คำว่า “นิสัยทางการเรียน” “ทักษะในการเรียน” และ “เทคนิคในการเรียน” มีความหมายที่คล้ายคลึงกันจนอาจทำให้เกิดความสับสน ซึ่งเทคนิคในการเรียนนั้น หมายถึง กระบวนการต่างๆที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการศึกษาค้นคว้า กระบวนการการแก้ปัญหา ส่วนทักษะในการเรียนนั้น หมายถึง การนำความสามารถพิเศษ หรือวิธีการมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการอ่าน การจด และทำบันทึกย่อ การสรุป และการศึกษาค้นคว้าถึงวัตถุดิบต่างๆในการเรียน (สุวิมล ว่อง

วาณิช. 2525 : 19-20) และโฮลท์แมน (Holtzman. 1965 : 17) ได้กล่าวเกี่ยวกับ นิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมการเรียน ที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับ 1) การใช้เวลาเรียน ซึ่งได้แก่ การรู้จักใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมในการเรียนและการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาว่าควรทำอะไรก่อนหลัง ไม่ผลัดผ่อนหลีกเลี่ยงเวลา ทำในเวลากระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องที่ไม่เป็นสาระจนเกินควร ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันต่อเวลา และ 2) วิธีการเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้วิธีการเรียนอย่างถูกต้อง มีการวางแผนเตรียมงานก่อนลงมือทำ รู้จักแหล่งข้อมูลที่ต้องการทราบ ทำงานด้วยความมีระเบียบรอบคอบ ทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเรนน์ และ ลาร์เซน (Wrenn and Larsen. 1969 : 11) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียนหมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน นักศึกษา ประพฤติปฏิบัติด้วยสมาธิในการเรียน วิธีการอ่านและการจดคำบรรยาย การวางแผนการเรียน หรือการแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียน และจาโคโบวิทส์ (Jakobovits. 1971 : 105) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของยุทธวิธีการเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ม็องพอร์น เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ และมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วยความตั้งใจ และเอาใจใส่ในการเรียน การวางแผนการเรียนและการจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้ และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน รับผิดชอบ พึ่งตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจในการเรียน ในทางปฏิบัติ เป็นวิธีการในการเรียนที่กระทำซ้ำๆจนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรได้

3.1.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

3.1.4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่นๆ (2525 : 95-98) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เริ่มเรียน โดยศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ความถนัดทางการเรียน ทักษะคิด แรงจูงใจ และนิสัยทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน พบว่า ทักษะคิด แรงจูงใจ นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล

ชเนติ สวัสดิฤกษ์ (2527 : 68-76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคมและนิสัยทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสำรวจแรงจูงใจ แบบสำรวจภูมิหลังทางสังคม แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,100 คน พบว่า แรงจูงใจเชิงบูรณาการ และแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคมและนิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.4.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอยโว (Koivo. 1983 : 2524-A) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

โพพแฮม และมัวร์ (Popham and Moore. 1960 : 552-554) ศึกษา พบว่า นิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียน และการปรับตัวทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษานิสัยระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียน และมีความสอดคล้องกับ มอริส (Morris. 1961 : 23) ซึ่งศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีคะแนนนิสัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า นิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียน มีความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ

3.1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว

3.1.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ความหมายของครอบครัว

มีผู้ได้ให้ความหมายของครอบครัวไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

กฤษณา จันทรตรี (2539 : 42) ได้ให้ความหมายว่า เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม ที่มีบุคคลอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป มาอยู่รวมกัน มีความผูกพันกันทางสังคม หรือทางกฎหมาย หรือทางสายโลหิต

จอห์นสัน บีเอส และคณะ (Johnson Bs, et al. 1984 : 44) กล่าวว่า ครอบครัว หมายถึง บุคคลอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป ที่มีการสมรสอยู่รวมกัน หรือมีการปรับตัว

เบอร์เกอร์ส อีดับบลิว (Burgess Ew. 1993 : 45) ให้ความหมายของครอบครัวว่า บุคคลในสมาชิกมีความสัมพันธ์กัน โดยสายโลหิต การสมรส หรือการปรับตัวอยู่ด้วยกัน สมาชิกมีความสัมพันธ์กันตามบทบาทหน้าที่ มีการบวชบวชธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของครอบครัว

จากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า ครอบครัว หมายถึง บุคคลที่ประกอบไปด้วยบิดา มารดา และบุตร อาศัยอยู่รวมกันภายในบ้าน มีความผูกพันกัน มีความสัมพันธ์กันตามบทบาทหน้าที่

ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว

พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรก และสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคลิกภาพอันสมบูรณ์ของลูกย่อมมาจากความสัมพันธ์อันอบอุ่นจากพ่อแม่ ความรักความอบอุ่นใจที่ลูกจะได้รับจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการปรับตัว และแบบแผนพฤติกรรมที่ดีงาม (นิยม บุญมี. 2526 : 131) ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูก จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตและความต้องการของเด็ก กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกในระยะแรกควรมีลักษณะของการป้องกันคุ้มครอง ทั้งนี้เพราะเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่แทบทุกอย่าง โดยเฉพาะในปีแรกของชีวิต ต่อเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะเพิ่มมากขึ้น เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกจึงอยู่ในลักษณะที่พ่อแม่ต้องสั่งสอนลูกของตน และเมื่อเด็กสามารถพึ่งตนเองได้ มีวุฒิภาวะที่ใกล้เคียงกับพ่อแม่ เด็กก็ต้องการความเป็นเพื่อน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก ก็ต้องเปลี่ยนไป ตามลักษณะของการยอมรับความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆด้วยความพึ่ง

พอใจ และมีความรัก ไว้วางใจในตัวลูก (Smart. 1953 : 71) จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกดำเนินไปด้วยดี เพราะพ่อแม่สนองความต้องการของลูกได้อย่างถูกต้อง (กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ. 2526 : 2)

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่และพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันในด้านต่างๆ โดยที่กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2526 : 5-7) ได้จำแนกพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัว มีดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง ความลับในเรื่องต่างๆของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการเงิน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน
4. การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่างๆของลูก
5. ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่น การช่วยเหลือคล้อยตามปัญหาต่างๆ การให้ความเป็น กันเองกับลูก
6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆของลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยที่ไม่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคหรือแสดงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม
8. การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ด้านการเรียน การทำงาน ทัศนคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี
9. ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ
10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป
11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆเหมือนหนึ่งลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

13. การที่พ่อแม่ไม่ค่อยย้าเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่ค่อยย้าเตือนหรือบเร้าให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกกระทำการต่างๆมากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำ และด้วยคำพูด

15. ความกลมเกลียวของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญ การที่เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ดี มีอนาคต สามารถปรับให้เข้ากับสิ่งต่างๆได้ จะต้องได้รับสิ่งสำคัญอันเป็นรากฐานอย่างเพียงพอ คือ ความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดู

3.1.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

3.1.5.2.1 งานวิจัยในประเทศ

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี. 2540 ; อ้างอิงจาก กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. 2526 : 5-7 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน สหศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .4534 นั่นคือ เด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีจะมีการปรับตัวดี แต่ถ้าวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพบ้านที่อบอุ่น ภายในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่ลูก ทำให้ลูกสามารถปรับตัวได้ และเข้าสังคมได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 97) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ในระดับมัธยมศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความใกล้ชิดกับบิดามารดาและพี่น้อง ตลอดจนได้รับการแนะนำทางการเรียนจากบิดามารดาว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3.1.5.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เมเยอร์แบงค์ (Majoribank. 1972 : 103-109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม และระดับฐานะทางสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอายุ 11 ขวบ จำนวน 185 คน โดยใช้แบบทดสอบ Primary Mental Ability จากแบบสอบถามพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมการเล่าเรียน จะมีคะแนนจากแบบทดสอบ Primary Mental Ability สูง ซึ่งคะแนนจากแบบทดสอบ Primary Mental Ability ยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

บิลเวลด์ (Bidweld. 1967 : 7) ได้ระบุว่า สังคมอเมริกันฐานะทางสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาของบุตร นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียน แล้วได้ผลสอดคล้องกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัวย่อมส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน รวมไปถึงด้านการเรียนด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวอาจจะส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ซึ่งต้องออกจากบ้านมาบวชแล้วอาศัยอยู่ในวัดตั้งแต่เด็กทำให้ขาดความอบอุ่น ว้าเหว่ และไม่มีกำลังใจในการเรียน

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในวัด

3.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด

3.2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็กอย่างยิ่ง ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติ และรวมถึงถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็กก็ว่าได้ถ้าจะพิจารณาถึงความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีความมุ่งหวังต่อการประสบความสำเร็จของบุตรหลานของตน เขาย่อมต้องการให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี พ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าใจ จะให้ความสนใจในการศึกษาของเด็ก มีเวลาในการเอาใจใส่ดูแลการเรียนของเด็กให้คำแนะนำในการเรียนแก่เด็กเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กสามารถทำการศึกษาล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (นิเทศก์ เจริญภักดิ์. 2543 ; 32)

ด้านนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ต้องจากครอบครัว ซึ่งมีพ่อแม่เป็นผู้ปกครองมาอาศัยอยู่ในวัด โดยต้องอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นประธานสงฆ์ภายในวัดหรือเจ้าคณะแต่ละแห่งภายในวัดของตน ย่อมต้องการการสนับสนุนการเรียนด้วยดี ทั้งทางด้านทุนทรัพย์ กำลังใจด้านการเรียน และให้ความร่วมมือด้านการเรียน จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนที่จริงจัง ย่อมมีผลในทางตรงกันข้าม คือ ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหามณเฑียร ธีรานุโธ (2534 ; 102) เรื่องการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พ.ศ. 2498-2530 พบว่า ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยประสบปัญหาด้านการเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาสายปริยัติธรรม แผนกบาลี ทั้งนี้เพราะขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากพระเถระผู้ใหญ่ในมหาเถรสมาคม และจากรัฐบาล

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นประธานสงฆ์ ย่อมมีผลต่อการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

3.2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด

นฤมล พิกุลณี (2531 : 49) ได้ทำการศึกษาระดับประกอบด้านสภาพส่วนตัว ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจของสามเณรที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน : กรณีจังหวัดลำปาง พบว่า การสนับสนุนการเรียนจากพระเถระภายในวัด มีผลต่อการเข้าเรียนของสามเณร เพราะทำให้เกิดความอบอุ่นและมีกำลังใจในการเรียน

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่ประสบผลสำเร็จ มีผลมาจากการให้การสนับสนุนด้านการศึกษาจากผู้ปกครองในวัด

3.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับสภาพการเดินทางจากวัดไปโรงเรียน

3.2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเดินทาง

พุทธจักร (2537 : 29) ได้สรุปปัญหาการเดินทางไปเรียนของพระภิกษุสามเณรไว้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการไม่ได้รับความสะดวกในด้านการบริการจากรถโดยสารประจำทาง เรือโดยสาร ทั้งนี้เป็นเพราะความหนาแน่นของการจราจรทั้งทางบกและทางน้ำ และการไม่ให้ความสำคัญกับพระภิกษุสามเณร ของพนักงานขับรถหรือข้ามเรือ ซึ่งเป็นเพราะพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ไม่ต้องเสียค่าโดยสารอีกประการหนึ่งเป็นเพราะที่นั่งสำหรับพระภิกษุสามเณรไม่มีที่ว่างพอ จึงทำให้พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ที่เดินทางไปเรียนต้องรอคอยนานๆจนกว่าจะมีที่ว่างพอจะมีที่นั่ง ผลจากความลำบากจากการเดินทางดังกล่าว มีผลทำให้พระภิกษุสามเณรไม่สามารถไปทันการเรียนในชั่วโมงแรก เกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีความสุขในการเรียน และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนได้

3.2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเดินทาง

เอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์ (2531 : 35) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการเดินทางของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพการจราจรที่ติดขัด ทำให้พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ไม่ได้รับความสะดวก ทำให้เดินทางไปเรียนไม่ทัน จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดี

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ปัญหาด้านการเดินทางมีผลต่อการเรียนของพระภิกษุสามเณร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าสภาพการเดินทางจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของพระภิกษุสามเณร

3.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกภายในวัด

3.2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การเกี่ยวข้องกันของบุคคลรวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาแบบของการมีส่วนร่วมต่อความคาดหวัง ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และการปรับตัวทางสังคม (ฟิลิธี ปทุมบาล. 2532 : 16)

ซิกเกอร์ริง (Chickering, 1969 : 94) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นและการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้แก่ การสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ และการมีใจกว้าง ส่วนการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้วางใจกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และการรับ

ชัยพร วิชาวุธ (2530 : 69) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างบุคคล เนื่องจากมนุษย์อยู่เป็นสังคม การกระทำของมนุษย์แต่ละคนจึงสัมพันธ์กับการกระทำของคนอื่นๆในสังคม ซึ่งเกิดขึ้นทันทีเมื่อการกระทำของคนหนึ่งมีผลกระทบต่อผลกรรมที่อีกคนหนึ่งจะได้รับ

จากความหมายของความสัมพันธระหว่างบุคคลดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การแสดงพฤติกรรมโต้ตอบของบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน รู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักการให้และการรับ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเมื่อบุคคลอื่นต้องการความช่วยเหลือ

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด จึงหมายถึงการแสดงพฤติกรรมอันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างกันและกัน ซึ่งสมาชิกภายในวัด ได้แก่ เพื่อนพระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และเจ้าหน้าที่ของวัด นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยส่วนตัว และด้านการเรียน

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด จากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบงานวิจัยที่ทำขึ้นไว้ จึงไม่สามารถนำเสนอได้ ผู้วิจัยจะใช้ตัวแปรด้านนี้เป็นวิจัยนำร่องให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุสามเณรภายในวัด และคาดว่าจะน่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับวินัยในโรงเรียน

3.3.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในโรงเรียน

3.3.1.1.1 ความหมายของวินัย

คำว่า วินัย ระเบียบวินัย และวินัยนักเรียนนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ วินัย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 37) ให้ความหมายไว้ว่า การอยู่ในระเบียบแบบแผน ขอบบังคับ และข้อปฏิบัติ แต่เชาวน์ มณีวงศ์ (ม.ป.ป. : 167) อธิบายว่าระเบียบวินัย หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้สมาชิกในโรงเรียนใช้ควบคุมตนเอง สำหรับพระราชมุณี (2520 : 40) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน ส่วน พันธ์ หันนาคินทร์ (2513 : 196) กำหนดว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบแบบแผน หรือข้อบังคับต่างๆเกิดขึ้น โดยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ คือนักเรียนที่ได้มองเห็นแล้วว่าการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่สร้างขึ้นและตัวเองเห็นชอบด้วยนั้น เป็นสิ่งที่ควรทำซึ่งความสงบเรียบร้อย และนำมาซึ่งความสุขความเสมอภาค แก่สมาชิกทุกคนในสังคมนั้น สมาชิกทุกคนในสังคมเห็นชัดว่าการที่แต่ละคนมุ่งที่จะทำอะไรได้ตามใจชอบนั้น ในที่สุดก็จะก่อความไม่สงบขึ้น สังคมนั้นก็จะกลายเป็นสังคมที่ป่าเถื่อนไร้ระเบียบไร้ศีลธรรม ระเบียบวินัยจึงเป็นอำนาจที่จะรักษาความเป็นธรรมให้เกิดแก่ทุกคน ทางด้านประดิษฐ์ ฮวบเจริญ และคนอื่นๆ (ม.ป.ป. : 13) ให้ความเห็นว่า ระเบียบ หรือวินัยที่คนทั่วไปกล่าวถึง หมายถึง ระเบียบข้อบังคับต่างๆที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม หรือบางที่โรงเรียน

ยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นความคาดหวังของครูว่านักเรียนควรวางตัวหรือประพฤติตนอย่างนั้นอย่างนี้ ทั้งในห้องเรียน ในบริเวณโรงเรียน และนอกโรงเรียน รวมความว่า นักเรียนจะต้องวางตนตามแนวที่ครูคาดหวัง เมื่อทำผิดจากความคาดหวังก็ถือว่าทำผิดระเบียบวินัย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วินัยในโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง กระทำตามระเบียบข้อบังคับด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ

3.3.1.1.2 การประพฤติผิดวินัยในโรงเรียนของนักเรียน

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่เรียกว่าวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับตนเองให้มากขึ้น ไม่ชอบให้ใครมาบังคับ จึงหาทางออกโดยการคบเพื่อนร่วมชั้นและเพื่อนบ้าน และพยายามทำตนเองให้เป็นที่ยอมรับของครูอาจารย์ในโรงเรียน ดังนั้น ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องร่วมมือประสานกัน เพื่ออบรม และแก้ปัญหาของนักเรียนในวัยนี้ การประพฤติผิดวินัยในโรงเรียนของนักเรียนที่เราัมพบเสมอคือ การละเมิดสิทธิของผู้อื่น ละเมิดกฎข้อบังคับ แม้เป็นเพียงความรู้ หรือทัศนคติ การกระทำความผิดโดยไม่มีเหตุผลอันควร การมาโรงเรียนสาย การแกล้งปิดประตูห้อง สอดคล้องกับ ดันฮิลล์ (ปัญญา สดสง่า, 2531 : 10 อ้างอิงมาจากDunhill. n.d. : unpagged) ศึกษาพบการประพฤติผิดวินัยในโรงเรียน ได้แก่ การหนีโรงเรียน การลักขโมย การทะเลาะวิวาท การสูบบุหรี่ การติดยาเสพติด และสมศักดิ์ คงเที่ยง(2529 : 116-117) กล่าวว่า ปัญหาทางวินัยที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ คือ เด็กขาดเรียน เกียจคร้าน ชอบคุยกับเพื่อน โกล่เกลี่ยขณะเรียนหนังสือ ฝ่าฝืนระเบียบ นั่งไม่เป็นที่ พูดคำหยาบ ชอบทะเลาะวิวาท อารมณ์ฉุนเฉียว มีมรรยาทที่ทราม

นอกจากนี้ สำเนา ขจรศิลป์ (2525 : 36-37) สรุปได้ว่า การประพฤติผิดวินัยอยู่เสมอของนักเรียนมี 2 ด้านคือ ความผิดด้านร่างกาย ได้แก่ การสวมใส่เสื้อผ้า กางเกง กระโปรง เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ตลอดจนการปักชื่อและหรือเครื่องหมายของสถานศึกษาไม่ถูกต้อง และความผิดด้านความประพฤติ ได้แก่ การเล่นพนัน การสูบบุหรี่ยาเสพติดของมีนเมา การแสดงตนก้าวร้าว การแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ การหลบหนี โรงเรียน การมาโรงเรียนสาย รวมถึงการใช้เครื่องประดับตกแต่ง เพื่อความสวยงาม ตลอดจนสิ่งของมีค่าทั้งหลาย จากที่กล่าว สมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องหาวิธีการแก้ปัญหาต่อไป

3.3.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับวินัยในโรงเรียน

สำหรับงานวิจัยเรื่องการปรับตัวด้านการเรียนกับวินัยในโรงเรียนนั้น จากการค้นคว้า ยังไม่มีใครทำไว้โดยตรง มีเฉพาะแต่งานวิจัยด้านวินัยในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนอยู่บ้าง ดังรายละเอียด ดังนี้

3.3.1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ปัญญา สดสง่า (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวินัยนักเรียนประพฤติผิดวินัย การป้องกัน และการแก้ไขตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. การประพฤติผิดวินัยนักเรียนในชั้นเรียนปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง
2. การป้องกันการประพฤติผิดวินัยที่ผู้บริหารและครูนิยมปฏิบัติ ได้แก่ การยกย่องให้เกียรติแก่ผู้กระทำความดี การขอความร่วมมือจากวิทยากร เพื่อการฝึกอบรมมีการปฏิบัติน้อย
3. การแก้ไขการประพฤติผิดวินัย ผู้บริหารและครูใช้วิธีการลงโทษโดยยึดถือระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเกณฑ์การลงโทษ การลงโทษให้อับอายปรากฏน้อยที่สุด

3.3.1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เพลซา (Plesha. 1990 : 1496) ได้ศึกษาวิจัยเชิงบรรยายเกี่ยวกับการประพาศิวิตินักเรียนในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เด็กนักเรียน 26 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในมลรัฐฟิลาเดเฟีย สหรัฐอเมริกา สัมภาษณ์ครูประจำชั้นผู้มีประสบการณ์ เกี่ยวกับการประพาศิวิตินักเรียนในชั้นเรียน และศึกษาวิเคราะห์กรณีต่างๆ 300 กรณีจากบันทึกการประพาศิวิตินักเรียนในอดีตที่ผ่านมา ผลการวิจัยพบว่า ในชั้นเรียนที่ปกติ (Regular class) และชั้นเรียนที่สภาพเลวร้าย (Worst class) นั้นมีองค์ประกอบที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือ องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจของนักเรียน ความสามารถทางการเรียน ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอัตราการขาดเรียน

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การประพาศิวิตินักเรียนมีอยู่ทั่วไป โดยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม และโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าวินัยในโรงเรียนน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

3.3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับบรรยากาศในการเรียนการสอน

3.3.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในการเรียนการสอน

โอเบอร์ทอฟเฟอร์ (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Oberteuffer. 1954. *School Mental Education*) กล่าวว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งนอกเหนือจากบ้าน โรงเรียนและเพื่อนที่จะมีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก และจะมีส่วนช่วยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี เช่น บรรยากาศของโรงเรียน และห้องเรียน และเบอร์นาร์ด (Bernard. 1960 : 265-267) ได้กล่าวว่า งานด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องควรคำนึงถึงบรรยากาศของกิจกรรมให้เหมาะสมกับชั้นนั้นๆ เพราะงานแต่ละอย่างย่อมมีความเหมาะสมแตกต่างกัน สำหรับ นักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ เรด (Radle. 1951 : 405) กล่าวว่า ลักษณะทางด้านอาคารสถานที่ของชั้นเรียนก็จัดอยู่ในเรื่องบรรยากาศของชั้นเรียนด้วย ควรคำนึงถึงสภาพภายในและสภาพภายนอกชั้น กล่าวคือ จัดสภาพ ภายในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน น่าสบาย เช่น มีอาคารสีสดใส น่าสนใจ มีชั้นหนังสือและนิตยสาร มีแจกันปักดอกไม้สีสดใส และจัดสิ่งอื่นๆที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนมีโอกาสจัดตกแต่งชั้นเรียนของตนเองด้วยส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียนก็ต้องปราศจากเสียงรบกวนชั้นเรียน เช่น เสียง กลิ่น คว้น

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2527 : 48-67) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในแง่ของปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

2. ปฏิสัมพันธ์ตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงาน ผู้เรียนจะช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ตอบสนองระหว่างกัน ฝึกการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

3. ปฏิริยากระหว่างผู้เรียนกับวัตถุประสงค์ วัสดุอุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น ลดเวลาการเรียนการสอน การนำวัตถุธรรมมาใช้ จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

4. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ตั้งแต่อาคารสถานที่ บริเวณ ความงาม ความปลอดภัยจากกลิ่นควัน และเสียงรบกวน ตลอดจนบุคลากรต่างๆ

นอกจากนี้ ประดิษฐ์ อุปราชมัย (2523 : 123-137) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน พอสรุปได้ 4 ประการคือ

1. บุคลิกภาพบางประการของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างมาก

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อนักเรียน เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติในทางตรงข้าม ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกันเองก็จะมีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. ครูรู้จักใช้การเสริมแรงที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจัง เหมาะกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรใช้กับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

โดยสรุป การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ ผู้สอน ผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะจะเป็นผู้กำหนดบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จะให้เป็นไปในแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นผู้บ่งชี้ทั้งสิ้น คุณลักษณะของผู้สอนจะส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพมีหลายประการ เช่น ความรู้ในเรื่องที่จะสอนดี มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน พื้นฐานที่จะช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนั้น วิชัย วงษ์ใหญ่ และคนอื่นๆ (2528 : 83-87) ได้สรุปไว้ว่า

1. การยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูและศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขันความกดดัน อคติ เอาเปรียบเปรียบ ย่อมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

2. การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) การสื่อสารแบบเปิดที่อยู่ในบรรยากาศของการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะของแต่ละบุคคล อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม แนวคิดของแต่ละบุคคลที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน รวมทั้งการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในชั้นเรียนที่ตอบสนองการปฏิบัติด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยม การแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองจะเกิดขึ้นจากเนื้อหา

กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้ และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

3.3.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในการเรียนการสอน

3.3.2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 179) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน โดยใช้ผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 1,415 คน ครู 30 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปรากฏว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัด ความสนใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง เวลาที่ใช้ในการเรียน อาชีพของบิดามารดา คุณภาพของการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน

3.3.2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ราห์มัน (Rahman. 1965 : 405) ศึกษาสาเหตุของการสูญเสียทางการศึกษาจากนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเมืองเดคคา (Decca) ระหว่างเกรด 7-11 ในขณะที่ยังเรียนไม่สำเร็จ พบว่าสาเหตุการสูญเสียทางการศึกษามีหลายประการ เช่น ปัญหาการเงินในการซื้ออุปกรณ์การเรียน เศรษฐกิจภายในครอบครัวต่ำ การตกชั้น สู้สภาพร่างกายไม่ดี และการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก

มัวร์ (Moor. 1957 : 2) วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนชายและหญิง เกรด 10-12 ในบอสตัน พบปัญหาที่นักเรียนเผชิญเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ความสัมพันธ์กับครู ความสำเร็จในการเรียน บริการของโรงเรียนและการศึกษาต่อในอนาคต

สมิธ (Smith. 1970 : 611) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียน ปรากฏผลว่า โรงเรียนมีผลต่อการพัฒนาการสร้างสรรค์ของนักเรียนมาก ห้องเรียนที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นใหม่ๆแปลกๆของตนเองโดยเฉพาะได้เต็มที่ ย่อมเป็นห้องเรียนที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า และมีผลต่อการเรียนให้สำเร็จ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีผลต่อสุขภาพจิต และส่งผลต่อการปรับตัวของผู้เรียนอีกด้วย

3.3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

3.3.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

ก่อ สวัสดิพานิชย์ และคนอื่นๆ (2512 : 93) ได้กล่าวว่า บรรยากาศแบบอัตตาธิปไตยนั้น เป็นผลให้งานเรียบร้อยดี แต่ผู้เรียนไม่ใคร่มีความสุขและพอใจนัก แม้จะแสดงให้เห็นว่าสำเร็จก็เป็นเพียงผิวเผินไม่ยั่งยืน ส่วนบรรยากาศในห้องเรียนแบบประชาธิปไตยนั้น การเรียนรู้อาจเป็นไปอย่างได้ผล ทางด้านจิตใจ ผู้เรียนมีความสุขและพอใจ

ยี่ (Yee. 1971 : 22-13) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์ประกอบทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์ประกอบทางสังคมก็เป็นระบบการปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กรนั้น นั่นคือ ในโรงเรียนจะมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับตัวแทนอื่นๆ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวที่ดี แต่ถ้ามีการ ปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจวิตกกังวลปรับตัวไม่ได้

คาเพลน(Kaplan. 1959 : 340) กล่าวว่าอิทธิพลของโรงเรียนที่มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นกันเอง และปรับตัวเข้ากับครูได้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาสุขภาพจิตของเด็กด้วย นอกจากนี้ครูยังจะต้องสร้างบรรยากาศที่ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย พร้อมทั้งจะเรียนบทเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กมีสติปัญญาดี และมีความมั่นคงทางอารมณ์ ดังที่ โอเบอร์ตัฟเฟอร์ (Oberteuffer.1954:296-297) กล่าวว่า ครูเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในห้องเรียน เพราะครูจะต้องสังเกตดูเด็กในเรื่องความคับข้องใจ ความสำเร็จ การขาดความรักความอบอุ่น และไม่สามารถเผชิญกับความจริง เมื่อเด็กมีปัญหาทางสุขภาพจิต ครูจะต้องช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมและจิตใจ ให้เข้ากับเพื่อนในห้องเรียนได้

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2528 : 62) ได้กล่าวถึงอารมณ์ของครูกับการเรียนการสอนในห้องเรียนว่า ในห้องเรียนนั้นอารมณ์ของครูจะมีผลโดยตรงต่อการเรียนของนักเรียน ถ้าครูมีอารมณ์ดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยความอบอุ่นราบรื่น นักเรียนย่อมจะเรียนด้วยความสบายใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ การเรียนรู้อย่อมจะประสบผลสำเร็จ และเกิดความเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ถ้าครูอารมณ์ไม่ดีผลจะออกมาในรูปตรงข้าม ดังนั้นเพื่อรักษาบรรยากาศของห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เด็กจะเรียนได้ด้วยความสะดวกสบาย ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ทำจิตใจให้ว่องไวแจ่มใสอยู่เสมอ
2. อย่าคอยจับผิดเด็ก หรือคอยคิดว่าเด็กจะทำสิ่งไม่ถูกต้องอยู่ตลอดเวลา
3. อย่าแสดงอาการกระวนกระวาย หรือแสดงความวิตกกังวลสิ่งต่างๆต่อหน้าเด็ก
4. พูดจากับเด็กด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะ
5. มีอารมณ์ขัน สามารถชักจูงให้เด็กคล้อยตาม เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดใน

ห้องเรียน ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนจะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนและบุคลิกภาพ นักเรียนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับครูผู้สอนให้ได้ จึงจะประสบผลสำเร็จทางการเรียน หากนักเรียนไม่สามารถปรับตัวได้ จะทำให้มีปัญหาทางด้านการเรียน อาจเรียนไม่สำเร็จหรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครูนั้น อาจจะไม่เหมือนกับโรงเรียนของรัฐทั่วไป ทั้งนี้เพราะครูที่ทำการสอนนั้น มีทั้งที่เป็นพระภิกษุและเป็นฆราวาส ซึ่งครูที่เป็นฆราวาสนั้นจะมีสุขภาพสตรีรวมอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรซึ่งอยู่ในเพศของบรรพชิต ไม่สะดวกในการที่จะเข้าไปขอคำปรึกษาด้านการเรียน และในเรื่องส่วนตัว ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนได้

3.3.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.3.3.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ประคอง ประสิทธิพร (2519 : 49) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการปรับตัวของนักเรียน

พบว่า การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนปรับตัวได้ดีที่สุด คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ ไม่ต้องมีการเก็บอารมณ์ หรือยับยั้งการกระทำของตัวเองอันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน เพราะครูในลักษณะนี้จะยอมรับเด็ก เด็กจะได้รับความอบอุ่น มีสัมพันธภาพที่ดี รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีลักษณะหนีสังคม จึงทำให้ปรับตัวได้ดีกว่า

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2521 จำนวน 678 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน และครูมาก

3.3.3.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ยี่ (Yee. 1971 : 41-42) ได้ทำการศึกษาปัญหาที่ว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จอย่างไร โดยแยกเด็กเป็นสองพวกคือ พวกที่ถือตัวครูเป็นศูนย์กลาง พบว่า พฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครูต่อเด็กทำให้เด็กเป็นคนเฉยเมย ถอยหนี เนื้อหาต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ก้าวร้าว ปรับตัวไม่ได้

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้เรียน ถ้ามีความสัมพันธ์ที่ดี ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู น่าจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

3.3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

3.3.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับเพื่อน

นิภา นิธยาน (2530 : 139) ได้กล่าวถึงเพื่อนและอิทธิพลของเพื่อนในช่วงของการเป็นวัยรุ่นไว้ว่า เพื่อนและคนรู้จักมีอิทธิพลอย่างยิ่งในชีวิตวัยรุ่น เพราะเด็กในวัยนี้ย่อมมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ ถ้าเด็กได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อนมากเพียงใดย่อมทำให้เป็นคนมีลักษณะเป็นมิตร น่าคบ และกล้าแสดงออกในสิ่งต่างๆ เด็กในวัยรุ่นถ้ามีการสังคมไม่ดี และไม่ได้รับการยกย่อง จะรู้สึกเครียดและบางครั้งมีความหวาดหวั่นใจ เด็กจะพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความเห็น การกระทำทุกอย่างของเพื่อนแม้บางครั้งจะไม่เต็มใจก็ตาม จะเห็นได้ว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนจะมีลักษณะเป็นอิสระ อารมณ์ดี และเป็นตัวของตัวเองมากกว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิดของคนอื่น

แสตรงค์ (Strang. 1958 : 248) กล่าวว่า ปัญหาด้านการเรียนของเด็กวัยรุ่นในเรื่องพลังและประเภทของปัญหาด้านวิชาการว่า เด็กแสดงความกลัวและไม่สบายใจออกมา ในเรื่องการสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความสำเร็จในการเรียน เด็กมีความวิตกกังวลในเรื่องสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านขาดความสนใจบางวิชา ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียน ตำราไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่ดีมีเสรีภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน

และสภาพการเรียนภายในห้องเรียนวันวาย เวลาที่ใช้ในการอภิปรายในห้องเรียนไม่พอ และเด็กตระหนักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ไพฑูรณ์ สินลารัตน์ (2524 : 12) ได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน เอาไว้

2 ลักษณะคือ

1. ความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ คือ ความสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน เป็นการตัดสินใจพิจารณาใดๆ อาศัยความรู้สึก อารมณ์ และอาวูโสเป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ เป็นกิจกรรมทางความรู้สึกอารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การเชียร์กีฬา เป็นต้น ความสัมพันธ์แบบนี้ย่อมสูญหายและถูกทำลายได้โดยง่าย เพราะไม่ได้เกิดด้วยเหตุผลและหลักการใดๆ

2. ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา ตั้งอยู่บนเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด เหตุผลและสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่ใฝ่หาความรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใดๆก็อาศัยเหตุผลและหลักการ และความรู้เป็นหลัก ผู้มีเหตุผลที่ดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ได้แก่ การอภิปราย พูดคุย ถกเถียง ประชุมหรือสัมมนาในเรื่องของวิชาความรู้ พบว่าลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบอย่างเดียวที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัคสมานสามัคคีของกลุ่ม

นอกจากนี้ จวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑูรณ์ (2527 : 112-113) ได้กล่าวถึงข้อดีของการปรับตัวกับเพื่อนของวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

- 1) ช่วยให้วัยรุ่นมีสิ่งยึดเหนี่ยว ไม่เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งให้ว้าเหว่เกินไป
- 2) ช่วยให้วัยรุ่นมีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นบทเรียนในวัยผู้ใหญ่

ใหญ่

3) ช่วยให้วัยรุ่นลดความเพ้อฝัน การปรับตัวเพื่อให้พ้นจากความกังวลในปัญหาต่างๆ ทำให้วัยรุ่นหาทางออกด้วยการสร้างความฝันต่างๆที่ตนเห็นว่าตนต้องการจะได้รับความสุข ความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวาดภาพของตนเองในอุดมคติ การปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ มีเพื่อนคุยไม่มีเวลาว่างที่จะเพ้อฝัน

4) ช่วยให้วัยรุ่นลดความเครียดหรือความกดดันได้ ความกังวลอัดอั้นใจของวัยรุ่นมีมาก ปัญหาบางปัญหาสามารถที่จะบอกเล่าให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบได้ บางปัญหาไม่สามารถที่จะบอกเล่าให้ทราบได้ การคบเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นได้ปรับทุกข์กับผู้มีปัญหาเช่นเดียวกัน ช่วยทำให้เกิดความสบายใจ

5) ช่วยให้วัยรุ่นเกิดความคิดในเรื่องการเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความอดทนอดกลั้น มีหลักเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นแบบแผนและช่วยให้วัยรุ่นวางตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 232) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนสว้ยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกสิ่งทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือเมื่อถึงวัยเข้าเรียนเด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับบทบาทของตนว่าควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่ได้อยู่ร่วมกับเพื่อนได้จะทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อเขาสามารถอยู่กับเพื่อนฝูงได้อย่างมีความสุข

ย่อมมีความปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ด้วยดี

ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 271) ได้กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต การปรับตัว และพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ เช่น ทำให้ได้รู้สึกรู้ว่าเป็นที่ยอมรับจากคนอื่น มีความสัมพันธ์กับคนอื่นที่ดี และทำให้มีประสบการณ์ในการปะทะสังสรรค์ในสังคมด้วย

3.3.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนกับความสัมพันธ์กับเพื่อน

3.3.4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สิริวรรณ คำเข้ม (2520 : 68) ศึกษาการปรับตัวในด้านการคบเพื่อนต่างประเทศของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่จบจากโรงเรียนสตรีและโรงเรียนสหศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีการปรับตัวแตกต่างจากนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา โดยนักเรียนที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างประเทศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มีความวิตกต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพื่อนเพศตรงข้าม ส่วนนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษามีเพื่อนต่างประเทศมาก และชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างประเทศ มีความเชื่อมั่นในตนเองในการคบหาเพื่อนต่างประเทศ และทั้งสองกลุ่มนี้ต่างสนใจในเรื่องเพื่อนต่างประเทศ และมีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่จะคบเพื่อนต่างประเทศ

จงกล ศตะภูรี (2500 : 70-74) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นเตรียมอุดมศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.75 รองลงมาคือ มีปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.25 และปัญหาการเงิน คิดเป็นร้อยละ 53.75 ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ปัญหาความสัมพันธ์กับครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 37.50

ผ่องพรรณ บัณชรานนท์ (2511 : 91-94) ได้ศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำในเรื่องการเสริมสร้างบุคลิกภาพ การคบเพื่อน การดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยและปัญหาในอนาคต

3.3.4.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 176) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น มักจะมีปัญหาด้านการเรียนด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนอาจจะทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ และไม่มีความสุขในการเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นพฤติกรรมของนักเรียนปฏิบัติต่อกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งถ้านักเรียนมีพฤติกรรมดีต่อกันก็จะส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพ หากถ้ามีความขัดแย้งย่อมส่งผลให้การเรียนไม่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าตัวแปรนี้จะส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,136 รูป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 378 รูป ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีความเชื่อถือได้ร้อยละ 9 (Yamane. 1967 ; 886-887) ใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้น (Strata) มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยแบ่งจำแนกประชากรตามระดับชั้นปี คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางยามาเน่ ปรากฏว่า จากประชากรจำนวน 1,136 รูป ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 378 รูป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่าง = 3 : 1
3. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นปี โดยใช้สัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่าง = 3 : 1 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 149 รูป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 119 รูป และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 110 รูป ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
มัธยมศึกษาปีที่ 4	448	149
มัธยมศึกษาปีที่ 5	357	119
มัธยมศึกษาปีที่ 6	331	110
รวมทั้งหมด	1,136	378

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร แบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองภายในวัด
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

วิธีสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายและวิธีการเดินทาง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน หรือเติมคำลงในช่องว่างให้ครบถ้วน

1. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544
ได้คะแนน.....
3. ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน
4. วิธีการเดินทางมาเรียน
 - ☐ รถประจำทาง
 - ☐ เรือด่วน
 - ☐ เดิน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสยทางการเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสยทางการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามนิสยทางการเรียนของพยอม ธีรยุทธ (2540 : ภาคผนวก) ศรีระพร จันทโนทก (2538 : ภาคผนวก) และปราณี ปฐมชัยวัฒน์ (2534 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปริญญาโทที่เกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียน

2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามนิสยทางการเรียน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน แล้วโปรดขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนบ้างบางครั้ง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมาก
นานๆครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมากจนแทบไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อยครั้ง	นานๆครั้ง
0	ข้าพเจ้ามีเวลาทำการบ้านหลังเลิกเรียน					
00	ข้าพเจ้าไม่รู้จักวางแผนในการอ่านหนังสือ					
000	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการเรียน					
0000	ข้าพเจ้าใจลอยขณะอาจารย์กำลังสอน					
00000	ข้าพเจ้าจัดตารางเวลาในการเรียนแต่ละวัน					
000000	ข้าพเจ้ามักไปเที่ยวสนุกสนานกับเพื่อน เลยไม่ได้อ่านหนังสือ					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ	ให้คะแนน	5	คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อยครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
นานๆครั้ง	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ	ให้คะแนน	1	คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อยครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
นานๆครั้ง	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง	นิสัยทางการเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง	นิสัยทางการเรียนพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง	นิสัยทางการเรียนไม่ดี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวของ เสาวรัตน์ จุลรัตน์ (2535 : ภาคผนวก) ประกายทิพย์ จักรกาย (2539 : 80-83) และศึกษาเอกสาร ปริญญาพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

3.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมาโดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว

<u>คำชี้แจง</u>	ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้
จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0 00 000	<u>การปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวต่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร</u>					
	บิดามารดามักพูดให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า					
	บิดามารดามักมาเยี่ยมข้าพเจ้าทุกครั้งที่ป่วย					
0 00	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีต่อสมาชิกในครอบครัว</u>					
	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำแนะนำจากครอบครัวด้วยความเต็มใจ					
	เมื่อข้าพเจ้าป่วยทางครอบครัวจะมาเยี่ยมข้าพเจ้าทุกครั้ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

- ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
- ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ดีปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองภายในวัด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองของศรีระพร จันทโนทก (2538 : ภาคผนวก) ชฎาวิร สุวรรณรัตน์ (2537 : ภาคผนวก) นฤมล พิกุลณี (2531 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสารปริญญาณิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือข้อใด

ข้อหนึ่งเพียงข้อเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนการเรียนจาก เจ้าอาวาส					
00	พระผู้ใหญ่ภายในวัดมักคอยกีดกันมิให้ ข้าพเจ้าไปเรียนทางโลก					
000	เวลาที่วัดมีงาน ข้าพเจ้ามักขาดเรียนเสมอ เพราะเจ้าอาวาสให้หยุดเรียน					
0000	เจ้าอาวาสสนับสนุนด้านทุนการศึกษาแก่ ข้าพเจ้าทุกเดือน					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนไม่ดี

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามของ จุมจินต์ สลัดทุกข์ (2543 : ภาคผนวก) นฤมล พิกุลณี (2531 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปรินญาณิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

5.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด

<u>คำชี้แจง</u>	ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้		
จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด		
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก		
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง		
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย		
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด		

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าร่วมทำกิจกรรมของวัดกับสมาชิก ในวัดทั้งหมด					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกถูกรังเกียจจากสมาชิกในวัด					
000	เมื่อมีกิจกรรมในวัด ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับการ ขอร้องให้ไปช่วยทำ					
0000	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาด้านการเรียน มักได้รับ คำแนะนำจากพระที่มีความรู้ทุกครั้ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีความสัมพันธ์พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามวินัยในโรงเรียนของแก้วอุษา ชูทอง (2538 ; ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปริญญาบัตรที่เกี่ยวข้องกับวินัยในโรงเรียน

6.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามในโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด

ช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

เป็นประจำ ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

บ่อย ตรงกับการกระทำของนักเรียนมาก

บ่อยครั้ง ตรงกับการกระทำของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง

น้อยครั้ง ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อย

นานๆครั้ง ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อยครั้ง	นานๆครั้ง
0	ข้าพเจ้าห่มจีวรไม่ค่อยเรียบร้อย เวลาเข้าเรียน					
00	เมื่ออยู่ในห้องเรียน ข้าพเจ้าห่มจีวรเรียบร้อย					
000	ข้าพเจ้าไม่ชอบการสวดมนต์ก่อนเข้าเรียน					
0000	ข้าพเจ้านั่งฟังการอบรมก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ ให้คะแนน 5 คะแนน

บ่อย ให้คะแนน 4 คะแนน

บางครั้ง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อยครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

นานๆครั้ง ให้คะแนน 1 คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ ให้คะแนน 1 คะแนน

บ่อย ให้คะแนน 2 คะแนน

บางครั้ง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อยครั้ง ให้คะแนน 4 คะแนน

นานๆครั้ง ให้คะแนน 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00 หมายถึง	ปฏิบัติตามวินัยของโรงเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66 หมายถึง	ปฏิบัติตามวินัยของโรงเรียนพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33 หมายถึง	ปฏิบัติตามวินัยของโรงเรียนไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

7.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน ของพวงสร้อย วรรณกุล (2522 : ภาคผนวก) พยอม ธีธรรมา (2540 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปริญญาบัตรที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในการเรียนการสอน

7.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือข้อใด ข้อหนึ่งเพียงข้อเดียว ที่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนบ้าง และไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับความคิดของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในระหว่าง การเรียน.....					
00	ครูสอนเร็วช้าพอเจ้าฟังไม่ทัน.....					
000	สภาพห้องเรียนเหมาะสมกับลักษณะวิชา.....					
0000	โรงเรียนตั้งอยู่ไกลเกินไป.....					
00000	ห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอน เพียงพอ.....					
000000	อุปกรณ์ในภาคปฏิบัติมีน้อย.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู มีขั้นตอน ดังนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

8.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูของพวงสร้อย วรรณกุล (2522 : ภาคผนวก) พยอม ธีรอรุณ (2540 : ภาคผนวก) แล้วศึกษาเอกสาร ปรินิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

8.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด ช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียนเสมอ					
00	ข้าพเจ้าไม่ถามปัญหาหรือสงสัย เพราะรู้สึก ครูไม่เป็นกันเองกับนักเรียน					
000	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนตลอดเวลาขณะเรียนใน ห้องเรียน					
0000	ข้าพเจ้าไม่ยากปรีक्षाครู เมื่อมีปัญหาการ เรียนหรือปัญหาส่วนตัว					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

9.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

9.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของศรีระพร จันทโนทก (2538 : ภาคผนวก) ทศนีย์ ศิริวัฒน์ (2533 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปรินญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

9.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานคนเดียว					
00	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเวลาทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อน					
000	เพื่อนๆยอมรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
0000	เพื่อนๆของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

10.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

10.2 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนของสมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : ภาคผนวก) ทศนีย์ ศิริวัฒน์ (2533 : ภาคผนวก) และศึกษาเอกสาร ปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

10.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถามการปรับตัวทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด ช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าไม่กล้าซักถามครู					
00	ข้าพเจ้าเรียนไม่ทันเพื่อน					
000	ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน					
0000	ข้าพเจ้าจัดเวลาในการเรียนได้ดี					
00000	ขณะที่ครูสอน ข้าพเจ้าจดบันทึกเสมอ					
000000	ข้าพเจ้าส่งงานตามที่ครูสั่งทุกครั้ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการปรับตัวทางการเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการปรับตัวทางการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการปรับตัวทางการเรียนไม่ดี

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ พิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์เฉพาะตามวิธีของโรวินและแฮมเบิลตัน(Rowine and Hambleton)

2. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยนำแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร จำนวน 100 รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกแบบสอบถามที่นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรทำ 25% ของผู้ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ของผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t -test เลือกข้อที่มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามทั้งหมด 137 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เลือกไว้ในข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีจำนวนข้อและค่าความเชื่อมั่นของแต่ละแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีจำนวนทั้งหมด 17 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8745

3.2 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว มีจำนวนทั้งหมด 19 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7406

3.3 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .5663

3.4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6321

3.5 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9106

3.6 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน มีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7932

3.7 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7962

3.8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน มีจำนวนทั้งหมด 16 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6649

3.9 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีจำนวนทั้งหมด 19 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9026

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำไปแจกด้วยตนเอง จำนวน 378 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน 2544- วันที่ 9 ธันวาคม 2544 ได้คืนมา 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.2

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบครบทุกข้อของนักเรียน ปรากฏว่านักเรียนตอบได้สมบูรณ์ทุกข้อ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง-ต่ำ แล้ววิเคราะห์ด้วย t-test
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน
 - 3.1 หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.1 หาค่าตัวแปรที่ส่งผล ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับก่อนหลัง โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อจะเกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - Distribution
df	แทน	Degree of freedom
SS	แทน	sum of squares
MS	แทน	Mean Squares
R^2	แทน	กำลังสองค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน	แทนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$\hat{Y}$	แทน	ค่าพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนโดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนโดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
X_1	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
X_2	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
X_3	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
X_4	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_5	แทน	ค่าใช้จ่าย
X_6	แทน	วิธีการเดินทางมาเรียนโดยรถยนต์
X_7	แทน	วิธีการเดินทางมาเรียนโดยเรือ
X_8	แทน	วิธีการเดินทางมาเรียนโดยการเดิน
X_9	แทน	นิสัยทางการเรียน
X_{10}	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว
X_{11}	แทน	การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด
X_{12}	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด
X_{13}	แทน	วินัยในโรงเรียน
X_{14}	แทน	บรรยากาศในการเรียนการสอน

X ₁₅	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู
X ₁₆	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน
Y	แทน	การปรับตัวด้านการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

(The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ

1.1 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น และวิธีการเดินทาง

1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่าย นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวัด ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด และ ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

1.1 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น และวิธีการเดินทาง ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับชั้น และวิธีการเดินทาง

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน/ รูป	ร้อยละ
1. ระดับชั้น	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่4	117	34.1
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่5	113	32.75
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6	115	33.3
	รวม	345	100
2. วิธีการเดินทาง	อาศัยรถประจำทาง	161	46.6
	อาศัยเรือข้าม	68	19.7
	เดิน	115	33.3
	รวม	345	100

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นที่มีนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมากที่สุด มี 2 ระดับชั้นคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.3 และระดับชั้นที่มีนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรน้อยที่สุด คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 32.7 จำแนกตามวิธีการเดินทาง พบว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรใช้วิธีการเดินทางไปเรียนโดยอาศัยรถประจำทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ ใช้วิธีการเดิน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และวิธีการเดินทางที่ใช้น้อยที่สุดคือ อาศัยเรือ คิดเป็นร้อยละ 19.7

1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่าย นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวัด ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่าย นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวัด ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน และการปรับตัวด้านการเรียน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคะแนนเฉลี่ย
1. ด้านส่วนตัว			
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.86	0.54	ปานกลาง
1.2 ค่าใช้จ่าย	881.98	511.78	ต่ำ
1.3 นิสัยทางการเรียน	3.51	0.58	ปานกลาง
1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว	3.44	0.49	ปานกลาง
2. ด้านสภาพแวดล้อมในวัด			
2.1 การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด	3.18	0.66	ปานกลาง
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด	3.43	0.46	ปานกลาง
3. ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน			
3.1 วินัยในโรงเรียน	3.59	0.86	ปานกลาง
3.2 บรรยากาศในการเรียนการสอน	3.31	0.56	ปานกลาง
3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู	3.52	0.56	ปานกลาง
3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน	3.44	0.51	ปานกลาง
4. การปรับตัวด้านการเรียน	3.31	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอยู่ในระดับต่ำ 1 ตัวแปร คือ ด้านค่าใช้จ่าย ส่วนตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวัด ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน และการปรับตัวด้านการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₆	X ₇	X ₈	X ₄	X ₅	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	Y
X ₁	1.0000	-.5049**	-.4824**	-.2723**	-.0284	.2489**	-.2459**	-.3178**	.0706	.1622*	.1116	.0849	-.1400	-.1071	.1657	-.0595	-.1240
X ₂		1.0000	.5049**	.2551**	-.0128	-.1888*	.1061	.0632	.1237	.0337	-.0958	.0957	.1970**	.1248	.2096**	.1838*	.1748*
X ₃			1.0000	.0196	.0449	-.0525	.1434	.2563**	-.1969**	-.2028**	-.0218	-.1308	-.0694	-.0243	-.0463	-.1348	-.0509**
X ₆				1.0000	.4284**	-.5662**	.1413	.1726*	.0526	-.0460	-.0164	.0222	.1088	.2175**	.2999**	.1604*	.1493
X ₇					1.0000	-.3165**	.0231	.1309	-.1034	-.2431**	-.2407**	-.1228	.1026	-.1034	-.1163	-.1010	-.0274**
X ₈						1.0000	.1596	-.2870**	.0769	.0726	.1234	-.0250	.0647	-.1385	-.2028**	-.0954	-.1088**
X ₄							1.0000	.1896*	.2492**	-.1066	-.0440	-.0164	.1116	.1168	.1872*	.1210	.2023**
X ₅								1.0000	-.1038	-.3179**	-.2054**	-.1065	-.0297	-.0234	-.0161	.0048	-.0066**
X ₉									1.0000	.4846**	.1977**	.5391**	.6156**	.4935**	.5388**	.5615**	.6590**
X ₁₀										1.0000	.3751**	.5389**	.4785**	.4736**	.4486**	.5055**	.4598**
X ₁₁											1.0000	.3125**	.1657*	.2531**	.2610**	.1857*	.1901**
X ₁₂												1.0000	.5869**	.4440**	.5699**	.6614**	.5838**
X ₁₃													1.0000	.5944**	.6298**	.6013**	.7322**
X ₁₄														1.0000	.6582**	.5813**	.7319**
X ₁₅															1.0000	.6892**	.7689**
X ₁₆																1.0000	.7200**
Y																	1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในวัดและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (x_2) และการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด (x_{11}) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ด้านบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_4) นิสยทางการเรียน (x_9) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว (x_{10}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด (x_{12}) วินัยในโรงเรียน (x_{13}) บรรยากาศในการเรียนการสอน (x_{14}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู (x_{15}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน (x_{16})

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมี 3 ตัวแปร คือ ค่าใช้จ่าย (x_5) วิธีการเดินทางโดยเรือ (x_7) วิธีการเดินทางโดยการเดิน (x_8)

ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียน คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (x_1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (x_3) วิธีการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง (x_6)

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่สิ่งแวดล้อมในวัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังแสดงในตาราง 8-9

ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง เมื่อใช้การปรับตัวด้านการเรียนเป็นเกณฑ์ ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิเคราะห์แบบ ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	8	72.3416	9.04271	134.75**
Residual	336	19.1933	.06711	
Total	344	91.5349		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า การปรับตัวด้านการเรียน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู (x_{15}) วินัยในโรงเรียน (x_{13}) บรรยากาศในการเรียนการสอน (x_{14}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน (x_{16}) นิสยทางการเรียน (x_9) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (x_2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (x_3) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (x_1) อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 จึงสามารถใช้สมการเชิงเส้นตรงสร้างสมการพยากรณ์ได้ ผลการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R ²	F
X ₁₅	.2671	.0431	.2713	.5911	423.70**
X ₁₅ X ₁₃	.1346	.0262	.2072	.6931	329.73**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄	.2581	.0401	.2483	.7380	273.27**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄ X ₁₆	.1972	.0439	.1785	.7611	231.01**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄ X ₁₆ X ₉	.1809	.0361	.1875	.7760	200.25**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄ X ₁₆ X ₉ X ₂	.2666	.0657	.1890	.7834	173.68**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄ X ₁₆ X ₉ X ₂ X ₃	.1878	.0620	.1537	.7867	151.23**
X ₁₅ X ₁₃ X ₁₄ X ₁₆ X ₉ X ₂ X ₃ X ₁	.1359	.0613	.1209	.7903	134.74**
R = .8890					
R ² = .7903					
SE = .2590					
a = .4339					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู (X₁₅) วินัยในโรงเรียน (X₁₃) บรรยากาศในการเรียนการสอน (X₁₄) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน (X₁₆) นิสัยทางการเรียน (X₉) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X₂) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X₃) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X₁) ซึ่งทั้ง 8 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียน ได้ร้อยละ 79.03 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรูปคะแนนดิบได้ผล ดังนี้

$$\hat{Y} = .4339 + .1267 X_{15} + .1346 X_{13} + .2581 X_{14} + .1972 X_1 + .1809 X_9 + .2666 X_2 + .1878 X_3 + .1359 X_1$$

สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ผล ดังนี้

$$Z = .2713 X_{15} + .2072 X_{13} + .2483 X_{14} + .1785 X_{16} + .1875 X_9 + .1890 X_2 + .1537 X_3 + .1209 X_1$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในวัด และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,136 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 378 รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่มีความเชื่อมั่นร้อยละ 97 (Yamane. 1970 : 580-581) โดยใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่าย และสภาพการเดินทาง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8745

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7406

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัดเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .5663

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6321

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9106

ตอนที่ 7 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7932

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7962

ตอนที่ 9 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ มีจำนวน 16 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6649

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9026

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ภายในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม จำนวน 378 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน 2544 - วันที่ 9 ธันวาคม 2544 ได้รับกลับคืนมา 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.2

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่านักเรียนตอบครบทุกข้อ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผล โดยใช้การวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_2) การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด (X_{11}) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ที่ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) นิสัยทางการเรียน (X_9) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด (X_{12}) วินัยในโรงเรียน (X_{13}) บรรยากาศในการเรียนการสอน (X_{14}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู (X_{15}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน (X_{16})
2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร มี 3 ตัวแปร คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_3) วิธีการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง (X_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียน มี 3 ตัวแปร คือ ค่าใช้จ่าย (X_5) วิธีการเดินทางโดยเรือ (X_7) วิธีการเดินทางโดยการเดิน (X_8) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร โดยเรียงจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู (X_{15}) วินัยในโรงเรียน (X_{13}) บรรยากาศในการเรียนการสอน (X_{14}) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน (X_{16}) นิสัยทางการเรียน (X_9) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_1) ซึ่งทั้ง 8 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 79.03
5. สมการที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .4339 + .1267X_{15} + .1346X_{13} + .2581X_{14} + .1972X_{16} + .1809X_9 + .2666X_2 + .1878X_3 + .1359X_1$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .2713 X_{15} + .2072X_{13} + .2483X_{14} + .1785X_{16} + .1875X_9 + .1890 X_2 + .1537 X_3 + .1209X_1$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ด้านบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียน ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด วินัยในโรงเรียน บรรยายภาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับนี้ สามารถปรับตนเองให้เข้ากับระบบการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เริ่มมีความคุ้นเคยกับครูและเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2536 : 58) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นที่สูงขึ้น จะมีการปรับตัวได้ดีตามลำดับตามไปด้วย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาเล่าเรียนทั้งพระปริยัติธรรมแผนกบาลี-นักธรรม และแผนกสามัญแล้ว เมื่ออยู่ในวัดต้องคอยดูแลรับใช้พระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาสและพระเถระภายในวัด จึงมีผลทำให้ทางวัดได้มองเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการศึกษามากขึ้น โดยในแต่ละวัดในเขตกรุงเทพมหานครนั้น บางวัดจะให้การสนับสนุนการเรียนแก่พระภิกษุสามเณรในวัดอย่างดี แต่บางวัดพระภิกษุสามเณรในวัดจะต้องขวนขวายเรียนกันเอง ซึ่งนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีเจ้าอาวาสหรือพระเถระในวัดให้การสนับสนุนด้านการเรียนดี ทำให้มีกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่ขาดการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล พิกุลณี (2531 : 49) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านสภาพส่วนตัว ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ของสามเณรที่สัมพันธ์กับการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา พบว่า การสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัดซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นประธานมีผลต่อการเข้าศึกษาต่อของสามเณร ทั้งนี้เพราะทำให้เกิดความอบอุ่นและมีกำลังใจในการเรียน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ย่อมมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนในชั้นเรียน ส่วนนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดความมั่นใจในตนเอง การแสดงออกทางการเรียนจึงไม่มีมาก ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน ดังที่ เทเลอร์ (Taylor. 1961 : 76)

กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีผลดีต่อการปรับตัวทั้งในด้านการเรียน ด้านสังคม อารมณ์ ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.4 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีความสนใจในการเรียนดี รู้จักใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมในการเรียน มีการวางแผนที่ดีในการเรียน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ฟุ้งตนเองได้ ย่อมประสบความสำเร็จในการเรียน ดังที่ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การเอาใจใส่ในการเรียน มีความมุ่งมั่นในการหาความรู้ รู้จักวางแผนในการเรียน ย่อมทำให้มีการพัฒนาการเรียนที่ดีขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่นๆ (2525: 95-98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้ และความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เริ่มเรียน จากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน พบว่า นิสัยการเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ ในเขตกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ต้องจากครอบครัวมา เพื่อศึกษาเล่าเรียน ย่อมมีความเหงาและต้องการการดูแลจากทางครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดา เมื่อทางครอบครัวห่มั่นมาดูแลหรือให้คำปรึกษาในเรื่องส่วนตัว และด้านการเรียนแล้ว ย่อมทำให้มีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นๆได้ง่าย อยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ได้อย่างมีความสุข ในขณะที่เดียวกันพระภิกษุสามเณรบางรูปเป็นลูกกำพร้าหรือเป็นชาวต่างประเทศ อาจจะเกิดความเหงา ต้องการกำลังใจด้านการเรียน ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี (2540 : 26) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯ พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวดี มีการปรับตัวที่ดีมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวไม่ดี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกภายในวัด ประกอบไปด้วยพระสงฆ์หรือสามเณร รวมไปถึงลูกศิษย์วัดต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้เกิดมีกำลังใจในการเรียนที่ดี ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่าพระภิกษุสามเณรที่ขาดความสัมพันธ์ที่ดี ต่อสมาชิกในวัด (เอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์, 2531: 37) ผลจากการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรอนลันด์ (Gronlund . 1959 : 176) ได้ทำการศึกษาปัญหาการเรียนในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มี ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดี ย่อมประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่านักศึกษาที่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.7 วินัยในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรอยู่ในภาวะของนักบวช ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เป็นปกติอยู่แล้ว เมื่อมีกฎระเบียบวินัยของโรงเรียนเพิ่มขึ้นมา ย่อมสามารถปฏิบัติตามได้ดี สามารถควบคุมตัวเองได้ ทำให้ปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบของโรงเรียนได้ง่ายขึ้น มีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับ พหัส หันนาคินทร์ (2513 : 296) ได้กล่าวว่า กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เมื่อนักเรียนสมัครใจปฏิบัติตามย่อมส่งผลดี ทั้งต่อตัวนักเรียนเองและโรงเรียนนำมาซึ่งความสงบสุขภายในโรงเรียน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.8 บรรยากาศในการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ด้านบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีนั้น ประกอบไปด้วย ผู้สอนที่ดีมีการเตรียมตัวในการสอน มีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี ครูรู้จักใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ดี ผู้เรียนที่ดีมีความตั้งใจในการเรียนและให้ความเคารพต่อผู้สอน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทั้งครูและนักเรียนมีความจริงใจต่อกัน เปิดโอกาสให้การเรียนเป็นไปอย่างประชาธิปไตย สามารถแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา ในด้านโรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ สถานที่ในโรงเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย ย่อมมีผลทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดีขึ้น ส่งให้การพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมิธ (Smith.1970:611) ได้ศึกษาพบว่า บรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนมาก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.9 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ ครูให้การยอมรับความสามารถของนักเรียนย่อมทำให้นักเรียนรู้ว่าตนเองมีค่า มีความมั่นใจในตนเอง มีความตั้งใจในการเรียนดี ส่งผลให้การเรียนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง สิทธิพร (2519: 49) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนจะยอมรับครูที่มีลักษณะการสอนแบบประชาธิปไตยมาก เพราะทำให้รู้สึกอยากเรียน ห้องเรียนเต็มไปด้วยความอบอุ่น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.10 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร กำลังอยู่ในวัยที่ต้องการเพื่อน ถ้าสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ ในโรงเรียนได้ดี ย่อมมีความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มักประสบความสำเร็จในด้านการเรียนอยู่เสมอ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ ได้ มักจะแยกตนอย่างโดดเดี่ยว ขาดความมั่นใจในตนเอง มักจะประสบปัญหาทางด้านการเรียนและด้านส่วนตัวเสมอ ดังที่ ริงเนสส์ (Ringness. 1968: 271) ได้กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต และการปรับตัวในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรอนลันด์ (Gronlund . 1959 : 176) ได้ทำการศึกษาปัญหาของนักศึกษาพบว่า ความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดความเครียดในอารมณ์ ไม่มีความสุขในการเรียน ย่อมมีผลทำให้ผลการเรียนไม่ดี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่าย วิธีการเดินทางโดยรถยนต์ วิธีการเดินทางโดยการเดิน ดึงมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่าย ความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถึงปานกลาง เมื่อบวชแล้วเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ รายได้ส่วนมากที่ได้รับคือจากกิจนิมนต์และการบิณฑบาต เมื่อต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน เช่น ค่าเทอม และอุปกรณ์การศึกษา ทำให้นักเรียนหลายรูปมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย เพราะไม่มีรายได้ที่แน่นอน ทำให้ไม่สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนตาม สอดคล้องกับสมทรง สุวรรณเลิศ (2534 : 46) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จะมีปัญหาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีผลเสียต่อการเรียนได้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 วิธีการเดินทางโดยเรือ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่พักอาศัยอยู่ไกลจากโรงเรียน ทำให้ต้องเดินทางไกล การอาศัยเรือตัวในแม่น้ำเจ้าพระยามาโรงเรียน จึงเป็นการเดินทางที่พระภิกษุสามเณรนิยมใช้บริการมากที่สุด เพราะรวดเร็วสามารถมาทันการเรียนในคาบแรกของโรงเรียนได้ ทำให้ในแต่ละวันจะมีพระภิกษุสามเณรใช้บริการมาก ซึ่งทำให้ไม่ได้รับความสะดวกเรื่องการบริหารและต้องคอยระมัดระวังสุขภาพสตรีอีกด้วย ทำให้เกิดความอึดอัด และไม่มีความสุขในการเดินทาง เกิดความท้อแท้ ไม่อยากไปเรียน ทำให้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนตามมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 วิธีการเดินทางโดยการเดิน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ที่มีวัดอยู่ใกล้กับโรงเรียน ต้องอาศัยการเดินทางไปเรียนด้วยตนเอง ซึ่งในช่วงเวลาที่เดินทางไปเรียนนั้นคือ ตั้งแต่เวลา 12.00-13.00น. เป็นช่วงที่อากาศกำลังร้อน ทำให้ได้รับความลำบาก เกิดอาพาธหรือได้รับอุบัติเหตุต่างๆ ทำให้เกิดความท้อแท้ ไม่อยากที่จะไปเรียน มีผลต่อการเรียนตามมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และวิธีการเดินทางโดยรถโดยสาร ดึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับชั้นนี้ เพิ่งเริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกศึกษาสามัญศึกษา อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนและสังคมรอบข้างได้ดี มีความตั้งใจค่อนข้างสูง ทั้งในด้านการเรียนและความประพฤติของตนเอง ทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาทางด้านการเรียนและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แต่มีนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรบางรูปไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนและเพื่อนๆในชั้นเรียนได้ ทำให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมาเช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนเป็นประจำ ไม่กล้าซักถามครูหรือเพื่อนในชั้นเรียน บางรูปอาจต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคัน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า

ตัวแปรนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับชั้นนี้เริ่มมีความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น เริ่มตระหนักถึงขนาดของตัวเองในด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ ทำให้มีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้นตามมา เพื่อผลการเรียนที่ดี หรือการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา บางรูปอาจจะต้องเตรียมตัวในการลาสิกขาเพื่อไปศึกษาต่อในระบบการศึกษาของรัฐ หรือการประกอบอาชีพ ในขณะที่บางรูปเริ่มมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับขนาดของตน ทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ก่อให้เกิดความเครียด เรียนอย่างไม่มีความสุข ทำให้ผลการเรียนไม่ดี สอดคล้องกับแอสตรัง (1958 : 189) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อนักเรียนเกิดความเครียด วิตกกังวล ทั้งในด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว ย่อมมีผลทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.3 วิธีการเดินทางโดยอาศัยรถประจำทาง ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า การจราจรในกรุงเทพฯ มีความแออัดมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งรีบ ทำให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรไม่ได้รับความสะดวกด้านการเดินทางจากรถโดยสารประจำทาง ทางกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงมีมติร่วมกันให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เปิดการเรียนการสอนในช่วงเวลาตั้งแต่ 13.00-20.00 น. เพื่อให้การเดินทางไปเรียนของนักเรียนมีความสะดวกมากขึ้น และบางวัดก็มีรถรับส่งให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร มีผลทำให้นักเรียนได้รับความสะดวก เรียนได้อย่างมีความสุข แต่นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรบางรูปที่มีวัดอยู่ไกลและต้องเดินทางด้วยตนเอง อาจจะไม่ได้รับการบริการที่ไม่ดีจากรถโดยสารประจำทาง ทั้งนี้เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่ารถ และบางครั้งต้องคอยรถเป็นเวลานานกว่าจะมีที่ว่างให้หนึ่ง มาเรียนสายทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความเครียด ไม่อยากมาเรียน ส่งผลทำให้ผลการเรียนไม่ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์ (2531 :19) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า สภาพการจราจรที่ติดขัด ทำให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรไม่ได้รับความสะดวก เดินทางไปเรียนไม่ทันบ่อย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดี ดังนั้น ตัวแปรนี้จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด ไปยังตัวแปรที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน นิสัยทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้เพราะว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีทั้งที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาสซึ่งมีความคุ้นเคยกับนักเรียนเป็นอย่างดี เนื่องจากครูเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็เคยบวชเรียนมาก่อน มีบางโรงเรียนที่รับอาจารย์พิเศษจากโรงเรียนของรัฐเข้ามาสอน โดยเฉพาะครูคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ทำให้มีความเป็นกันเองด้วยกันทั้งนักเรียนและครู สามบรรยากาศในการเรียนการสอน จึงเต็มไปด้วยความสุข ครูมีวิธีการสอนที่ไม่น่าเบื่อ

ช่วยให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับยี่ (Yee. 1971 : 22-23) ได้กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัว และชูชีพ อ่อนโลกสูง ได้กล่าวว่า ครูควรมีอารมณ์ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดี นักเรียนจะเรียนด้วยความสบายใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุท (But. 1998 : 645) เรื่อง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามรู้จักกับนักเรียน ให้ความเห็นอกเห็นใจ ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวที่ดีขึ้น มากกว่าครูที่ไม่เคยให้ความสนใจในตัวนักเรียนเลย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมากที่สุด

4.2 วินัยในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้เพราะว่า กฎระเบียบทุกอย่างที่โรงเรียนตั้งขึ้นไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี หากนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติตามย่อมมีผลทำให้คะแนนพฤติกรรมดี และส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนดีขึ้น สำหรับกฎระเบียบของโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้น จะเน้นในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เช่น การเข้าห้องประชุมทุกครั้งก่อนเข้าเรียน บางโรงเรียนเมื่อถึงช่วงปิดเทอมจะนำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติธรรมฐานตามสำนักปฏิบัติธรรมต่างๆ เพื่อฝึกจิตให้เกิดสมาธิ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้เป็นปกติ สามารถรักษาศีลธรรมอันดีงามทางพระพุทธศาสนา มีสมาธิและตั้งใจเรียนตามมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.3 บรรยากาศในการเรียนการสอน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะว่า ในห้องเรียนครูกับนักเรียนมีความจริงใจต่อกัน ในระหว่างการเรียนการสอน ครูสามารถถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายในบทเรียนที่ยาก และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านตัวนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีความตั้งใจในการเรียน เชื่อฟังคุณครูผู้สอน รับผิดชอบในงานที่ครูสั่ง ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนในห้องเรียนเต็มไปด้วยความอบอุ่น นอกจากนี้ อาคารเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาส่วนใหญ่ มีอากาศถ่ายเทสะดวกมีบรรยากาศที่สงบ ทั้งนี้เพราะตั้งอยู่ในวัด ปราศจากเสียงรบกวนต่างๆ ผลจากการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของเพียร์เจต์ (Piaget . 1978 : 162-164) ที่ว่า ตัวแปรด้านบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญชม ศรีสะอาด (2524: 179) เรื่อง รูปแบบการเรียนในโรงเรียน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนในชั้นเรียนด้วย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.4 นิสยทางการเรียน มีผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 4 ทั้งนี้เพราะว่า ความประพฤติของผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ มีความตั้งใจสูงในการเรียน มีสมาธิในการเรียนดี ทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนติ สวัสดิฤกษ์ (2527 : 68-76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า แรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 5 ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ที่มีเพื่อนไว้คอยช่วยเหลือในยามที่มีปัญหา ทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนและมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชรินทร์ แก้วลา (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า สังคมเพื่อนสามารถสร้างบุคลิกภาพในการปรับตัวเข้ากับเพื่อน และทำให้มีความสุขในการเรียนมากขึ้น หากนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรรูปใดที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ย่อมทำให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการเรียนและด้านสังคมตามมา ซึ่งสาเหตุของการปรับให้เข้ากับเพื่อนไม่ได้นั้น อาจมีสาเหตุแตกต่างกันออกไปดังที่ วัชรินทร์ พรมย์ (2530 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนไม่ได้ มีสาเหตุมาจากสภาพจิตใจ มีปมด้อย เป็นต้นว่า ครอบครัวแตกแยก ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และปัญหาด้านอารมณ์ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ในระดับชั้นนี้ อยู่ในช่วงเวลาของการปรับตัวด้านการเรียนได้มากขึ้น เพราะได้ผ่านช่วงเวลาของการปรับตัวในระยะเริ่มต้นในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาแล้ว ทำให้มีความคุ้นเคยกับครูผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียนมาก เรียนด้วยความสบายใจ มีความตั้งใจในการเรียน สอดคล้องกับที่ฮาวิกเฮิร์สต์ (Havighurst. 1953 : unpagged) ที่ว่า เมื่อนักเรียนคนใดสามารถผ่านพ้นช่วงเวลาของการปรับตัวได้แล้ว ย่อมสามารถพัฒนาการเรียนรู้อันประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 7 ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับชั้นนี้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนการสอนของทางโรงเรียนได้แล้ว เมื่อเกิดความเครียดสามารถปรึกษากับครูหรือเพื่อนได้ แม้จะอยู่ในช่วงเวลาของการเตรียมตัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อการลาสิกขาไปประกอบอาชีพ ความเครียดเหล่านั้นจะกลายเป็นตัวกระตุ้นให้มีความพยายามในการอ่านหนังสือสอบหรือเตรียมพร้อมสำหรับออกไปใช้ชีวิตเป็นฆราวาสสอดคล้องกับคำกล่าวของกิลเมอร์ (Gilmer, 1971 : 73) ที่ว่า เมื่อบุคคลมีสิ่งเร้าคอยกระตุ้น ในการทำสิ่งต่างๆ ย่อมมีความพยายามทำสิ่งนั้นจนสำเร็จ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.8 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอันดับที่ 8 ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับชั้นนี้ เพิ่งเริ่มเข้ามาศึกษา ยังไม่มีความคุ้นเคยกับครูหรือเพื่อนในชั้นเรียน อยู่ในช่วงของการปรับตัว ทำให้บางครั้งเรียนอย่างมีความสุข แต่บางครั้งเรียนด้วยความเครียด แต่เมื่อสามารถปรับตัวได้แล้ว ย่อมเกิดความมั่นใจในตนเองเรียนได้อย่างมีความสุข มีผลต่อการพัฒนาด้านการเรียน สอดคล้องกับเฮร์เจนแมน (Hergenhman, 1990 : 151-161) ได้กล่าวว่า บุคคลใดเมื่อสามารถปรับตัวได้ดีในขั้นแรก ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นสามารถมีพื้นฐานที่ดีในการปรับตัวด้านต่างๆต่อไป ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรนี้ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีถึง 8 ตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน นิสัยทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้ความสนใจกับตัวนักเรียนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทางด้านการเรียน และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มากขึ้น เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีความเป็นกันเอง จะทำให้การปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรดีขึ้น
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ นำไปใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาแต่ละแห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสนใจกับวิชาการแนะแนว ควรจัดหาครูแนะแนวมา ให้การอบรมนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในบางโอกาส หรือบรรจุครูแนะแนวเข้าไปเพื่อหาทางช่วยเหลือ นักเรียนที่ประสบปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาการปรับตัวในด้านอื่น ๆ เช่น การปรับตัวด้านสังคม อารมณ์ บุคลิกภาพหรือสุขภาพจิต ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เป็นต้น
2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรในระดับอื่น ๆ เช่น มัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น
3. ควรนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนไปทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น กลุ่มสัมพันธ์ บทบาทสมมติ การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรใน กรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ ฯ : บำรุงสาสน์.
- ก่อ สวัสดิทานิชย์ และคนอื่น ๆ. (2512). *จิตวิทยาตำรวจวิชาชุดक्रमมัธยมของครูสภา วิชาครูตอน 3*.
กรุงเทพฯ ฯ : องค์การค้าของคุรุสภา .
- กุลวรรณ วิทยาวงศจุ. (2526). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว*. ปรินญา
นิพนธ์ กต. ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
อัสสัณเณ.
- กัลยาณมิตร, วารสาร. (2542). *ผลการวิจัยสภาวะความเป็นอยู่และการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ในยุค ไอ
เอ็ม เอฟ. , กรุงเทพฯ ฯ : ฉบับที่ 165-ก.ย.2542*.
- กรพันธ์ วัฒนสุข. (2542). *ปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย
พยาบาลพระบรมราชชนนีนพรัตน์วชิระ กรุงเทพฯ ฯ. ปรินญานิพนธ์ กต.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อัสสัณเณ.*
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2513). *การศึกษาเปรียบเทียบขององค์ประกอบด้วยเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมใน
วิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ. ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของ
วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ปรินญานิพนธ์ กต.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. อัสสัณเณ.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติฉบับที่ 2535 - 2539*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- จิตริยา ไชยศรีพรหม. (2533). *ลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.6)
ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กต.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัสสัณเณ.
- ฉันทิกา ทิมากร. (2534). *การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นในตอน
ปลายที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อัสสัณเณ.
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม. (2537). *พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู*. กรุงเทพฯ ฯ : มิตรนราการพิมพ์.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524) *คุณธรรมและจริยธรรม : หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ ฯ : กรมการศาสนา .
- ชเนติ สวัสดิ์กฤษ. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม นิสัยทางการเรียนกับผล ลัม
ฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา)
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัสสัณเณ.

- ชาติชาย หมั่นสมัค. (2524). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการ สมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อุดลำนเา.
- ชฎิลรัตน์ อัครวิวัฒน์พงศ์. (2537). การประพฤติดิถีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโร, อุดลำนเา.
- ฐานันดร ศิริศิลป์. (2530). "วัยรุ่นกับอารมณ์เศร้าและการฆ่าตัวตาย" ข่าวสุขภาพจิต. 11 เมษายน 2525
- ดารณี ประคองศิลป์. (2530). การศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์. (2532). ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีศรี. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ปัจจัยทางจิตวิทยาในเขตที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 23. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,
- ธวัชรธณ พิมพ้งาม. (2538). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษาในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯ จังหวัดลพบุรี. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2524). การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- ธาดา ปุณศรี. (2533). การปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษาของนักเรียนพลตำรวจสังกัดกองกำกับการตำรวจภูธร 7 จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดลำนเา
- นฤมล พิกุลน (2531). การศึกษาองค์ประกอบสถานภาพส่วนตัว ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจของสามเณรที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามประเภทโรงเรียน : กรณีศึกษาจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. อุดลำนเา.
- นพพงศ์ บุญจิตราดุลย์. (2537). "นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้", ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์.
- นิภาพร จินดาวัฒน์. (2512). ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนกับความสามารภในการปรับตัวในสังคม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.

- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮ้า.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2534). *รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ด. (การวิจัยและพัฒนา หลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อุดลำนเา.
- บุษกร พงศ์วิรัตน์. (2520). *การศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาในภาคกลาง*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- บุษกร เพชรวิวรรณ. (2519). *ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา
- บังอร ชูพงศ์. (2523). *การศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษาใน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ประมวล โหระสิงห์. (2542). *การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของนักเรียนที่จัดการเรียน การสอน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัย มหาสารคาม.
- ประคอง ประสิทธิ์พร. (2519). *ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและการปรับตัวของนักเรียน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- ปัจฉัย บุนนาค. (2534). "สถาบันอุดมศึกษาเอกชน" *จิตวิทยาความมั่นคง* 2534. กรุงเทพฯ : ลีลากรัฟ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2538). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์.
- ผ่องพรรณ ปัทมทรรณห์ . (2511). *ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ปี 2510_ที่หวังจะได้รับการบริการแนะแนวของวิทยาลัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร . อุดลำนเา
- พาสนา ฝโลศลปี. (2535). *การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา
- พูนสุข เชิดชัย. (2532). *การศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . อุดลำนเา.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2539). *การศึกษาของพระสงฆ์ : ปัญหาที่ร่อทางออก*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง.
- พยอม ธัญญรส. (2543). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จ. สุพรรณบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์สุดา รัตนมาตมงคล. (2533). *ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ ด้านการปรับตัวของวัยรุ่น*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา

- พหัส หันนาคินทร. (2518). การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษากับความต้องการกำลังคนของประเทศ.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินธุโลก. 1 : 37 – 39 ; มีนาคม – เมษายน.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). เสริมสมรรถภาพบัณฑิตศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ; ไทยวัฒนาพานิช .
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการ
ปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. อัดสำเนา.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2536). จิตวิทยาการศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนดุสิต
- เพ็ญทิวา นรินทรางกุล ณ อยุธยา. (2532). การปรับตัวกับสุขภาพจิตของนักศึกษาไควดามมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2536) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ
: บริษัท ฟิงเกอร์ปรีน แอนด์ มีเดีย จำกัด.
- ภูงศ เลหาศิริวงศ์. (2535). การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา
- มาณพ พลไพรินทร์. (2526). ปัญหาและความต้องการด้านการเงินของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา. (การบริหารการศึกษา) ปรินญานิพนธ์ กศ.ม . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี เทียรประสิทธิ์. (2536). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2510). การศึกษาปัญหาการปรับตัวทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2538). เอกสารตัวอย่างเรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างเรื่องการสร้างบรรยากาศ
ในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย.
- วัฒนา พุ่มเล็ก. (2523). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนัก
เรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำกว่ากับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง ระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัตน์ ประสิทธิ์ชัยกิจ. (2537). การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรง
เรียนกีฬา จ. สุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วารุณี แจ่มกระจาย. (2540). การปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักการ

- แพทย์กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเณ.
- วัลลภ เทพหลัดน ฒ อยุทธยา. (2530). อดุมศีกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วมล ร่อนว้ระ. (2538). การศีกษาเปรียบเทียบความสัฒพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างเด็กชั้นประถมศีกษาปีที่ 4 ปีที่ 7 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเณ.
- วารินทร สายโอบอื้อ และสุนัย ชีรจากร. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสณณสงคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- วรรณศรี แวงงาม. (2539). การศีกษาปัญหาการปรับตัว และผลสัฒฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธาณสุขสิรินทร ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : (สาธาณสุข) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อุดลำนเณ.
- วราภรณ์ นิธิจันทร. (2539). การศีกษาการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศีกษากรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเณ.
- คันสนัย ชีรเรียรประภา. (2513). การศีกษาเกณฑ์ปกติของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นไทยในโรงเรียนสาธิต ฯ ในจังหวัดพระนคร. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเณ.
- ศาสนา, กรม. (2542). ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการจัดการศีกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศีกษา, เอกสาร อุดลำนเณ : กรุงเทพฯ.
- ศาสนา, กรม. (2535). รายงานกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- เลาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). ความสัฒพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัฒพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเณ
- สุแทน ไครตญูเวียง. (2533). การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศีกษา ในภาคคณะสงฆ์ 9. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเณ.
- สมจิต ตะวังทัน, พระมหา. (2524). การศีกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศีกษา จังหวัดนครพนม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อุดลำนเณ.
- สไต นิยมจันทร. (2541). การศีกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศีกษา กรุงเทพฯ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเณ.
- สมชาย วรดิเรก. (2527). ปัญหาด้านการปรับตัวของนักเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดลำนเณ.

- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม . (2529). *จิตวิทยาเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- สงัด อุทธานนท์. (2525). *การจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2524). "ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน *รายงานการวิจัยภาคจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวรรณ คำเข้ม. (2520). *การศึกษาเปรียบเทียบในการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสตรีและนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสหศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน*. สารนิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อุดลำนเา.
- สมคิด ไชยยันบุตร. (2510). *การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- สมพิศ สมจิตต์. (2536). *การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ พย.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- สุพัทธา สุภาพ. (2521). *จะเลือกคู่ครองอย่างไรดี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโท เจริญสุข. (2521). *บทศึกษาจิตวิทยาเพื่อการศึกษา การแนะแนวสุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2543). *ไต้หวันกาสาวพัสตร์*. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม . (2539). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- อภิวัฒน์ วงศ์ข้าหลวง. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวและสุขภาพจิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- อารมณ มัตตะเดช. (2543). *การศึกษาการใช้กลไกการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาคม สรสุชาติ. (2528). *สุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ 6*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- อรพิน ชูชมและอัจฉรา สุขารมณ. (2532). *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ. (2525). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ของวิชาเรียนและความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล*. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- เอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์. (2531). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Ringness, Thomas A . (1968). *Mental Healt in the School* . New York : Random House.
- Rogers, Dorothy . (1972). *Lssves in adolescent Psychology* . New York : Meredith Corporation
- Oberteuffer, Delbert. (1954). *School Mental Education*. New York : Harper and Prother.
- Sanderson, Herbert . (1954). *Basic Concepts in Vocational Guidance* . New York : Mc Graw – Hill Book Company.
- Worchel, Stephen and George R. Goethols. (1989). *Adjustment path ways to personal Growth*. Englewood Clifft: prentice – Hall.
- Wrenn, C. Gilbert and Larsen P. Robert. (1969). *Studying Effectively*. Stanford : Stanford University Press.
- Williams, Katherine and Krapp Arlene. (1991). "The College Adjustment Process of fifteen Conditionally Admitted Adult student at Indiana University East. *Dissertation Abstracts International*.
- Yamane , Taro . (1970). *Statistics ; An Introductory Analosis* . New York : Harper and Row .
- Yee , Albert H . (1971). *Social Interaction in Educational Settings*. Englewood Cliffs : Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือรับรองและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/๒๕๔๔

วันที่ ๓ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายพิพัฒน์ เป้นอาทิตย์ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี และ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมจิตา แสนคำเครือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายพิพัฒน์ เป้นอาทิตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ 0101

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายพิพัฒน์ แป้นอมาตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี และ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ในระหว่างเดือนมกราคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิพัฒน์ แป้นอมาตย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 0381

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายพิพัฒน์ เป้นอาทิตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์อารี พันธุ์ณี และ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 189 คน ตอบแบบสอบถาม“ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิพัฒน์ เป้นอาทิตย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 0381

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายพิพัฒน์ เป็นอาทิตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์อารี พันธุ์มี และ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4-6 จำนวน 189 คน ตอบแบบสอบถาม“ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิพัฒน์ เป็นอาทิตย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 0191

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสตรีธรรมวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายพิพัฒน์ เป็นอาทิตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์อารี พันธุ์ณี และ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 4-6 จำนวน 189 คน ตอบแบบสอบถาม“ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิพัฒน์ เป็นอาทิตย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์รณภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 10 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นคะแนนเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่าย และสภาพการเดินทาง
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรสามารถแสดงความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนแต่อย่างใดในการตอบแบบสอบถามนี้ ท่านไม่ต้องลงชื่อของท่านไว้ คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอกราบขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายพิพัฒน์ แป้นอาทิตย์

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน หรือเติมข้อความให้ครบถ้วน

1. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ได้คะแนน.....
3. ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน
4. วิธีการเดินทางมาเรียน
 - ☐ รถประจำทาง
 - ☐ เรือด่วน
 - ☐ เดิน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน แล้วโปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนบ้างบางครั้ง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมาก
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมาก จนแทบไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อย ครั้ง	นานๆ ครั้ง
1.	ข้าพเจ้าให้ความสนใจในการเรียน					
2.	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการอ่านหนังสือ					
3.	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทบทวนบทเรียน					

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อย ครั้ง	นานๆ ครั้ง
4.	ข้าพเจ้าขาดเรียนบางวิชา					
5.	ข้าพเจ้าไม่รู้จักแบ่งเวลาในการอ่านหนังสือสอบ					
6.	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทำการบ้านหลังเลิกเรียน					
7.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมที่อาจารย์มอบหมายทุกครั้ง					
8.	ข้าพเจ้าทำการบ้านทุกวิชาด้วยตนเอง					
9.	ข้าพเจ้าลอกการบ้านเพื่อน					
10.	ข้าพเจ้าไม่เคยส่งการบ้าน					
11.	ข้าพเจ้าไม่มีสมาธิบทวนบทเรียน					
12.	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังขณะครูสอน					
13.	ข้าพเจ้ามักใจลอยขณะครูสอนเสมอ					
14.	ข้าพเจ้ามักง่วงนอนขณะที่ครูกำลังสอน					
15.	ขณะฟังการบรรยาย ข้าพเจ้าจดโน้ตสำคัญของเรื่องที่เรียน					
16.	ข้าพเจ้าชอบนำงานอื่นมาทำ ขณะที่ครูกำลังสอน					
17.	ข้าพเจ้าไม่ได้วางแผนในการอ่านหนังสือก่อนสอบทุกครั้ง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	1. <u>การปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัว</u> <u>ต่อนักเรียน</u>					
1.	บิดามารดาสนใจซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า					
2.	บิดามารดามักมาเยี่ยมข้าพเจ้าเสมอ					
3.	บิดามารดาแสดงความชื่นชมทุกครั้งที่ข้าพเจ้าทำคะแนนสอบได้ดี					
4.	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าลาสิกขาเพื่อไปช่วยงานที่บ้าน					
5.	เมื่อบิดามารดามาเยี่ยมข้าพเจ้า มักให้คำปรึกษาข้าพเจ้าเกี่ยวกับเรื่องเรียนเสมอ					
6.	บิดามารดาช่วยเหลือข้าพเจ้า เรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน					
7.	เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องไม่สบายใจ บิดามารดาคอยให้คำปรึกษาเสมอ					
8.	บิดามารดาแสดงความรักข้าพเจ้า โดยการพูดให้กำลังใจ					
9.	บิดามารดาสนับสนุนความสามารถพิเศษของข้าพเจ้า โดยให้ฝึกฝนและเรียนรู้ทั้งทางโลก ทางธรรม					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
10.	บิดามารดาคอยเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ จนข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย					
11.	บิดามารดาคอยให้กำลังใจข้าพเจ้าในการดูหนังสือสอบ					
	2. <u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อสมาชิกในครอบครัว</u>					
12.	ข้าพเจ้าตั้งใจเล่าเรียนให้สำเร็จตามความคาดหวังของบิดามารดา					
13.	ข้าพเจ้าไม่พอใจ เมื่อถูกบิดามารดาบังคับให้บวชเรียน					
14.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาการเรียน ข้าพเจ้าไม่ชอบปรึกษาบิดามารดา					
15.	ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายใจ เมื่อบิดามารดาหรือญาติพี่น้องมาเยี่ยมข้าพเจ้า					
17.	ข้าพเจ้าทำตามคำสั่งสอนของบิดามารดาเสมอ					
18.	ข้าพเจ้าไม่เคยทำให้บิดามารดาเสียใจในความประพฤติของข้าพเจ้า					
19.	ทุกครั้งที่ข้าพเจ้ากลับบ้านไปเยี่ยมบิดามารดา ข้าพเจ้ารู้สึกมีกำลังใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองในวัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวที่ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดมากที่สุด ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดทุกครั้ง
บ่อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดบ้างบางครั้ง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดน้อยครั้งมาก
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของผู้ปกครองในวัดน้อยครั้งมาก จนแทบไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อย ครั้ง	นานๆ ครั้ง
1.	เจ้าอาวาสคอยตักเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ					
2.	เจ้าอาวาสให้คำชม เมื่อทำคะแนนสอบได้ดี					
3.	พระเถระในวัดคอยแนะนำวิธีการอ่านหนังสือแก่ข้าพเจ้า					
4.	พระเถระในวัดให้การสนับสนุนการเรียนของข้าพเจ้า					
5.	เมื่อมีงานในวัด เจ้าอาวาสให้ข้าพเจ้าขาดเรียนเสมอ					
6.	เจ้าอาวาสให้กำลังใจข้าพเจ้าในการดูหนังสือ					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว

ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	1. การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อสมาชิกในวัด					
	ข้าพเจ้าไม่ได้รับการยอมรับจากคณะสงฆ์ในวัด					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
2.	ข้าพเจ้ามักถูกตำหนิ เรื่องการเรียนสาย สามัญจากคณะสงฆ์ภายในวัด					
3.	เมื่อมีพระภิกษุสามเณรหรือลูกศิษย์วัดคน ใดป่วย ข้าพเจ้ามักไปเยี่ยมและสอบถาม อาการเสมอ					
4.	เมื่อข้าพเจ้ารับอาหารบิณฑบาตมา ข้าพเจ้ามักแบ่งให้กับพระภิกษุสามเณร รูปอื่นที่ไม่ได้ออกไปรับบิณฑบาต					
5.	ข้าพเจ้าพูดให้กำลังใจแก่พระภิกษุ สามเณร หรือลูกศิษย์วัด ที่เข้ามาอยู่ในวัด ทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัวเสมอ					
6.	ข้าพเจ้าชอบอาศัยอยู่ในวัดตามลำพัง โดยไม่สนใจใคร					
	2. <u>การปฏิบัติตนของสมาชิกในวัดต่อ นักเรียน</u>					
7.	พระภิกษุสามเณรหรือลูกศิษย์วัดให้ความ เคารพและเป็นกันเองกับข้าพเจ้าดี					
8.	เมื่อข้าพเจ้าไม่ได้ออกไปรับบิณฑบาต ข้าพเจ้าจะได้ฉันอาหารจากพระภิกษุ สามเณรรูปอื่นที่แบ่งมาให้เสมอ					
9.	มีการแบ่งกลุ่มระหว่างสมาชิกภายในวัด					
10.	ข้าพเจ้าไม่กล้าปรึกษาใคร เมื่อข้าพเจ้ามี ปัญหาด้านการเรียนและด้านส่วนตัว					
11.	พระภิกษุสามเณรในวัดแสดงอาการไม่ ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
12.	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องขัดแย้งกับพระภิกษุ สามเณรหรือลูกศิษย์วัดเสมอ					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวินัยในโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว

ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	กฎระเบียบของโรงเรียนเคร่งครัดเกินไป					
2.	กฎระเบียบของโรงเรียนทำให้ข้าพเจ้าไม่มี ความสุขในการเรียน					
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการกฎระเบียบของโรงเรียนมี มากเกินไป					
4.	ข้าพเจ้ามักถูกทำโทษจากการมาโรงเรียน สาย					
5.	โรงเรียนพิจารณาลงโทษนักเรียนโดยไม่มี หลักเกณฑ์					
6.	กฎระเบียบของโรงเรียน ทำให้ข้าพเจ้า ไม่มีความสุขในการเรียน					
7.	ข้าพเจ้าชอบมาโรงเรียนสาย เพื่อหลีกเลี่ยง การเข้าห้องประชุมก่อนเข้าเรียน					
8.	เมื่อออกนอกบริเวณโรงเรียน ข้าพเจ้ามัก ไม่สนใจเรื่องการสำรวมตนเอง					
9.	เมื่อมีกิจกรรมที่โรงเรียน ข้าพเจ้ามักหนี กลับวัดก่อนทุกครั้ง					
10.	ข้าพเจ้าไม่ชอบอาจารย์ฝ่ายปกครอง					
11.	ข้าพเจ้ามีความหวาดระแวงกลัวการถูกจับ ผิดทุกครั้งที่เข้ามาในโรงเรียน					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	1. วิธีการสอนของครู					
1.	ครูสอนเร็วเกินไป					
2.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยใส่ใจในวิชาที่ครูสอน					
3.	ครูไม่กล้านักเรียน					
4.	ครูเข้าสอนไม่ตรงตามเวลา					
5.	ครูไม่เตรียมการสอน					
6.	ครูเข้มงวดมาก จนทำให้บรรยากาศไม่น่าเรียน					
7.	ครูมุ่งสอนเฉพาะแต่เนื้อหาเพียงอย่างเดียว					
8.	ครูสอนโดยเน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติไปพร้อมกัน					
	2. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน					
9.	ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับความรู้ ข่าวสารจากสื่ออื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ในโรงเรียนเลย					
	3. สถานที่เรียน					
10.	อาคารเรียนเก่าเกินไป					
11.	สภาพห้องเรียนเย็น มีอากาศถ่ายเทดี					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
12.	สภาพห้องเรียนมีมลพิษทำให้หายใจไม่อึดไม่ อยากเรียน เช่น กลิ่นเหม็นจากห้องน้ำ และกลิ่นควันจากท่อไอเสีย					
13.	บริเวณนอกห้องเรียนมีความสะอาด					
14.	โรงเรียนมีที่พักผ่อนเพียงพอสำหรับนัก เรียน					
15.	ห้องน้ำมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว

ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	1. การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู					
	ข้าพเจ้าเคารพและตั้งใจเป็นอย่างดีตลอด เวลาที่อยู่ในห้องเรียน					
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่อยากเรียน เพราะครูให้ ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่ง					
3.	ข้าพเจ้าไม่ยากปรีक्षाครู เมื่อมีปัญหา ด้านการเรียน					
4.	ข้าพเจ้าส่งงานตามกำหนดเวลาที่ครูสั่ง					
5.	ข้าพเจ้าไม่ยากปรีक्षाครู เมื่อมีปัญหา ส่วนตัว					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
6.	ข้าพเจ้าได้รับความอบอุ่นใจจากครูใน โรงเรียน					
7.	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนของครู ทุกครั้ง					
2.	<u>การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน</u>					
8.	ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้อบอุ่น					
9.	ครูไม่เป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้ไม่มี ใครกล้าถามเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย					
10.	ครูไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้แสดงความ คิดเห็นในระหว่างการเรียนรู้การสอน					
11.	ครูมักจะใช้วิธีการลงโทษนักเรียน โดยไม่ คำนึงถึงเหตุผล					
12.	ครูมีอาการเฉยเมย เวลาข้าพเจ้าเดินผ่าน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว

ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องทะเลาะกับเพื่อน เพราะ ความคิดเห็นไม่ตรงกันด้านการเรียน					
2.	ข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อนที่เรียนเก่งกว่าหรือ ได้คะแนนดีกว่า					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
3.	ข้าพเจ้าไม่เคยปรึกษาเพื่อนคนใดเลย เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน					
4.	ข้าพเจ้าและเพื่อนพยายามหากิจกรรมที่ ทำร่วมกันเสมอ					
5.	เพื่อนๆช่วยอธิบายบทเรียนที่ยากให้ ข้าพเจ้าทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ					
6.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียน ด้วยความสามัคคีและมีความสุข					
7.	เพื่อนๆ ในห้องเป็นห่วงเรื่องการเรียนของ ข้าพเจ้า					
8.	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย เพื่อนจะหายาให้ ทานและสอบถามอาการ					
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ					
10.	มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งพวกในชั้นเรียนของ ข้าพเจ้า					
11.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆ ต่างรับฟังความคิด เห็นของกันและกัน					
12.	เมื่อมีปัญหาทะเลาะกันในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้ามักตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย กำลัง					
13.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆ ไม่เคยทะเลาะกัน					
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนมีปมด้อยเมื่ออยู่ในกลุ่ม เพื่อน					
15.	เมื่อข้าพเจ้ารู้แนวข้อสอบ ข้าพเจ้าจะบอก เพื่อนทุกคน					
16.	การคบเพื่อน ทำให้ข้าพเจ้ามีความคิด กว้างขวางมากขึ้น					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยสนใจการเรียน					
2.	ข้าพเจ้ามีเวลาเพียงพอในการศึกษาเล่าเรียน					
3.	ข้าพเจ้าเรียนไม่ทันเพื่อน					
4.	ข้าพเจ้าชอบหยอกล้อหรือคุยกับเพื่อนขณะครูสอน					
5.	ข้าพเจ้าไม่จดบันทึกคำบรรยายของครูเพราะคิดว่าไม่จำเป็น					
6.	ข้าพเจ้าไม่เคยอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน					
7.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะดูทีวีมากกว่าดูหนังสือเรียน					
8.	ข้าพเจ้าเข้าเรียนทันเวลาเสมอ					
9.	ข้าพเจ้าชอบลอกการบ้านของเพื่อน					
10.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอน					
11.	ข้าพเจ้ามีความสุขในการเรียนกับครูทุกคน					
12.	วิธีการสอนของครูไม่น่าสนใจ					
13.	ข้าพเจ้าไม่ชอบการสอนของครูบางคน					
14.	ข้าพเจ้ามักนั่งใจลอย ขณะเรียนหนังสือ					
15.	เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะปล่อยให้ผู้อื่นทำงานคนอื่น ๆ ทำ					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
16.	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการพบปะครู					
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจมากถ้าต้องปฏิบัติ งานร่วมกันเป็นกลุ่ม					
18.	ข้าพเจ้าไม่มีเพื่อนสนิทที่จะปรึกษาเรื่อง เรียนได้					
19.	บางครั้งข้าพเจ้านึกถึงการเรียนแล้วรู้สึก ท้อแท้					
20.	เพื่อนคุยส่งเสียงดังขณะเรียนหนังสือ					
21.	เพื่อนๆ ในชั้นเรียนเข้ากันไม่ได้					
22.	ข้าพเจ้าไม่ได้การยอมรับจากเพื่อน					
23.	อากาศในห้องเรียนอบอ้าว					
24.	อาคารเก่าทรุดโทรมเกินไป					
25.	ห้องสมุดมีหนังสือน้อย ไม่ทันสมัย					
26.	อาคารเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนัก เรียน					
27.	ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอ					

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นและค่า t

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามนิสัยในการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	2.34	11.	3.39
2.	3.51	12.	3.00
3.	4.59	13.	2.15
4.	3.06	14.	3.94
5.	2.46	15.	5.47
6.	4.77	16.	3.40
7.	4.28	17.	6.22
8.	4.12		
9.	5.58		
10.	2.45		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8754

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	5.25	10.	6.37
2.	3.06	11.	3.71
3.	2.90	12.	4.49
4.	2.14	13.	2.83
5.	2.08	14.	2.62
6.	6.83	15.	3.61
7.	3.37	16.	2.64
8.	3.74	17.	2.17
9.	4.28	18.	3.26

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.7406

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง
ในวัด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	4.09
2.	4.60
3.	3.55
4.	2.52
5.	2.68
6.	5.66

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.5663

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็น
พระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	3.12	7.	3.22
2.	2.52	8.	2.85
3.	2.71	9.	4.38
4.	2.53	10.	7.14
5.	3.74	11.	5.17
6.	2.72	12.	4.99

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.6321

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามวินัยในโรงเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	3.87	7.	4.91
2.	5.27	8.	5.46
3.	3.63	9.	3.18
4.	4.42	10.	3.82
5.	3.88	11.	4.37
6.	5.66		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9106

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	5.09	9.	3.27
2.	2.65	10.	3.47
3.	2.73	11.	3.47
4.	3.02	12.	4.33
5.	4.64	13.	2.59
6.	3.67	14.	5.30
7.	3.60	15.	6.25
8.	4.88		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.7932

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	3.82	7.	5.06
2.	2.68	8.	7.56
3.	3.88	9.	5.25
4.	3.60	10.	6.78
5.	6.52	11.	5.57
6.	8.62	12.	6.32

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .7962

ตาราง 17 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	4.78	9.	5.48
2.	4.66	10.	5.15
3.	3.83	11.	5.80
4.	5.13	12.	4.42
5.	6.32	13.	6.71
6.	3.02	14.	4.29
7.	5.55	15.	2.81
8.	4.08	16.	2.52

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .6649

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	3.48	16.	4.07
2.	3.41	17.	3.69
3.	4.19	18.	4.45
4.	3.75	19.	3.40
5.	3.47	20.	3.52
6.	2.83	21.	2.38
7.	2.91	22.	3.94
8.	2.72	23.	3.56
9.	4.08	24.	2.55
10.	4.49	25.	3.20
11.	5.42	26.	3.44
12.	4.11	27.	6.89
13.	4.22		
14.	3.14		
15.	2.48		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .9026

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายพิพัฒน์ แป้นอาทิตย์
วันเดือนปีเกิด	24 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	16 / 7 บ้านดอนไม้ไฟ ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	90 ซ. สวนอ้อย 1 ถ. ราชวิถี แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๙ 10300
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา
พ.ศ. 2539	ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ เอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2545	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต เอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร